Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 - 286 10 69 **Fax** 030 - 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 30 MEI 2024

[Typ hier]

Datum verslag	7 juni 2024
Locatie	Stadhuis, raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	september 2024

Aanwezigen:
Ochtendvergadering
De voorzitter, mevrouw L. Bode, en van het college de wethouder mevrouw Streefland, en wethouder S. Schilderman, wethouder E. Oosters en voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer F. Claassen (GroenLinks) mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer R. Peters (D66), de heer A. Daoua (D66), de heer T. Stam (PvdA), mevrouw R. Leever (PvdA), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw R. Leever (PvdA), mevrouw T. Westra van Til (ChristenUnie) de heer R. van der Graaf (ChristenUnie) de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw Y van Hessel (Utrecht Solidair), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw S. Nolten (BIJ1), de heer B. van Steeg (CDA), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok, L. Ulsamer, commissiesecretaris.

Middagvergadering
De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de wethouder mevrouw E. Oosters, en voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer D.J. van Vliet (D66), de heer D. Van Bergen (ChristenUnie), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer R. Snijder (Student & Starter), de heer R. van der Graaf (ChristenUnie) de heer B. van Steeg (CDA), de heer S. van Bemmel (Partij voor de Dieren), de heer R. Maas (VOLT), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer V. Paalman (Horizon), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), mevrouw K. Steinhart (Stadsbelang Utrecht), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok.

Avondvergadering
De voorzitter, mevrouw L. Bode, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66) de heer D. Van Bergen (ChristenUnie), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer R. Snijder (Student & Starter), de heer T. Stam (PvdA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw L. de Vries (Partij voor de Dieren), de heer H. Dijkstra (EenUtrecht), de heer R. Snijder (Student & Starter), de heer V. Paalman (Horizon), de heer R. Maas (VOLT), mevrouw S. Nolten (BIJ1) de heer M. Sungur (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok, en de gemeentesecretaris de heer M. Ruis.

Verslag openbare vergadering commissie VBF d.d. 30 mei 2024

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen.....- 2 -
2. Vaststellen agenda van 21 maart 2024.....- 2 -
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen.....- 3 -
4. Verslagen.....- 4 -
5. Toezeggingen/moties.....- 4 -
6. Ingekomen stukken.....- 5 -
7 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën.....- 5 -
8 Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2025-2028 Het Utrechts Archief (HUA).....- 5 -
9 Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2025 BghU, inclusief meerjarenperspectief 2026-2028.....- 10 -
10 Raadsvoorstel Beleidsnota Samen stad maken.....- 17 -
11. Raadsvoorstel Zienswijze financiële stukken VRU.....- 45 -
12. Demonstraties en politie-inzet bij de Universiteit Utrecht.....- 47 -

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, mevrouw Bode, opent de vergadering om 11.00 uur en heet iedereen welkom.

Mededelingen vanuit de commissie
Geen

Mededelingen van het college
Geen

1a. Heropening in de middag

De voorzitter, de heer Peters, heropent de vergadering om 14.00 uur en heet alle aanwezigen welkom. Hij stelt de voortgang aan de orde van de bespreking van deze agenda met de voortzetting van de bespreking van agendapunt 10.

Mededelingen commissie
Geen.

Mededelingen vanuit het college
Geen.

1a. Heropening in de avond

De voorzitter, mevrouw Bode, heropent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen welkom. De agendapunten 11 en 12 zullen vanavond aan de orde zijn.

2. Vaststellen agenda van 30 mei 2024

De voorzitter deelt mee dat de agenda is gewijzigd. Vanuit de commissie is de wens te kennen gegeven het debat te voeren over de demonstraties bij de universiteit Utrecht in de afgelopen weken. De inschatting is dat daarvoor 180 minuten gereserveerd moet worden. Een aantal agendapunten betreft raadsvoorstellen met een fatale termijn; daarom zal dit spoeddebat in de avond kunnen plaatsvinden. Dat betekent dat de laatste twee agendapunten moeten wijken naar een andere commissiedag: het initiatiefvoorstel Digitale Omgangsvormen, ingebracht door de heer Van Steeg van het CDA en de raadsbrief voortgang aanpak overlastgevende vreemdelingen. Zij stelt voor in agendapunt 3 op deze agenda deze agendapunten opnieuw

op te nemen in de planning. Het spoeddebat zal in ieder geval vanaf 20.00 uur plaatsvinden of later in het geval er uitloop is bij andere agendapunten. Zij verneemt dat de commissie hiermee kan instemmen.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

3.1 Initiatiefvoorstel Digitale omgangsvormen

Enkele fracties willen hiervoor eerst de Raadsinformatiebijeenkomst organiseren. Het voorstel is om deze bijeenkomst te laten plaatsvinden op 18 juni van 20.00 – 21.00 uur. En de behandeling van het initiatiefvoorstel te laten plaatsvinden op de commissievergadering van 20 juni voor eveneens 60 minuten. De voorzitter verneemt dat de commissie daarmee kan instemmen.
De heer Simşek (DENK) vraagt waarom gekozen is voor 20.00 uur – 21.00 uur.
De heer Lok (commissiegriffier) licht toe dat dit de Raadsinformatiebijeenkomst is van VBF. Dit valt binnen de planning van 19.30 – 21.30 uur. Het is mogelijk dat de commissie besluit eerder of later te beginnen. Dat is aan de commissie.
De heer Van Steeg (CDA) geeft de voorkeur aan 20.00 uur wanneer er één punt op de agenda staat. Als er twee in te plannen zijn, begrijpt hij dat de planning gewijzigd moet worden.
De voorzitter constateert dat de commissie akkoord gaat met 20:00 uur en dat zij akkoord gaat met de commissievergadering zoals voorgesteld.

3.2 Raadsbrief voortgang aanpak overlastgevende vreemdelingen

De inschatting is dat hiervoor 120 minuten gereserveerd moet worden. Het voorstel is deze brief te bespreken in de commissievergadering op 13 juni. **De voorzitter** constateert dat de commissie daarmee akkoord gaat.
Wethouder Streefland merkt op dat zij op 13 juni ook aanwezig moet zijn bij andere commissies; zij vraagt daarmee de rekening te houden in de planning. De voorzitter neemt daarvan nota en zal dat meenemen.

3.3 Raadsvoorstel Herijking project Regeling risicovolle projecten

Het voorstel is om dit raadsvoorstel met de A-status door te geleiden naar de raad.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat haar fractie dit wil doorgeleiden met de B-status. **De voorzitter** deelt mee dat de vergaderingen op 13 en 20 juni vol zitten; daar is alleen ruimte wanneer iets anders worden doorgeschoven. Het volgende moment van bespreking wordt dan september. Zij neemt ervan kennis dat de commissie akkoord gaat met de agendering voor september. Zij vraagt of er andere fracties zijn die dit onderwerp willen bespreken.
De heer Van Steeg (CDA) verwacht hierop inbreng te zullen leveren.
Mevrouw Van Hessel (Utrecht Solidair) wil dit ook bespreken.
De voorzitter stelt voor 45 minuten te reserveren voor de bespreking.

3.2 Raadsvoorstel Rekenkamerrapport Drempels om te Stemmen

Het voorstel is dit voorstel te agenderen voor de commissievergadering op 19 september voor 60 minuten. **De voorzitter** constateert dat de commissie hiermee instemt.
De heer Stam (PvdA) vraagt het college een brief mee te sturen met een update over hoe dit is meegenomen richting de Europese verkiezingen die dan geweest zijn.
De voorzitter geleidt dit verzoek door naar het college.

3.3 Raadsvoorstel Rekenkamerrapport: Over lastig handhaven
De voorzitter deelt mee dat de rekenkamer op 18 juni om 19.00 uur een technische bijeenkomst over dit onderzoek organiseert. Het voorstel is om dit voorstel te agenderen voor de commissie van 19 september voor 60 minuten. Zij constateert dat de commissie daarmee instemt.

3.4 Raadsvoorstel Van Ombudsloket naar Ombudsman
De voorzitter deelt mee dat het voorstel is dit voorstel te agenderen voor de commissie van 13 juni en daarvoor 45 minuten te reserveren. Zij constateert dat commissie daarmee instemt.

3.5 Bespreking jaarverslag als onderdeel van de jaarstukken
Het voorstel is het vergaderdeel dat gereserveerd is voor deze commissie op 20 juni en hiervoor 60 minuten te reserveren. De commissie gaat daarmee akkoord.

3.6 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
De heer Van Steeg (CDA) stelt voor een Raadsinformatiebijeenkomst na het zomerreces te houden over de brief van de burgemeester over de rellen bij FC Utrecht FC en alle betrokkenen daarover te horen om daarmee meer greep te krijgen op de stand van zaken in onder andere de digitale meldingsplicht.
De voorzitter constateert dat VOLT, EenUtrecht, DENK, D66, PvdA, GroenLinks en de VVD de agendering steunen. Zij vraagt de heer Van Steeg een agenderingstekst aan te leveren voor een agendering na de zomer.
Zij constateert dat er geen andere agenderingsvoorstellen zijn.
Onlangs heeft de commissie aangegeven een technische bijeenkomst te willen organiseren over de eerste bestuursrapportage; er wordt een passend moment gezocht, mogelijk op de Raadsinformatiebijeenkomst op 18 juni of anders voorafgaand aan de veegcommissie op 13 juni in de ochtend. Daarover krijgt de commissie nog nader bericht.

4. Verslagen
Ter vaststelling
Conceptverslag commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 18 april 2024.
De commissie stelt dit verslag conform vast.

5. Toezeggingen/aangenomen moties in de raad met daarbij de status d.d. 30 mei 2024
De voorzitter legt de vraag voor of over deze lijst vragen of opmerkingen zijn.
De heer Stam (PvdA) heeft vragen over de status van de motie 582 over de verhoging van het minimumloon naar 14 euro per uur bij de aan de gemeente gelieerde organisaties. **De voorzitter** geleidt die vraag door naar het college.

Mevrouw Nolten (BIJ1) heeft vragen over toezegging 588 over het vervolgonderzoek naar institutioneel racisme. Daaraan is nog geen opvolging gegeven. Zij vraagt wanneer de raad hiervan een update kan verwachten.
De voorzitter geleidt deze vraag door naar het college.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft vragen over motie 423 Investeren in Gemeenschapskracht, Ontlast de Gemeente; volgens het college zou die zijn afgedaan. Zijn

fractie vindt dat die niet is afgedaan; hij verzoekt deze motie aan te houden en de motie alsnog af te doen. Hij had expliciet gevraagd om een lijst met specifieke taken.
De heer Stam (PvdA) merkt op dat die brief is toegezegd in Q2. Momenteel is het bestuur aanbeland aan het einde van Q2. Hij wil dan graag een datum hebben en niet alleen een kwartaal.
De voorzitter geleidt de vragen door naar het college.

6. Ingekomen stukken

Geen.

7 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën

Verslag Adviescommissie Controle en Financiën 21 maart 2024
Dit wordt ter kennisgeving aangenomen.

De voorzitter schorst de vergadering voor 3 minuten en heropent die voor de inhoudelijke beraadslaging.

8 Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2025-2028 Het Utrechts Archief (HUA)

Wethouder: Streefland, Beleidsterrein: Personeel en Organisatie
De gemeente Utrecht participeert in de gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA). De gemeente Utrecht wordt in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen op de ontwerp programmabegroting 2025-2028 en op de kadernota 2024.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven) De gemeente Utrecht kan tot uiterlijk 7 juli 2024 een zienswijze indienen. De bespreking is in twee termijnen.

De commissie.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat het Utrechts Archief een belangrijke cultuurdrager is in de stad en een belangrijke rol speelt gezien de tentoonstellingen die daar plaatsvinden met onder andere tekeningen over de stad. Het Utrechts archief geeft de geschiedenis weer van de stad Utrecht. Het is belangrijk te beseffen dat de gemeente Utrecht voor 80% aandeelhouder wordt in de toekomst; dat brengt risico's met zich mee.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat het niet gaat om een aandeelhouder maar dat het gaat om een gemeenschappelijke regeling. Zij legt de vraag voor in hoeverre de gemeenschappelijke regeling houdbaar is gezien het aantal deelnemers.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat het een gemeenschappelijke regeling is. Hij legt de vraag voor aan het college hoe die regeling wordt geborgd in de afspraken met het Rijk. Op deze manier is het niet voor de lange termijn houdbaar, alleen wanneer het Rijk een commitment aangaat voor de lange termijn.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat het mogelijk is de gemeenschappelijke regeling op te heffen wanneer OC&W uit de gemeenschappelijke regeling stapt.
De heer Van Steeg (CDA) legt de vraag voor aan het college hoe die constructie er uit moet zien. Het gegeven dat het Rijk uitstapt, heeft financiële consequenties. Hij legt de vraag voor hoe dat goed structureel te regelen. Het is ook belangrijk te weten welke risico's de gemeente daarop loopt.
Hij wil dat voor de lange termijn de afspraken met het Rijk goed geregeld zijn; hij krijgt daarop graag de reactie van het college.

In antwoord op de interruptie van mevrouw Ramaker merkt hij op dat nagedacht wordt over de constructie; hoe ziet het bestuurlijk in de komende jaren er uit. Hij vraagt hierop de reactie van de wethouder.
De heer Van Steeg vindt de begroting complex; hij vindt het lastig te zien wat er te gebeuren staat. Hij heeft in ieder geval gezien dat de kosten zullen oplopen; het archief zou gedigitaliseerd worden. Hij vraagt hoe dat rijmt met de krapte in de Voorjaarsnota en dat in de komende Voorjaarsnota geen stappen worden gezet richting het Utrechts archief. Hoe ziet de financiering er uit vanuit de gemeente op de langere termijn. Als het gaat om een verminderd budget; wat betekent dat dan voor de taken die wel en niet plaatsvinden? Nu wordt nog iets betaald vanuit de reserve. Is het mogelijk de ambities waar te maken die dit archief zegt te hebben?
Hij vraagt of de verminderde financiering klopt en wat dat betekent voor de toekomst? De heer Van Steeg vindt dat de raad hier nadrukkelijker bij betrokken moet zijn. Dit betreft ook de uitvoering van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen; die is nog niet uitgevoerd terwijl dat wettelijk wel moet. Hoe is de raad hierbij betrokken; hij vraagt de reactie van de wethouder.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt welke bezuinigingen het college zelf ziet bij het Utrechts archief; zij sluit zich in dat opzicht aan bij de inbreng van het CDA.
Zij vraagt welke besparingsmogelijkheden het college ziet voor de aansturing van het Utrechts Archief. In hoeverre zoekt het college naar intensievere samenwerkingsmogelijkheden voor het archiveren? Haar voorkeur gaat uit naar meer deelnemers. Zij denkt dan aan een omvang te vergelijken met de GGD Utrecht. Er zijn nog twee historische centra met een archieffunctie. Zij doet de suggestie in regionaal verband te zoeken naar overkoepelende mogelijkheden.
Zij merkt op dat het ministerie van OC&W een heel belangrijke partner is voor de gemeente Utrecht, voor de financiering en voor de archiefstukken. Zij waakt voor te grote afhankelijkheid van OC&W ook als het gaat om de exploitatie.
Zij vraagt wat het uittreden van OC&W concreet betekent. Is het mogelijk dan te bezuinigen? De organisatie heeft dan ook minder mensen nodig wanneer OC&W is uitgetreden. Hoeveel zekerheid kan het Utrechts Archief het personeel nog bieden? In hoeverre is de gemeente een back-up?

Mevrouw Leever (PvdA) is ook kritisch over de uittreding van het Rijk. Zij refereert aan de inbreng van de heer Van Steeg over het Utrechts archief als belangrijke cultuurdrager. Zij sluit zich aan bij enkele vragen die de heer Van Steeg stelde.
De specifieke uitkering waarmee het Rijk het HUA wil financieren is een tijdelijke. De beloftes die nu gemaakt worden met de SPUK kunnen over een aantal jaren anders zijn. Daarover maakt zij zich zorgen. Het demissionaire kabinet deelt haar zorgen niet. Er zijn nu nieuwe politieke verhoudingen in Den Haag. Zij legt de vraag voor of daar nog kansen liggen. Zij vraagt of de lobby voortgezet wordt tegen de uittreding van het Rijk.

De heer Claassen (GroenLinks) vindt het goed dat Utrecht dit archief heeft; Utrecht heeft een mooie historie om gearchiveerd te hebben. Welke taken zou het archief niet meer kunnen uitvoeren of welke taken komen in gevaar na de uittreding van het Rijk? Hij vraagt het college in gesprek te gaan met het Rijk met het oog op het Ravijnjaar. GroenLinks steunt een dergelijk gesprek en ziet graag de consequenties van die uittreding.

De heer Daoua (D66) noemt het Utrechts Archief de schatkamer van de Utrechtse geschiedenis. Hij betreurt het dat het Rijk uit de gemeenschappelijke regeling stapt. Hij kan zich vinden in de inbreng van de heer Van Steeg en in diens vragen. Aanvullend vraagt hij over welke termijn besparingsmogelijkheden in kaart gebracht zijn.

Mevrouw Westra-van Til (ChristenUnie) deelt de zorgen over de juridische en bestuurlijke consequenties van de uittreding. Een bezoek aan het depot laat de waarde daarvan zien: zij complimenteert het archief met de meerwaarde die het heeft voor de stad Utrecht en met het terugzien daarvan in de programmering. Haar partij onderstreept de waarde van het erfgoed voor de stad, haar inwoners en de regio.
Zij dankt het college voor de technische sessie. Enig licht is geschenen over de uitdagingen waarvoor het Utrechts Archief staat.
Zij dankt het college voor het overzicht in de risicoanalyse. Zij zag twee zaken er uitspringen als het ging om het financiële effect: de kosten bij de uittreding van het Rijk. Zij vernam dat de SPUK zal slinken en eventueel overgeheveld naar het Gemeentefonds. Zij vraagt het college hoe het dat beziet, welke zijn verwachting daarin is en op welke wijze de bijdrage van het Rijk een vastere vorm kan krijgen, mogelijk in een bijdrage in de reservering?
Het tweede effect gaat over de veranderingen in de samenwerking met de partners. Zij vraagt op wie het college dan doelt; welke partners zijn er? Zij vraagt of het mogelijk is in de toekomst een spreiding van risico's door bijvoorbeeld verbindingen aan te gaan met private partijen of met andere partijen of particuliere fondsen; is dat een overweging? Is dat juridisch mogelijk? Zij vraagt naar de reflectie van de wethouder.
Als het gaat om het bewaken van de belangen van de resterende partijen nadat het Rijk is vertrokken, dankt zij de fracties van het CDA en de VVD voor de gevraagde reflectie op de gemeentelijke regeling. Zij vindt het goed te zien dat er vooruitgelopen wordt op mogelijke scenario's en dat ook werkgroepen zijn ingesteld bij de uittreding van het Rijk in deze complexe setting, ook op de korte termijn, en daarnaast op het Gemeentefonds het fonds van de Provincie. Zij vraagt of het mogelijk is om een voorzichtige inschatting te maken van de effecten op de dienstverlening en de werkwijze van het archief als de gelden van het Rijk structureel achter zouden blijven.
Zij gaat in op de effectindicatoren. In het nalopen van de speerpunten kwam zij tot aanvullende vragen/kanttekeningen.
Speerpunt 1 Partner betrouwbare Overheid; als het gaat om de diverse documentatie vindt zij het goed te zien welke stappen in het verleden eerder zijn gezet op thema's als kolonie en slavernij. Zij vraagt of het college nog andere doelgroepen in het vizier heeft voor een bredere opbouw van de collectie. Is er ook contact met andere religieuze organisaties? Weten zij dit archief te vinden? Is daarvoor nog ruimte?
De voorzitter merkt op dat mevrouw Westra-van Til veel technische informatie vraagt; die kan ze ook stellen buiten de vergadering. Zij benadrukt dat deze vergadering bedoeld is voor het politieke debat.
Mevrouw Westra-van Til (ChristenUnie) besluit haar vragen op een ander moment te stellen. Zij wenst het bestuur succes met de verdere voorbereiding in de werkgroep.

De voorzitter schorst de vergadering voor 5 minuten en heropent die voor de beantwoording.

De beantwoording
Wethouder Streefland bevestigt en benadrukt het belang van het Utrechts Archief voor de stad. Zij refereert aan de inbreng in de commissie. Tegelijkertijd is er nog veel onduidelijk; het gaat om het moment waarop het Rijk gaat uittreden. Daarvoor is de Archiefwet nodig; de Archiefwet zou nu al lang in werking moeten zijn. Het college verwacht op zijn vroegst dat de wet op 1 januari 2026 door de Eerste en Tweede Kamer zal zijn behandeld. Daarna moet de lagere regelgeving nog vormgegeven worden. Dit betekent vooruitkijken zonder goed te weten hoe het er uit gaat zien. Zolang hierover geen duidelijkheid is, zit de gemeente met de Provincie, de gemeente en het Rijk in het HUA. Op dit moment is het college in gesprek met allerlei werkgroepen en ook met OC&W om goed beslagen ten ijs te komen zodra de verandering er aan gaat komen. Het college zal de raad hierover voortgaand blijven informeren.
Voorbereidingen worden getroffen om in september naar de betrokken raden te gaan. Het college denkt in Q4 de raad te kunnen informeren over het toekomstperspectief zo dat wat zij heeft ingebracht daarin kan landen.
Ze dankt het CDA voor de gestelde vragen over de telefoon; die vragen hebben haar geholpen scherpte aan te brengen.
Het klopt dat het gaat om een Gemeenschappelijke Regeling. Het bestuur van de HUA, het college, de provincie en de gemeente hebben gekozen voor het behoud van de meerwaarde van de samenwerking. Zij refereert aan het desbetreffende onderzoek van Berenschot. Het is mogelijk dit met twee partijen door te zetten. Tegelijkertijd zoekt het college door naar mogelijkheden voor versterking in de toekomst; zij refereert hierbij aan de inbreng van de ChristenUnie.
Het Rijk wil het stelsel Regionaal Archief graag behouden; dus ook het Rijk is voorstander van de gekozen optie. Dit speelt ook in de andere provinciale hoofdsteden; de 11 andere RAC's. Het Rijk heeft toegezegd in de komende jaren dezelfde financiële bijdrage te willen blijven geven om in ieder geval hun deel – het Rijksarchief - op een goede manier te kunnen behouden en te kunnen ontsluiten. In de werkgroepen worden op dit moment de belangen van de gemeente en de provincie verder uitgewerkt, en daarmee ook die van de HUA. De borging daarvan staat voorop. Om die reden zijn er werkgroepen gevormd om dit op een goede manier voor te bereiden.
De heer Van Steeg (CDA) gaat er vanuit dat wat dat betekent voor de financiering op de lange termijn daar ook wordt besproken ook als het gaat om de financiering door het Rijk.
Wethouder Streefland antwoordt bevestigend. Voor de langere termijn is dat ook kwetsbaar. Zij noemt in dit verband de gesprekken met het Rijk samen met de burgemeester van Haarlem; de financiering via de SPUK is ook kwetsbaar voor de langere termijn. De betrokkenen willen goed gefinancierd blijven worden voor de taken die de RAC's uitvoeren voor het Rijk. Dat staat voorop, naast wat de RAC's afzonderlijk extra nodig hebben, zoals uitbreiding van het depot of andere zaken die gefinancierd moeten worden door het Rijk. Het Rijk wordt er aan gehouden dat diegene die vertrekt, betalen moet voor dat vertrek; dat staat ook wettelijk vast. Het gaat betrokkenen om duurzame financiering op de langere termijn.
Waar het gaat om de bestuurlijke constructie zou Utrecht de grootste partner worden in de regeling. De Provincie is daarin een stukje kleiner. In goed overleg moet gekozen worden voor de juiste stemverhouding. De werkgroep voor de gemeenschappelijke regeling is bezig met deze Governance vraag.

Als het gaat om de begroting, financiert de gemeente standaard bijdragen met indexatie per jaar. Nu is er geen aanleiding tot inbreng in de Voorjaarsnota; er zijn reserves die eerst aangesproken kunnen worden. De ambities in het meerjarenbeleidsplan zijn ambitieus. In het laatste algemeen bestuur is aangestuurd op prioritering, minimalisering en scenario's met het oog op besparingen. De wethouder schetst de vragen die daarbij spelen.
De heer Claassen (GroenLinks) vraagt of de reserves betrekking hebben op het Utrechts archief of op de reserves van de gemeente Utrecht.
Wethouder Streefland antwoordt het Utrechts archief.
De wettelijke taken van het archief zijn ontsluiten en beheren.
De HUA zal zelf scenario's voorleggen ten behoeve van bezuinigingen: publiek bereiken beperken van de reserves. Ze noemt eventuele mogelijkheden voor bezuinigingen.
Ook andere RAC's kijken uit naar mogelijkheden om nieuwe partners te krijgen. Private partners kunnen een dienst afnemen; dat vindt al plaats. Private partners zullen nooit in een gemeenschappelijke regeling treden.
De heer Van Steeg (CDA) zou het betreuren wanneer de bezuinigingen het publiek raken; hij pleit ervoor om de activiteiten van het Utrechts Archief zichtbaar te houden.
Wethouder Streefland kent de HUA-directie als behoorlijk proactief en naar buiten gericht. Zij denkt dat dit een goed onderwerp is om mee te nemen in de brief in het najaar. Zij noemt in dit verband mogelijke andere financiering. Ze kan zich voorstellen dat dit soort fondsen al in beeld zijn en dat daarvan gebruik gemaakt wordt.
Als het gaat om de concrete betekenis van de uittreding wil OC&W de regionaal belegde rijksarchieven delegeren via een betaling via de SPUK. Hiermee blijft de personele inzet en de taakstelling gelijk. Dit is ook toegezegd in de bestuursconvenant dat getekend is met OC&W.
Mevrouw Ramaker (VVD) hoorde de wethouder ook spreken over een soort van bruidsschat bij uittreding. Zij vraagt hoe de wethouder dat ziet.
Wethouder Streefland antwoordt dat het college in gesprek is met OC&W over hoe dat model er in zijn algemeenheid uitziet en wat dat specifiek betekent per RAC. De voorbereiding van de onderhandelingen vinden plaats in de werkgroepen: wat is algemeen en wat specifiek? Zij hoopt op een langdurige bruidsschat.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt naar de voorkeur van de wethouder.
Wethouder Streefland geeft de voorkeur aan een langdurige bruidsschat. Mogelijk is een duurzame financiering via het gemeentefonds mogelijk.
Mevrouw Leever (PvdA) hoorde de wethouder een aantal keren zeggen "duurzame financiering op lange termijn"; zij vindt dat niet rijmen met de tijdelijke aard van de SPUK.
Wethouder Streefland is het daarover eens. Het college is daar stevig tegen ingegaan, zelfs al tegen het idee van uittreden. Die race is al veel eerder gelopen. Niet uittreden is een onmogelijke optie. Zij hoopt dat een andere manier van financieren gaat helpen. Zij vervolgt haar beantwoording.
De heer Claassen (GroenLinks) vraagt of de wethouder in de onderhandeling met het Rijk kritisch zal blijven op de korting als het gaat om de nieuwe manier van financieren.
Wethouder Streefland begrijpt dat heer Claassen doelt op 10%. De inzet van de gemeente was 5%. Zij neemt nota van de door GroenLinks gestelde vraag.

Ingaand op de vraag van D66 over de besparingsmogelijkheden refereert zij aan haar al gegeven antwoord. Het HUA zoekt naar mogelijkheden om geholpen te worden door middel van toepassing van AI. Gesproken wordt over innovatie.
Ze is het eens met de ChristenUnie over het uittreden. Zij bevestigt dat het een geweldige ervaring is om het depot te bezoeken. Het gaat daar om medewerkers die waanzinnig veel weten. Het eerlijke antwoord is dat er onzekerheid blijft. Via werkgroepen probeert het college zo transparant mogelijk zich voor te bereiden op de uittreding die gaat komen.
Als het gaat om de partners die in beeld zijn, vooral om de provincie en de gemeente. Zij stelt dat de gemeente Utrecht in dat verband een stabiele constructie heeft. Het zou goed zijn wanneer andere gemeenten nog kunnen aansluiten. Het college verkent die optie.
De effecten op de te voorziene vermindering op de dienstverlening worden in kaart gebracht. De wethouder voorziet dat het bestuur hiermee in een andere tijd terecht zal komen. Haar streven is het goede te behouden. Zodra hierover meer bekend is, zal het college de raad in Q4 informeren over hoe het proces er uit ziet en wat de rol is van de raad; zij zal dit expliciet meenemen in haar voorbereiding van de brief.
Als het gaat om de effectindicatoren focust het college zich op de wettelijke taak, kijkt het college naar mogelijkheden om te prioriteren en wil het college de innovatie niet plat slaan.

Tweede termijn?
Nee.

De voorzitter stelt voor in afstemming met de commissie dit punt door te geleiden met de A-status.

De toezeggingen
In Q4 volgt een update in een brief over de stand van zaken van de HUA specifiek met het oog op de voorziene uittreding van het Rijk en de rol van de raad en over de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan de hand van de gewijzigde WGR.

De voorzitter schorst de vergadering voor twee minuten en heropent die.

9 Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2025 BghU, inclusief meerjarenperspectief 2026-2028

Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
De BghU stuurt de ontwerpbegroting BghU 2025 waarop u een zienswijze kunt indienen. Tevens wordt het meerjarenperspectief 2025-2028 geboden waarin de ontwikkelingen zijn vertaald naar planvorming en financiële consequenties. Daarnaast treft u, ter informatie, de jaarstukken 2023 en de concept controleverklaring van de onafhankelijke accountant aan. De gemeente Utrecht kan tot eind juni een zienswijze indienen.

De voorzitter leidt de behandeling van dit agendapunt in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking is in twee termijnen.

De commissie
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dat het langzaamaan de goede kant opgaat bij de BghU. Hij vraagt het college de raad periodiek op de hoogte te houden over het geheel in de voortgang. Hij vraagt of het voorstel om geld te besparen binnenkort

komt, nog voor de raadsbehandeling. Misschien is dat dan ook het moment om de bredere informatie te geven waarom hij zojuist vroeg?
Hij ziet niet duidelijk genoeg in de zienswijze of het goed komt met de BghU. Zit alles op de goede weg? Wanneer daar nog twijfels zitten, vraagt hij de zienswijze scherper te maken.
De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen voor een ruimer kwijtscheldingsbeleid waarvan ook gemeenten gebruik kunnen maken met een hogere vermogensgrens. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dit in een gesprek met de BghU mee te nemen zodat zij zich hierop gaan voorbereiden.
Hij heeft de stand van zaken huisbankier opgevraagd; hij leest dat het in lijn gebracht wordt met het inkoopbeleid van de deelnemende gemeenten. De gemeenteraad heeft het verzoek gedaan over te stappen naar een duurzame bank, een groene bank. Hij vraagt de wethouder dat in alle scherpte op te nemen in de zienswijze.

Mevrouw Ramaker (VVD) heeft moeite met deze zienswijze; de druk op de uitvoering wordt nog groter wanneer ook aan de BghU gevraagd wordt besparingsmogelijkheden voor te stellen. Zij begrijpt dat het college één lijn trekt en dat het wil dat alle uitvoeringsorganisaties ook in hun portemonnee kijken. Wanneer dit college bijvoorbeeld voorstelt in de Voorjaarsnota opnieuw de OZB te verhogen en eigenaren van woningen extra te laten opdraaien voor het tekort van 93 miljoen euro, is de kans zeer groot dat de BghU een stroom aan bezwaarschriften krijgt. Zij vraagt in hoeverre het college de BghU besparingen oplegt, zonder opnieuw een onvoldoende te krijgen van de Waarderingskamer.
De heer Peters (D66) is benieuwd of de VVD kan uitleggen waarom 40 euro extra betalen per jaar tot een aanzienlijke stroom van meer bezwaarschriften gaat leiden. Welke aanleiding is daartoe voor de VVD om dat te veronderstellen?
Mevrouw Ramaker (VVD) licht toe dat wanneer niets gedaan wordt en dit jaar het weer gedaan wordt zoals vorig jaar, de kans op bezwaarschriften geringer is dan wanneer wel wijzigingen worden doorgevoerd.
De heer Peters (D66) begrijpt dat dit een abstracte redenering is over de kans dat er meer bezwaarschriften komen.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat de BghU niet alleen staat voor de WOZ-aanslagen, maar ook de hondenbelasting en precario. Alle verhogingen leveren meer druk op; de organisatie moet daarvoor ingeregeld worden. De kans op bezwaren is ook groter. Daarmee wordt de druk verhoogd op de uitvoering.
De heer Peters (D66) begrijpt dat de soep niet zo heet gegeten wordt als die werd opgediend door de VVD. Hij gaat er vanuit dat de VVD ook voorstander is van de efficiënte overheid. Dan moet toch bij de uitvoerende organisaties gekeken worden naar hoe zo efficiënt mogelijk te werken. Hij vindt het dan niet vreemd te kijken naar het mogelijk in kaart brengen van bezuinigingsopties.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt dat ook en zij vindt het logisch consistent te zijn als college door dit aan alle uitvoeringsorganisaties te vragen. Het is alom bekend dat deze organisatie in het afgelopen jaar heel hard heeft moeten werken om de achterstanden in te halen. Duidelijk is dat ze daar nog niet zijn. Om die reden stelt zij de vraag wat het zou betekenen voor de BghU als de OZB-knop omhoog gedraaid wordt. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen zijn maatregelen de BghU te ontlasten aan de VVD toe te sturen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) sluit zich aan bij de inbreng van de PvdA. Hij vindt het goed te lezen dat de organisatie zich aan het verbeteren is. Deze organisatie is een contactpunt van de overheid met inwoners en draagt bij aan het vertrouwen wanneer het goed functioneert.
Hij gaat dieper in op het punt van de huisbankier. Hij vindt het goed dat het college dit blijft noemen, ook in deze zienswijze. Hij vindt de passage te vrij. Het huidige contract loopt tot 1 januari 2027 en de mogelijkheid van verlenging met nog eens vijf jaar; die tekst geeft wat hem betreft de mogelijkheid tot een escape naar de volgende contractperiode. Hij ziet graag dat in de strekt ter vervanging de afronding van de overgang naar een andere huisbankier komt te staan, zo dat verlenging niet nodig is. Hij krijgt hierop graag een toezegging. Hij kan zich voorstellen dat de vrijblijvendheid ook het nodige effect heeft op de BghU.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt in hoeverre de Partij voor de Dieren bereid is tegemoet te komen aan de extra kosten die gemoeid zijn met de overgang naar een andere huisbankier.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat dit in de aanbesteding moet gebeuren; dat gaat hoe dan ook geld kosten. Hij weet niet precies waar dit begroot is en wie dat gaat betalen. Hij vindt het als inwoner van Utrecht niet vertrouwenwekkend geld over te moeten maken naar de ING; in dit geval de BghU. Hij wil dit graag snel geregeld hebben.
Mevrouw Ramaker (VVD) benadrukt dat de wisseling van thuisbankier veel administratieve kosten met zich mee zal brengen en veel organisatie. In hoeverre is zijn partij bereid om de extra kosten door de gemeente Utrecht te laten betalen?
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat dit niet naar voren geschoven wordt maar dat de raad hier al een tijd om vraagt. Hij wil om die reden een strekt ter vervanging waarin staat dat het college dit met urgentie behandelt. Wanneer Utrecht daarin moet bijbetalen, vindt hij dat een goed idee.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat de kosten uiteindelijk uit de portemonnees van de inwoners komen. Zij begrijpt uit de inbreng van de heer Van Heuven dat diens partij dat prima vindt.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt zich af of dit tot kostenverhoging leidt. Hij herhaalt hierop een strekt ter vervanging te vragen.

De heer Peters (D66) merkt op dat de deelnemersbijdrage hoger is in 2025 dan in 2024, vooral door stijgende personeel- en afschrijvingslasten. Hij vraagt zich af of er voldoende inspanningen zijn geleverd om de kosten te beperken. Hij vraagt of de mogelijkheden onderzocht zijn om efficiënter te werken of om alternatieve financieringsbronnen te vinden om deze lastenstijging te dempen.
Voor zijn partij is de significante toename zorgwekkend waar het gaat om de proceskostenvergoeding als gevolg van het stijgend aantal WOZ-bezwaren als gevolg van de activiteiten van de No Cure No Pay bureaus. De BghU heeft een voorziening opgenomen van 1 miljoen euro. Hij legt de vraag voor aan het college hoe effectief het nieuwe beleid is in het terugdringen van deze kosten dat sinds januari 2024 van kracht is. Zijn er al concrete resultaten zichtbaar? Welke verdere maatregelen worden ook overwogen om dit terug te brengen?
De BghU heeft diverse Verbeterplannen geïnitieerd om achterstanden weg te werken en de dienstverlening te verbeteren. Hoewel voortgang is geboekt, zijn de zorgen over de uitvoering en de achterstanden nog niet helemaal verdwenen. Hij vraagt wat de concrete stappen zijn die de BghU in de komende maanden zal nemen om deze

problemen definitief aan te pakken. Welke rol zijn het college en de wethouder bereid te nemen en hoe wordt de raad hierover geïnformeerd?
Waar het gaat om de bezuinigingen waarvoor de gemeente aan de lat staat en de verwachte bezuinigingen op het Gemeentefonds vanaf 2026 moet het gemeentebestuur anticiperen op mogelijke financiële tekorten. Hij vraagt of de BghU daarmee aan de slag kan; het bestuur van de BghU wordt gevraagd scenario's uit te werken voor mogelijke besparingen. Zijn fractie vraagt naar de status van deze verkenningen en hoe de besparingen zonder significante daling van het niveau van dienstverlening zijn te realiseren. Wordt hierin samen opgetrokken met alle andere gemeenten die aangesloten zijn bij de BghU? Voor de gemeente geldt ook de datum 2026. Hij stelt deze vraag aan de wethouder.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vraagt aandacht voor de duurzame huisbankier bij de BghU. Dat amendement is breed in de raad aangenomen; daarin staat zo snel mogelijk over te stappen. Hij vindt dit niet duidelijk terug in de zienswijze. Hij roept ertoe op dit zo snel mogelijk te regelen. Hij vraagt naar het waarom dit niet is opgenomen in de zienswijze en dit alsnog daarin op te nemen.

De heer Claassen (GroenLinks) is blij met de inbreng van de PvdA over de opgemerkte voortgang. Hij vraagt naar de betekenis van de zin over *geïnformeerd worden*. Hij sluit zich aan bij de inbreng over de huisbankier. Ook hij vindt dat het gewoon gebeuren moet.
Hij krijgt graag inzicht in hoe de raad in beeld is als het gaat om besparingsmogelijkheden; hij vindt het onvoldoende als het uitsluitend zou gaan via een voorhangprocedure, een zienswijze procedure.
De wethouder werkt er aan om de WOZ-waarde standaard vermeld te krijgen op de aanslagbiljetten zo dat huurders daarmee hun voordeel kunnen doen. Hij vraagt naar de stand van zaken daarin.

De heer Van Steeg (CDA) sluit zich aan bij de inbreng van de PvdA over vooral het Verbeterplan en hoe dat precies gaat. Daar wordt nogal wat geld gestort in de reserve. Hij vraagt het college de raad mee te nemen in de voortgang hierop. Hij vindt het goed dat dit de goede kant opgaat.
Hij sluit zich ook aan bij de vraag van de VVD over de gevolgen van de stijging van de OZB in de stad Utrecht, over de uitvoering en over het personeel van de BghU.

De heer Maas (VOLT) sluit zich graag aan bij de vorige sprekers, de PvdA, de Partij voor de Dieren, de ChristenUnie en bij de VVD als het gaat om de capaciteit.
Hij vraagt de wethouder hoe het zit met de rente-meevaller van 600 K. Kan die mogelijk vrijvallen bij een positief resultaat?

De voorzitter schorst de vergadering voor 5 minuten en heropent die voor de beantwoording.

Wethouder Schilderman bevestigt de PvdA dat zij de raad op de hoogte zal houden van de stand van zaken. Richting GroenLinks licht de wethouder toe dat daarop de zin in de zienswijze betrekking heeft; het is een voorstel om de raad op de hoogte te houden. Zij refereert aan de brief van een maand geleden over de stand van zaken. Zij kan geen noemenswaardige veranderingen noemen sindsdien.

Zij bevestigt deel te nemen aan de stuurgroep.
Zij refereert aan de vraag van onder andere de PvdA naar mogelijkheden om geld te besparen; het college heeft dit besproken met bijna alle wethouders Financiën in de provincie van betrokken gemeenten om bij alle Gemeenschappelijke Regelingen dezelfde soort vragen te stellen: welke mogelijkheden voor besparing zijn er vanaf 2026? Of dat een goed idee is, zal mogelijk verschillen per Gemeenschappelijke Regeling, als het gaat om zowel de potentie tot besparen als de wenselijkheid daartoe. Dit vraagt enige belasting van de BghU. Het college vindt het belangrijk.
De vraag is gesteld of het college hierover iets kan toesturen voor de raadsbehandeling; de wethouder antwoordt ontkennend. Dit loopt mee binnen de gemeente in het traject rond de hervormingsopdracht. Het college heeft daartoe een suggestie gedaan in de Voorjaarsnota; als kader is meegegeven dat gezocht wordt bij het verbonden partijen. Het college zal daar uitgebreid op terugkomen bij de programmabegroting en daarna vervolgens weer bij de Voorjaarsnota.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of hij het als volgt goed samenvat: het procesontwerp zal op de helft van 2024 gereed zijn. Wanneer daaruit keuzes volgen en er wordt bezuinigd of er wordt minder geld uitgegeven binnen de BghU, leest de raad dat terug in de programmabegroting.
Wethouder Schilderman antwoordt bevestigend; wanneer het bij de programmabegroting dat niet concreet genoeg is, kan het terugkomen bij de Voorjaarsnota daarna.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt de wethouder het bij de programmabegroting concreet te maken; wanneer dat niet lukt vraagt hij een ander informatief moment voorafgaand aan de Voorjaarsnota. Hij voorziet dat anders een jaar zonder meer doorgaat terwijl het in de organisatie niet vanzelf gaat.
Wethouder Schilderman licht toe dat er per definitie een update komt bij de programmabegroting. Het college zal de raad informeren over het niveau van uitwerking op het moment en over waar het college naar streeft.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of hierop geen planning zit: wanneer de wethouders wat willen weten?
Wethouder Schilderman antwoordt dat het de wethouders gevraagd is om halverwege het jaar iets op te leveren zodat zij de raad bij de programmabegroting verder kunnen informeren en waar mogelijk specifieke keuzes kunnen maken. Wanneer het nog niet specifiek genoeg is, geven zij richting aan zo dat de informatie specifieker wordt bij de Voorjaarsnota; dat is de planning.
Zij bevestigt dat het kwijtscheldingsbeleid bekend is, zeker ook in BghU verband. Het is een groot succes dat de motie is aangenomen, maar zij moet nog wel worden uitgevoerd. De wethouders zetten daar alle druk achter die daarbij kan helpen.
De PvdA en andere fracties vroegen naar de stand van zaken bij de huisbankier. De wethouder bevestigt dat het inderdaad de bedoeling is van de BghU om van huisbankier te veranderen. Misschien is dat te verdekt geformuleerd. Het is de bedoeling te veranderen op dat moment en geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot verlenging. Zij legt de vraag voor aan de commissie of dat moet leiden tot wijziging in de zienswijze.
De heer Van der Zweth (PvdA) wil dan in ieder geval een wijziging van de zienswijzen omdat er nu iets anders staat, maar dan ook in de scherpte van wat de gemeente daarvan vindt: dat het een genomen besluit is en dat het doel van de gemeente is van huisbankier te veranderen. Hij wil elke vorm van ruis voorkomen.
Wethouder Schilderman zegt de raad een strekt ter vervanging toe om dit te verduidelijken. Mogelijk zijn de juiste woorden hiervoor niet gebruikt.

Zij gaat in op de inbreng van de VVD over de bezuiniging rondom de BghU; dat het nu uitgevraagd wordt, betekent niet dat het een goed idee is om dit daadwerkelijk te gaan doen; of het daadwerkelijk gedaan wordt, zal besloten worden wanneer de opties bekend zijn. De mogelijkheden tot besparing kunnen zeer uiteenlopend zijn. Zij heeft nog niet gezien wat de gesprekken daarover hebben opgeleverd.
De VVD vroeg wat er kan gaan gebeuren om de werkdruk bij de BghU te verlagen; is het mogelijk om binnen de eigen organisatie iets te doen? De primaire verantwoordelijkheid voor het organiseren en de uitvoering ligt bij de BghU; daar ligt het zwaartepunt van alle activiteiten. Ook de parkeerhandhaving in een pluspakket wordt gedaan via de BghU; het zal werk schelen wanneer de BghU dat niet doet. Het nadeel daarvan is dan dat de gemeente het zelf moet doen; daarin zit haars inziens niet echt de besparing of de verandering.
D66 ging in op de deelnemersbijdrage; in de zienswijze wordt de BghU opgeroepen de mogelijkheden na te gaan efficiënter te werken; dat is onderdeel van de hervormingen.
D66 stelde vragen over de stand van zaken met betrekking tot de No Cure No Pay bureaus. Het lijkt wethouder Schilderman goed de raad mee te nemen bij een volgende update over de voortgang in het kader van de stand van zaken in de achterstanden. Het college zal de BghU daartoe verzoeken.
Mevrouw Ramaker (VVD) licht toe te hebben gevraagd welke maatregelen het college zelf neemt om de werkdruk bij de BghU te verminderen. Zij vernam als antwoord iets over parkeerbelasting. Zij doet de suggestie die kwijtschelding van belastingen stop te zetten om de werkdruk te verminderen.
Wethouder Schilderman antwoordt dat het de vraag is of dat de werkdruk daadwerkelijk zal verminderen; de kans is dat het aantal bezwaren zal toenemen wanneer afgezien wordt van kwijtschelding.
Mevrouw Ramaker (VVD) doelt op het punt dat de PvdA zojuist inbracht. Dat wat extra gevraagd wordt, levert extra werkdruk op. Zij vraagt de bevestiging dat die redenering klopt.
Wethouder Schilderman bevestigt dat dit werk kost. Zij ziet ook dat het een brede wens is die gedeeld wordt; zij heeft niet het plan om voor te stellen daarmee op te houden. Zij ziet ook in dit debat de wens om juist daaraan méér aandacht te besteden in plaats van minder.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt dat de gemeente de spiegel ook op zichzelf kan richten. Zij zou graag de bespreking willen of daadwerkelijk meer bezuinigd moet worden en het liefst bij de begroting. Zij hoopt dat de wethouder zich daarvoor gaat inzetten.
Wethouder Schilderman zal zich daarvoor zeker inzetten. Er is alle vrijheid om vanuit de uitvoeringsorganisaties meerdere ideeën aan te leveren. Zij kreeg die van de AVU al aangeleverd en zag nog geen suggesties van de BghU. Tot op heden heeft zij de indruk dat de uitvoeringsorganisaties gebruik maken van de vrijheid om de suggesties te doen. Zij zal daarop controleren en die delen met de raad.
Zij vervolgt haar beantwoording. D66 ging in op de concrete stappen in de dienstverlening; zij zet uiteen dat daarvoor het plan van aanpak is gedeeld. En in de informatiememo van ongeveer een maand geleden deelde het college de voortgang hierop met de raad.
D66 vroeg naar de aanpak van de financiële tekorten; zij heeft daarop al antwoord gegeven met het efficiënter werken.

GroenLinks vroeg naar de aanslagbiljetten voor huurders; het college heeft de vragen beantwoord over de huidige status. Dit onderwerp zal opnieuw besproken worden met de BghU. De BghU verwacht dat er meer bezwaren zullen komen wanneer de informatie op de aanslagbiljetten gezet zal worden. Dat is een grond voor bezwaar. Dat maakte dat het college in een bestuursvergadering daarover niet een knoop kon doorhakken; daarom brengt het dit beter in kaart en zal dit geagendeerd worden voor de volgende bestuursvergadering zodat alle gemeenten zich kunnen uitspreken over of ze dat wenselijk vinden of niet. Het college zal de raad hierover blijven informeren.
Richting het CDA zet de wethouder uiteen dat het niet duidelijk is waardoor de toename van bezwaren is veroorzaakt: de stijging van de OZB, de tariefstijging, de woningwaardestijging?
VOLT vroeg naar de rentemeevallers; of ze op den duur kunnen vrijvallen? De wethouder zet uiteen dat de rente meevalt op de jaarrekening 2023; die wordt op dit moment ingezet voor het verbetertraject binnen de BghU. Dat is ook genoemd in de zienswijze. Op dit moment ziet zij nog niet voldoende financiële ruimte om de deelnemersbijdrage te verminderen.

Onbeantwoorde vragen?
Nee.

Tweede termijn
De heer Van der Zweth (PvdA) attendeert op de aangenomen motie voor een breed kwijtscheldingsbeleid en dat gekeken gaat worden naar bezuinigingen en dat de raad daarover geïnformeerd gaat worden; hij wil voorkomen dat later de raad gaat merken dat kwijtschelden eindelijk wettelijk kan, maar dat de BghU daarvoor dan geen ruimte meer heeft omdat zij moet besparen. Hij vraagt of de wethouder in die context iets kan zeggen over hoe de raad wordt meegenomen en welke keuzes daar gemaakt zullen worden. Hij vraagt ervoor te zorgen dat niets gedaan gaat worden dat kwijtschelding in de weg zit.
Wethouder Schilderman zal het bij de volgende vergadering weer op de agenda zetten bij de BghU. Zij beseft dat de BghU goed doordrongen is van de wens van het Utrechtse bestuur. Tot op heden staat de regelgeving de uitvoering in de weg. Zij zal nagaan of er niets in de organisatie in de weg gaat zitten. Zij deelt de bedoeling van de PvdA. De wethouder zal hierover terugkomen bij de commissie bij het volgend informatiemoment zo dat de PvdA dit kan volgen.

De voorzitter verneemt dat er geen andere partijen zijn die gebruik willen maken van de tweede termijn. Zij legt de vraag voor hoe dit onderwerp door te geleiden naar de raad.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) is blij dat er een strekt ter vervanging is toegezegd. De afspraak is dan dit nog even aan te houden als een punt met de B-status zo dat de raad zich de woorden in de strekt ter vervanging tot zich kan nemen. Wanneer het goed is kan dit agendapunt door naar de raad met de A-status. Hij stelt voor dit op de agenda te zetten voor 5 a 10 minuten.

De voorzitter vraagt wanneer zij de strekt ter vervanging kan verwachten. De reactie moet uiterlijk 28 juni bij de BghU binnen zijn.

Wethouder Schilderman antwoordt dat de strekt ter vervanging aanstaande dinsdag aan de raad zal worden toegezonden.
De voorzitter concludeert dat dit agendapunt voor de zekerheid met de B-status op de agenda van de raad gezet wordt voor 5 minuten.
Toezeggingen
De toezegging betreft de strekt ter vervanging en bij de programmabegroting komt er een update over onder andere de besparingsvoorstellen bij de BghU. Deze laatst genoemde toezegging was al een bestaande.
Zij schorst de vergadering tot 14.00 uur.

Heropening van de vergadering in de middag

De voorzitter, de heer Peters, heropent de vergadering om 14:00 en heet alle aanwezigen welkom.

10 Raadsvoorstel Beleidsnota Samen stad maken

Wethouder: Oosters, Beleidsterrein: Participatie
De voorgestelde Beleidsnota Samen stad maken 'Geen Utrecht zonder U' bevat de uitgangspunten bij de samenwerking tussen Utrechters en gemeente. Er wordt richting gegeven aan participatieprocessen, met leidende principes voor houding en gedrag voor ambtenaren, college en raadsleden. Daarnaast wordt het Kompas voor zeggenschap' geïntroduceerd, een handvat voor een gesprek met Utrechters om te komen tot de best passende samenwerkingsvorm voor dat moment. Het Kompas is bedoeld om verwachtingen over en weer helder te maken en stimuleert dat de principes voor houding en gedrag worden toegepast.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking is in twee termijnen.

De commissie
De heer Dijkstra (EenUtrecht), vindt dat de nieuwe poging *een leidraad te geven voor vooral ambtenaren* bij veel mooie woorden blijft. Hij stelt dat het uithollen van participatie kan doorgaan met deze nota. In deze nota staan geen zekerheden voor de Utrechters. Daar zit zijn grootste punt van kritiek.
Zijn verkiezingsleus in Utrecht was *Is ook van Jou* met als inzet de positie van Utrechters te versterken in de burgerparticipatie en om ruimte te maken voor Utrechters zelf eigenaar te zijn van een belangrijk deel van de publieke taken waarin de overheid participeert. Dat vraagt harde zekerheden. Tot zijn spijt komen die harde zekerheden niet terug in deze nota.
Het college is opgedragen een lijst te maken van alle gemeentelijke taken waarvan de uitvoering kan worden overgelaten aan de gemeenschap omdat hij daarvan primair eigenaar is en als eerste aan zet is. Hij krijgt graag de bevestiging van de wethouder dat de motie nog moet worden uitgevoerd en de bevestiging dat de raad nog een lijst gaat krijgen van dit soort taken, uiterlijk 30 juni van dit jaar.
In plaats van de lijst komt dit college met een ingewikkeld schema op pagina 22. Dat schema moet worden doorlopen om te zien waar op uit te komen met zeven opties; de eerste vraag die dan gesteld is of er een besluit van de gemeente nodig is. Wanneer het antwoord daarop ja is, is het eigendom van de gemeente mag de burger participeren en als het antwoord nee is, is het klaarblijkelijk eigendom van de gemeenschap. Wanneer dit gevolgd wordt, is alles eigendom van de gemeente; overal is wel een besluit voor nodig. Degene die iets betaalt, is niet per se eigenaar; daar gaat zijns inziens het hele schema fout. Wat hem betreft moet de eerste vraag zijn wie de eigenaar is; is dat vooral de gemeente of vooral de gemeenschap? Hij pleit ervoor om bij elk project die keuze vooraf te maken. Daarmee ontstaat meer

duidelijkheid. Dan is het niet nodig om op de zeven opties uit te komen. Wat hem betreft blijft Utrecht bij de vier opties zoals Peel en Maas die gebruikt.

Punt van orde

De voorzitter schorst de vergadering voor technische storing met geluidsoverlast en heropent die nadat de overlast is verholpen.

Hervatting van het debat

De heer Dijkstra (EenUtrecht) zet zijn inbreng voort. In het overzicht wordt onderscheid gemaakt tussen burgerparticipatie en peilen. Dat kan ertoe leiden dat bewoners alleen een enquête hoeven in te vullen omdat ze alleen gepeild worden. Aan de voorkant is niet te voorzien of de bewoners nog goede ideeën hebben en dat zij de ideeën ook willen inbrengen. Daarmee doet zijns inziens de gemeente zichzelf tekort. Hij roept het college ertoe op dit dan aan de voorkant niet overdreven te organiseren. Het belangrijkst is duidelijk te maken aan het publiek dat het er niet over beslist, maar dat ze mogen meedenken. Hij pleit ervoor aan mensen zelf over te laten hoe zij willen meedenken. Hij vindt het gemaakte onderscheid misleidend.

De heer Van Vliet (D66) merkt op dat de twee geluiden in het verhaal van de heer Dijkstra op hem overkomen als tegenstrijdig: zekerheden inbouwen en dingen niet van tevoren te veel dichttikken. Hij vraagt hierop uitleg.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) zet uiteen dat *de zekerheid aan de voorkant inbouwen* betekent duidelijk maken waarover het publiek wel mag beslissen en waar het wel primair eigenaarschap is van het publiek en waar niet. Waarover gaat de gemeenschap waarover gaat de gemeente? Die zekerheid wil hij. Hij wil ook dat wanneer mensen participeren zij hun rechten kennen. Dat moet wat hem betreft goed vastgelegd worden in een verordening en het liefst ook in deze nota.
Hij wil niet dat er technocratisch allerlei modellen worden gemaakt met burgerparticipatie en burgerpeilen waardoor een deel van de participatie wordt beknot; daardoor loopt de gemeente informatie mis. Het belangrijkste is dat mensen weten wanneer ze iets kunnen beslissen.

De heer Van Vliet (D66) begrijpt dat het niet gaat om zekerheden van uitkomsten, maar hoe het proces wordt ingericht en wie eigenaarschap heeft; daarover gaat de duidelijkheid. Hij vraagt of dat juist is.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend. Aan de voorkant de rechten goed vastleggen.

De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of dan ook de belangrijk is aan de voorkant van het proces duidelijk te maken om welke soort inbreng het gaat; gaat het om alleen een mening, kunnen mensen ergens over meepraten? Gaat het misschien ook over de beperking die gelegd wordt in wat peilen is?

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat het om beide gaat. Nu wordt in heel veel gevallen gezegd dat het alleen gaat om peilen. Dat beperkt enorm de participatie die burgers op dat traject dan hebben.
Hij krijgt graag de reflectie van de wethouder op de door hem gevraagde duidelijkheid en de door hem gevraagde ruimte voor participatie. Hij vraagt de toezegging van de wethouder het goed functionerende model van Peel en Maas toe te gaan passen, wat hem betreft niet misleidend en niet nodeloos ingewikkeld. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
Hij vervolgt met op te merken dat wanneer de Gemeenschap eigenaar is, de Gemeenschap daarvan gebruik wil maken. In één van de dorpen rond Peel en Maas

besluit een dorp de thuiszorg niet zelf te gaan doen, maar dat van de gemeente te vragen. Dan ligt in dat geval het initiatief toch bij de gemeenschap.
Hij ziet een denkfout in de opzet van de gemeente Utrecht: in de optie Samen aan Zet wordt gesuggereerd dat de gemeente en de gemeenschap gezamenlijk eigenaar zijn. In de markt wordt dat model gekend: de publiek private samenwerking. Daarbij is het van belang dat beide partijen goed weten waarvan ze zelf eigenaar zijn om op basis daarvan de samenwerking te zoeken. Dat blijkt hier verstopt te zijn. Hij schaart dat onder cocreatie en coproduceren. Hij roept het college op dat op te schrijven. Hij waakt voor een model waarbij niemand eigenaar is. Hij vraagt de toezegging van de wethouder dit zo aan te passen.
Een belangrijk deel van de beleidsnota gaat over de leidende principes voor houding en gedrag. Hij vindt de desbetreffende tekst goed. Daarna gaat de nota in op hoe mensen kunnen participeren. Hij pleit ervoor dit van buiten naar binnen te redeneren en dit om te draaien en te beginnen bij wat mensen nodig hebben, hoe zij te versterken zijn in de zeggenschap.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op in het kader van houding en gedrag en de opmerkingen van de heer Dijkstra daarover dat de aanbevelingen in de nota niet alleen gaan over ambtenaren; die gaan ook over hoe raadsleden zich gedragen. Zij vraagt hoe de heer Dijkstra dat ziet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) bevestigt dat de opmerking van mevrouw Meerding juist is.
Mevrouw Meerding (VVD) is benieuwd te vernemen van de heer Dijkstra of hij van mening is dat de drie verschillende groepen verschillende rollen hebben in het participatieproces en dat het wellicht niet helemaal passend is om een set van leidende principes voor te schrijven.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is het daarover ook eens. Iedereen heeft daarin zijn eigen rol.
Mevrouw Meerding (VVD) vraagt hoe het heer Dijkstra zijn eigen gedrag ziet als consequentie van deze nota.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) refereert aan het begin van zijn betoog: heel veel mooie tekst. Hij complimenteert het college daarmee. Het leest geweldig. De nota biedt alleen geen zekerheden, geen vaste ankerpunten. Na deze beleidsnota kan geen Utrechters zeggen waarop hij/zij recht heeft. Hij mist dat enorm. Hij vindt dat Utrecht een stap vooruit moet maken en niet met een mooi verhaal iets moet toedekken wat misschien beter moet. Hij vervolgt zijn inbreng.
Hij vindt dat een zevende principe ontbreekt en verzoekt het college dat toe te voegen; de erkenning dat op een aantal vlakken de Utrechter eigenaar is. Hij vraagt de reflectie van de wethouder. Hij hoopt dat de wethouder dit kan toevoegen als zevende principe.
Wanneer al deze toezeggingen gedaan worden, zijn er wat hem betreft geen moties nodig.
In financieel opzicht leest hij dat de gemeente 149.000 euro zal bezuinigen op Samen Stad Maken; hij merkt op dat dit 36% minder is. Hij vraagt de reflectie van de wethouder; hoe is het dan mogelijk om al deze mooie verhalen te implementeren? Op deze manier zal niets geïnvesteerd worden in Samen Stad Maken; hij had een dubbel budget verwacht; hij vraagt uitleg.
Zijn fractie heeft er weinig vertrouwen in dat deze nota hard gaat zijn en zekerheden gaat bieden. De wethouder kondigt een participatieverordening aan. Hij bevestigt dat dat hard nodig is. Zijn fractie zal met een eigen initiatiefvoorstel komen om dit ook te

willen; om de zekerheden beter in te bedden in een verordening zo dat de Utrechter wel een stap vooruit maakt als het gaat om participatie.
De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of de rol van de raad gaat veranderen in participatievraagstukken.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) houdt het voor mogelijk dat zijn houding iets verandert; hij ziet geen wezenlijke stap vooruit; hij vreest dat zijn toon kritischer en feller gaat worden vanaf nu.
De heer Snijder (Student & Starter) merkt op dat best veel positieve zaken in deze nota staan. Ziet de heer Dijkstra niets in de stukken die mogelijk kunnen verbeteren?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) hoopt het vertrouwen in mensen uit te stralen. Het enige dat hij nu inbrengt is dat wat er in totaal is opgeschreven niet voldoende is. Hij vreest dat straks alleen gepeild gaat worden.
De heer Van Vliet (D66) vraagt naar de reden voor de heer Dijkstra een nog kritischer houding te hebben dan hij al had.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt: vanwege de neiging vanuit het college om alleen te peilen. Van de zes wensen van bewoners is geen enkele gehonoreerd in het voorstel over het Utrechts planproces. Daarover maakt hij zich ernstig zorgen; deze bewoners zijn voor een groot deel ook afgehaakt. Hij ziet dat in deze nota herhaald worden. Hij ziet kleine stapjes gemaakt maar geen wezenlijke.
De heer Van Vliet (D66) vraagt of de heer Dijkstra in vervolg dan ook kritischer gaat zijn op plannen en participatieprocessen waarbij de woningzoekende niet wordt meegenomen, maar wel de omwonenden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat een van de beginselen was vertrouwen te hebben in de participatie, er vertrouwen in te hebben dat omwonenden ook mee kunnen denken met woningzoekenden. Het is vreselijk moeilijk om de woningzoekenden een stem te geven.
De heer Van Vliet (D66) vertrouwt erop dat EenUtrecht vanuit dit vertrouwen de plannen in het vervolg gaat bekijken. Hij laat de oorzaak van de kritischer houding nu dan even links liggen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat een vreemd frame. Hij heeft er vertrouwen in dat mensen oprecht participeren en met goede bedoelingen. Hij is kritisch op het college en kritisch op veel partijen in de raad; daarbij speelt zijn vraag een rol of het college en veel partijen in de raad daadwerkelijk meer participatie wensen en meer ruimte willen geven aan Utrechters dan wat er nu gebeurt. Hij heeft geen vertrouwen in wat er nu gebeurt.

De heer Dekkers (GroenLinks) vindt het goed dat er een nieuwe beleidsnota Samen Stad Maken voorligt. Hij had gedacht dat er geen nieuw beleid gemaakt zou worden maar dat het beter gedaan ging worden. Toch vindt hij dit goed.
Eerder waren er twee actieprogramma's voor participatie en initiatief. Met één nota waardeert het bestuur beter dat er een scala van vormen van samenwerking tussen Utrechters, markt en overheid is om de maatschappelijke uitdagingen van Utrecht aan te pakken.
Met de nota wordt gewerkt aan meer betrokkenheid, eigenaarschap en zeggenschap van Utrechters en een betere belangenafweging door het college en raad in besluitvorming; en hij hoopt ook door andere initiatiefnemers die besluiten nemen.

Zijn fractie is positief over de leidende principes voor houding en gedrag; ze komen sterk overeen met de leidende principes die door de adviescommissie participatie van de raad zijn geformuleerd.
Hij is ook positief over het gegeven dat Samen Stad Maken verantwoordelijk is voor de hele organisatie en niet alleen voor een paar medewerkers die hiermee bezig zijn.
Over de uitwerking van de verantwoording, het reflectieteam en de indicatoren en over de uitwerking van de positie van de wijkplatforms maakt hij de volgende opmerkingen bij de leidende principes: pro actief wordt gezorgd voor inclusieve diversiteit. De nota legt een relatie naar de beleidsnota Inclusiviteit en Diversiteit. De vragen rondom diversiteit en participatie, zijn niet helemaal dezelfde als bij het diversiteitbeleid. Bij participatie gaat het erom dat het bestuur voortdurend op zoek is naar diversiteit in belangen en in gezichtspunten rondom het onderwerp waarom het gaat, met de nadruk op de ongehoorde stem en dat het bestuur kritisch is op die manieren van participatie die niet iedereen goed bereiken en waarmee het bestuur niet met diverse betrokkenen in gesprek gaat op de manier die bij hen past. Bij Samen Stad Maken 1 is daarover uitgebreid gesproken en vrij precies benoemd welke groepen daarbij extra aandacht vragen. Hij herkent dat niet en dit moet terug in deze nota. Hij noemt als voorbeeld de drukke jonge gezinnen die rond de tijd waarop vergaderd wordt, geen tijd hebben om daarbij aanwezig te zijn.
Hij vraagt de reflectie van het college op hoe de diverse groepen precies benoemd zijn.
Zijn fractie is blij met het begrip proactief in de leidende principes. Bij het eerste actieprogramma Samen Stad Maken is afgesproken dat bij het begin of bij een nieuwe fase van een project een participatieplan gemaakt zal worden op basis van inclusieve stakeholder analyse. Zijn fractie heeft al eerder aangekaart dat die plannen er vaak niet zijn of niet vindbaar of niet inzichtelijk. Dat is wel nodig, zowel om helder te zijn naar de betrokkenen over wat zij wel of niet te vertellen hebben, alsook voor de controlerende taak van de raad. GroenLinks mist een harde afspraak over het echt maken van deze plannen en dat ze openbaar en gemakkelijk vindbaar zijn. Hij vraagt of het college dat alsnog toe te voegen aan de nota.
GroenLinks is ook blij met het leidende principe proactief op zetten op duurzame relaties; dat is zowel van belang voor wijkplatforms als voor duurzame relaties met sleutelpersonen bij bepaalde onderwerpen of gebieden. Zij merken te vaak dat nieuwe projectleiders de geschiedenis niet goed kennen en dat het helemaal weer opnieuw moet beginnen.
Het Kompas voor Zeggenschap geeft handvatten om te kiezen hoe wel of niet meer eigenaarschap en zeggenschap te geven is aan Utrecht en aan Utrechters en wat dat betekent voor verschillende samenwerkingsvormen tussen Utrecht en de gemeente. Hij heeft twee problemen met dit Kompas. Ten onrechte wordt zijns inziens het gewenste participatieniveau (consulteren, adviseren of co creëren) gekoppeld aan de vraag wie eigenaar is van het initiatief: Utrechters, gemeente of gezamenlijk. De verschillende samenwerkingsvormen betekenen verschil in eigenschap en in verantwoordelijkheid voor de participatie en dus ook waar het gaat om het verschil in de rol van de gemeente, maar ook als het eigenaarschap bij Utrechters ligt. Dat kunnen zowel bewoners als grote organisaties zijn zoals woningcorporaties of projectontwikkelaars. Dan is de verantwoordelijkheid van de gemeente vooral er zorg voor te dragen dat deze initiatiefnemers zorgvuldig participatie organiseren. Hij mist die rol in de nota voor de gemeente bij dergelijke driehoeksverhoudingen. Hij is zeer teleurgesteld over dat de uitgangspunten voor

participatie van de initiatiefnemers in het kader van de Omgevingswet en de aanpassing van het Utrechts planproces nog niet zijn uitgewerkt; het is zelfs nog onduidelijk wanneer die uitwerking er komt. Hij krijgt graag de reflectie van de wethouder en een toezegging wanneer de raad de uitwerking kan verwachten van participatie in relatie tot het UPP.
Het niveau van participatie moet niet afhankelijk zijn van het eigenaarschap, maar van de ruimte voor beïnvloeding en de diversiteit van gezichtspunten en belangen bij het onderwerp dat aan de orde is. Hij vraagt of de uitkomst helemaal vaststaat en of er nog ruimte is voor keuzes in de uitwerking. Hoe complex is het onderwerp? Zijn er lastige dilemma's, botsing van visies of belangen, lukt het de diverse betrokkenen om zichzelf op een inclusieve manier te betrekken bij de besluitvorming?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt toelichting op de frase waar de heer Dekkers zegt dat het niveau van participatie niet afhangt van wie eigenaar is. Wanneer de Gemeenschap eigenaar is, is er sprake van overheidsparticipatie; hij gaat ervan uit dat dit relevant is om te weten aan de voorkant: waar het primaat van eigenaarschap ligt.
De heer Dekkers (GroenLinks) antwoordt dat dat juist is; eigenaarschap is belangrijk voor de vraag of er overheidsparticipatie is, of burgerparticipatie of een mengvorm daarvan. Maar eigenaarschap is niet relevant voor de vraag of advies gevraagd gaat worden of co creatie plaatsvindt - het niveau van participatie. Wanneer de gemeente eigenaar is, kan er sprake zijn van dat de gemeente alleen vraagt wat de bewoners ervan vinden of kan er gekozen worden om gezamenlijk om de tafel te gaan over hoe het moet worden. Dat geldt ook wanneer een ontwikkelaar aan de slag is. Het niveau van participatie hangt meer samen met het antwoord op de vraag wat de beïnvloedingsruimte is en in hoeverre er meningsverschillen en dilemma’s zijn dan van wie eigenaar is. Hij wijst de nota af op het punt dat die twee zaken op één hoop gegooid zijn.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) denkt dit nu beter te begrijpen. De vraag wie eigenaar is, staat er niet. De eerste vraag is wie betaalt. Dan komt alles in die hoek terecht. Hij vraagt of GroenLinks met zijn fractie deelt dat het juist heel relevant is om die eerste vraag te stellen (wie is hier eigenaar); dan is te zien dat in veel meer gevallen de gemeenschap als eigenaar wordt gezien; dan ontstaat in principe een andere soort benadering van participatie, anders dan nu het geval is.
De heer Dekkers (GroenLinks) is dat niet geheel eens met heer Dijkstra. Het kan zijn dat bewoners een initiatief nemen waarvan de gemeente zegt dat de bewoners dat kunnen doen. Dan is daar geen uitgebreide participatie nodig. Het kan heel goed zijn dat er andersom er een enkele verantwoordelijkheid voor de gemeente is, terwijl er heel veel ruimte is voor beïnvloeding. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
Hij vindt het niet slim af te zien van de niveaus van participatie. Hij heeft grote twijfels over de stelling dat meer gepeild moet worden en dat de integrale afweging meer moet liggen bij het college en de raad. Een van de grote problemen met participatie in het verleden was juist dat afzonderlijke betrokkenen gevraagd werden om hun wensen en bezwaren en dat diverse betrokkenen te weinig met elkaar in contact gebracht werden om elkaars gezichtspunten en belangen goed te begrijpen en gezamenlijk te praten over lastige dilemma's en keuzes en te zoeken naar oplossingen die recht doen aan diverse visies en belangen.
In de frase over peilen leest hij wel iets over mensen met elkaar in gesprek brengen maar de nadruk ligt wel heel erg op de afzonderlijke individuen. Hij krijgt hierop graag de reflectie van het college. Hij legt de vraag voor of zijn zorg over peilen begrepen

wordt. Hij vraagt of het adviseren en co creëren nog steeds mogelijk is wanneer de gemeente eigenaar is van een onderwerp of als een grote ontwikkelaar eigenaar is; hoe wordt gegarandeerd dat de gemeente niet alleen luistert naar verschillende betrokkenen, maar dat de gemeente de verschillende betrokkenen in gesprek brengt met elkaar over hun belangen en gezichtspunten. Hoe wordt gegarandeerd dat peilen divers en inclusief blijft en niet te snel teruggevallen wordt op digitaal peilen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of GroenLinks het risico ook ziet dat wanneer peilen opgenomen wordt als een aparte optie heel veel gekozen zal worden voor die optie en dat daarmee het gemeentebestuur heel veel laat liggen.
De heer Dekkers (GroenLinks) licht toe dat dit zijn betoog is. Hij schrikt van de frase “we moeten meer gaan peilen”. Wat hem betreft is de krachtigste manier van participatie de combinatie van meer divers peilen en ook in gesprek gaan met diverse betrokkenen; wat hem betreft moet het stadsbestuur meer in die richting.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is blij dat te horen. Dan delen GroenLinks en EenUtrecht de zorg over het wegzakken in peilen en dat men daarvoor gaat kiezen. Hij vraagt of het dan wellicht beter is om dat onderscheid los te laten; sec alleen peilen zal bijna nooit een oplossing zijn; hij pleit ervoor het breed te houden en te spreken over dat er sprake is van burgerparticipatie met onder andere een peiling. Hij vraagt of GroenLinks die opvatting deelt.
De heer Dekkers (GroenLinks) heeft verschillende malen gepleit voor het onderscheid tussen burgerparticipatie, overheidsparticipatie en het gezamenlijk doen. Hij pleit ervoor los daarvan onderscheid te maken welke vorm of niveau van participatie gedaan wordt: consulteren, adviseren of co creëren.
Hij vervolgt zijn inbreng. Zijn fractie maakt zich zorgen over of Samen Stad Maken sterk genoeg gepositioneerd is in de organisaties. Enerzijds vindt zijn fractie het heel belangrijk dat Samen Stad Maken door de hele organisatie gedragen wordt. Tegelijkertijd is een stevige positie nodig. De raad gaat niet meer alleen over de actieplannen. Hij vraagt het college wanneer de raad geïnformeerd wordt over wat er nu concreet gaat gebeuren en hoe het college ervoor zorgt dat er voldoende uitvoeringskracht en capaciteit is. Hij vraagt of de wethouder het eens is met zijn wens voor een stevige positionering van de programmadirecteur.
Uitgebreide participatie heeft plaatsgevonden over de beleidsnota. Hij dankt het college voor het participatieverslag. Hij ziet in de afgelopen tijd steeds meer goede participatieverslagen; hij mist in deze nota bestaande uitgangspunten dat de gemeente of een initiatiefnemer die verantwoordelijk is voor participatie altijd aan Utrechters die deelgenomen hebben aan participatie, terugkoppelt wat gedaan is of gedaan zal worden met de inbreng in de participatie. De rapportage is ook heel belangrijk voor de besluitvorming en de controlerende rol van de raad. Hij vraagt de wethouder of hij hier overheen gelezen heeft of dat zij bereid is dit toe te voegen.
Hij denkt dat de raad bij het maken van deze nota te weinig betrokken is en dat daaruit voortkomt dat de raad allerlei punten gaat inbrengen; hij stelt in ieder geval voor dat de raad betrokken wordt bij de reflectiegroep. Hij vindt de reflectiegroep een goed initiatief.
De heer Van Vliet (D66) hoort een pleidooi voor divers en representatief zeggenschap en de vraag aan het college hoe de peilingen te gaan doen; hij vraagt hoe GroenLinks dit denkt te gaan doen.
De heer Dekkers (GroenLinks) benadrukt (1) dat het gemeentebestuur het idee van inclusieve stakeholders analyse niet voor niets heeft voorgesteld; denk na over de betrokkenen aan het begin van het proces met extra oog voor de ongehoorde stem.

Hoe de diversiteit te waarborgen? En (2) zorg ervoor wanneer gekozen wordt voor peilen dat er steeds rekening mee gehouden wordt dat niet iedereen op dezelfde manier benaderd moet worden; sommigen kunnen prima digitaal benaderd worden en voor anderen moet gekozen worden voor een koffietafel of een winkelcentrum (zoek de diversiteit van vormen) en (3) onderzoek hoe de verschillende mensen bij elkaar te brengen zijn.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat heer Dekkers kritisch is op deze nota. Hij kan zich dat voorstellen zeker wanneer het gaat om de uitvoering. Maar de nota ambieert wel het participatiebeleid opnieuw vorm te geven. Hij vraagt of de heer Dekkers wel enthousiast is over de intentie die het college in deze nota uitspreekt.
De heer Dekkers (GroenLinks) staat nadrukkelijk achter de intentie meer zeggenschap en meer eigenaarschap te realiseren en achter de intentie de diversiteit te benaderen. Hij ziet nog wel verbeteringsmogelijkheden. Die heeft de heer Van Steeg hem horen noemen.

De heer Maas (VOLT) vindt het voorliggende een mooi stuk. Hij is kritisch. Hij realiseert zich dat de stad van ver komt. Om te komen tot doelstellingen wordt uitgelegd dat deze bedoeld zijn om Utrechters meer zeggenschap te geven. Daarmee wordt bedoeld dat zij meer invloed uit gaan oefenen. De vraag is dan wel waarop eigenaarschap, zeggenschap gebaseerd is? Wat wordt precies bedoeld en hoe ver gaat dat dan en hoe wordt dat ingevuld? Hij krijgt hierop graag een toelichting.
De doelstellingen zijn gericht op eigenaarschap en op de bredere afweging door college en raad.
De heer Van Vliet (D66) is benieuwd wat VOLT denkt over de betekenis van zeggenschap en eigenaarschap.
De heer Maas (VOLT) heeft daarover ideeën. Hij vraagt zich af of dat in deze context belangrijk is. Hij ziet in de nota een Kompas waarin dat duidelijk wordt. In de Raadsinformatiebijeenkomst is nog gesproken over de vormgeving van eigenaarschap. Daarin ziet hij een goede vorm. In de aanloop naar de doelstellingen worden zaken door elkaar gehaald. Dan ontstaat bij hem verwarring over wat precies zeggenschap is en wat eigenaarschap. Hij vraagt in die zin om een toelichting op de nota.
De heer Van Vliet (D66) merkt op dat wanneer dit een relevante vraag is voor het college, de vraag ook relevant is voor VOLT. Hij is benieuwd te vernemen hoe vanuit de biologie van VOLT te kijken naar eigenaarschap en zeggenschap.
De heer Maas (VOLT) merkt op dat eigenaarschap goed beschreven is in de notitie van Peel en Maas. Daarbij zijn de inwoners aan zet omdat zij eigenaar zijn van hun eigen proces. Zeggenschap wordt vaak op een andere manier ingevuld. In zijn beleving kan zeggenschap van alles betekenen; ook de keuze wie er in de raad zit. Dat is veel breder in te vullen dan eigenaarschap.
Hij sprak over de doelstellingen; naast de twee genoemde doelstellingen is er ook nog een procesdoel als betrouwbare partner.
De bijbehorende indicatoren doen volgens zijn fractie wat mager aan. Ze zijn veelvuldig op ervaring gericht; dat is op zich prima. Hij ziet ook graag wat hardere indicatoren als het aantal bijeenkomsten, het aantal participanten, de hoeveelheid gemaakte keuzes uit het Kompas, et cetera. Hij weet dat het niet zo bedoeld is in de nota, maar het wekt de indruk dat de indicatoren gemakkelijk te halen zijn; hij vraagt hoe de wethouder dat ziet. Zijn fractie ziet in dat opzicht graag aanpassingen.

De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of er geen koppeling moet zijn tussen wat gemeten wordt en welke indicator dan nodig is.
De heer Maas (VOLT) is het daarover eens. Zijn streven is meer indicatoren te hebben dan alleen ervaringsindicatoren; hij wil ook graag weten hoe geparticipeerd is en wat de gevolgen zijn van participatie voor de te nemen besluiten.
Hij begrijpt dat het stadsbestuur meer gaat peilen. Dat doet het stadsbestuur budgetneutraal waardoor er minder ruimte ontstaat voor burgerparticipatie; hij vraagt of dat betekent dat het stadsbestuur beter gaat luisteren of dat dit gedaan zal worden zoals tot nu toe altijd gedaan is.
Naast dat zijn fractie benieuwd is hoe die budgettaire rekensom gemaakt is, krijgt hij graag daarover meer inzicht van de wethouder.
Zijn fractie vraagt zich af of dit ook echt leidt tot het doel van meer eigenaarschap wanneer de ruimte in het Kompas van Samen aan Zet en Utrecht aan Zet afneemt; hij vraagt hoe de wethouder dat ziet.
Hij vindt het Kompas op zich helder hoewel daarover ook kritische opmerkingen zijn gemaakt. Hij sluit zich ook aan bij eerder gestelde vragen over hoe dit in de praktijk gaat uitpakken; welke vormen van participatie zullen worden toegepast en hoe kan de raad daarin sturen? Hoe ziet de wethouder de positie van de raad in het maken van keuzes hierin?
De heer Maas sluit zich aan bij de vraag van EenUtrecht over de financiën; hoe gaan de bezuinigingen terugkomen in deze nota?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt de woorden van de heer Maas redelijk mild klinken als het gaat om de effecten van deze beleidsnota. Tegelijkertijd signaleert hij ook dat het de teneur heeft van “meer peilen”. Hij legt de vraag voor aan de heer Maas of diens oordeel daarom dan niet kritischer zou moeten zijn. Meer peilen betekent niet een verschuiving naar meer zeggenschap. Hij vraagt of de heer Maas dat met hem deelt.
De heer Maas (VOLT) antwoordt bevestigend. Hij vindt die vraag helder gesteld. Hij wil graag weten of dat de praktijk is. Hij vraagt of dat ten koste gaat van de andere vormen van participatie. Dan zou zijn fractie het daarmee niet eens zijn.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Maas zijn analyse deelt dat in de afgelopen 10 jaren de gemeente Utrechters steeds minder liet participeren; dat de gemeente steeds minder ruimte gaf aan Utrechters om challenges te doen, publieke taken over te nemen in plaats van meer. Het zou in deze nota een keerpunt moeten zijn, dat juist om te buigen. Dat gaat met deze nota niet lukken; hij vraagt of de heer Maas dat met hem deelt.
De heer Maas (VOLT) deelt de visie dat het afgelopen jaar minder ging en dat dat beter moet. Hij hoopt ook dat deze nota daarmee een start gaat maken; ondanks zijn kritiek hoopt hij dat het stadsbestuur hiermee iets gaat bereiken.

De heer Van Steeg (CDA) complimenteert de wethouder met de mooiste titel Geen Utrecht zonder U. Dit betreft ook de intentie om een verandering teweeg te brengen op het gebied van participatie. Zijn fractie onderschrijft die van harte. In de nota staan goede teksten. Dat neemt niet weg dat hij kritisch is op de nota als zodanig. Het moet concreter. Hij deelt de mening van de heer Dijkstra over de intentie.
Hij hoopt dat het mogelijk wordt Utrechters meer verantwoordelijk te maken en gezamenlijk verantwoordelijk te zijn voor de stad die Utrecht is. Dat heeft hij in de afgelopen jaren gemist. Hij vindt het van belang dat het hele college die verantwoordelijkheid neemt. Hij hoopt dat dit wordt uitgedragen door het hele college en dat de

wethouder dat ook ziet en dat zij dat op die manier heeft besproken in het college. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
Hij vindt dat heer Dijkstra een aantal terechte punten heeft gemaakt over de financiering. Hij noemt de korting op het Initiatievenfonds in dat perspectief. Op heel veel vlakken wordt er minder geld besteed aan participatiebeleid. Dan is de uitgesproken ambitie in deze nota riskant zonder dat duidelijk wordt waar het naar toe gaat. Het gevaar bestaat dat het participatiebeleid minder gezamenlijk vormgegeven gaat worden. Hij vraagt hoe de wethouder dit ziet en hoe het stadsbestuur verder gaat met de uitwerking van deze nota. Wat hem betreft moet de uitwerking van de nota snel komen, zeker als het gaat om de mentaliteitsverandering op het stadskantoor en de drie onderwerpen die het college daarbij noemt. Hij vindt dat goede onderwerpen. Zijn fractie staat daar achter. Hij legt de vraag voor wat de bezuinigingen betekenen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat er geen nota meer hoeft te komen. Hij vraagt of het CDA zijn mening deelt dat er nu een keiharde verordening moet komen waarin de garanties en zekerheden moeten staan wanneer er geparticipeerd kan worden.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat wat hem betreft de uitwerking concreter moet worden. Hij is het er over eens dat het gemeentebestuur de bewoners het initiatief zou moeten geven en dat concreet moet maken en voor welke onderwerpen dat geldt. Dat hoeft voor hem niet in de verordening; dat zit volgens hem in deze nota wanneer daaraan op een goede manier richting wordt gegeven; maar dan moet het wel concreter worden. Hij bevestigt dat het risico van alleen peilen gaat ontstaan, zeker gegeven het geldgebrek.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van Steeg met hem deelt dat het goed zou zijn wanneer er een lijst zou staan in welke richting de zekerheden zijn in te bouwen; wat tijdigheid betekent, dat mensen daarvoor eigen middelen moeten hebben, dat eigenaarschap de eerste vraag moet zijn. Hij mist die lijst.
De heer Van Steeg (CDA) wilde daarop ingaan in zijn inbreng. Hij is het daarover eens. Hij noemt in dit verband de Right to Challenge of het bewonersbod. Daarover is al vaker een motie ingediend. Dat gaat wat hem betreft juist over de concrete onderwerpen waarbij het gemeentebestuur de buurt aan zet moet laten zijn. Dat wordt langzamerhand een beetje weggemoffeld. Hij vraagt de wethouder hoe dat verder wordt uitgewerkt. Het staat er wel in maar krijgt weinig ruimte.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van Steeg met hem deelt dat de beslisboom een andere suggestie wekt. Wanneer daarin de sporthal gestopt wordt, wordt als eerste vraag beantwoord of er geld nodig is van de gemeente. Daarna mag de burger participeren. Hij vindt het niet het juiste begin.
De heer Van Steeg (CDA) vindt de beslisboom op zich goed. In de mogelijkheden moet wat hem betreft wel goed staan en duidelijk worden dat de bewoners het zelf kunnen vormgeven. Wanneer dat onvoldoende erin zit, moet het stadsbestuur daar naar kijken.
Daaruit volgt wel dat keuzes helder worden gemaakt, ook naar de raad toe. Hij pleit ervoor de raad duidelijk te maken waarom de keuze is gemaakt voor een bepaald participatietraject en dat die keuze ook echt expliciet wordt gemaakt zo dat de raad daarin een keuze of een besluit kan nemen.
Ingezet wordt op meer wijkgericht werken; daarvoor gelden bezuinigingen. Hij benadrukt behoefte te hebben aan een extra uitwerking. Op welke manier worden de drie uitgangspunten concreet? En hij wil graag een concretisering in vooral raadsvoorstellen hoe dit Kompas uit te werken in de onderwerpen die behandeld worden.

De heer Van Vliet (D66) merkt op dat met een extra nota, een nadere uitwerking, het gemeentebestuur dit nog steeds niet uitvoert. Hij legt de vraag voor hoe ervoor te kunnen zorgen hiermee concreet aan de slag te gaan. Hij legt de vraag voor hoe te voorkomen dat dit verzandt in een papierwinkel.
De heer Van Steeg (CDA) denkt dat dit kan door zo snel mogelijk heel concreet aan de slag te gaan met de genoemde uitgangspunten waaraan richting wordt gegeven; in 2026 zal dit geëvalueerd worden. Dit is zeker nodig omdat er minder geld is. Hij noemt in dit verband de korting op het Initiatievenfonds, de aandacht voor de Wijkbureaus. Hij legt de vraag voor wat er dan terecht komt van alle ambities die hij steunt. Hij herhaalt en benadrukt zijn wens voor concretisering.
De heer Van Vliet (D66) begrijpt dat het CDA de vinger aan de pols wil houden om na te gaan of het lukt en niet zozeer zaken wil concretiseren.
De heer Van Steeg (CDA) denkt dat het stadsbestuur heel helder moet zijn in wat er wel en wat niet kan en wat het betekent voor alle zaken die in deze nota zijn opgeschreven. Het stadsbestuur zal die niet allemaal waarmaken met het beperkte geld dat voorhanden is. Wanneer de heer Van Vliet dat bedoelt, wil hij de vinger aan de pols houden als het gaat om de vraag wat wel en wat niet gaat lukken.
De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of het helpt dat dit een soort actieprogramma is waarin staat wat gedaan gaat worden in de loop van de tijd.
De heer Van Steeg (CDA) hoort het debat en denkt dat het goed is om de nota iets verder uit te werken als het gaat om de betekenis van het Kompas, wat dat betekent voor participatietrajecten, maar zeker ook als het gaat om de cultuurverandering op het stadskantoor, als het gaat om hoe de stad te benaderen. Wat is op dit moment nog haalbaar? Hiermee rondt hij zijn inbreng af.

De heer Van Vliet (D66) vindt dat dit voorstel een duidelijke stap in de goede richting is. Het gaat om meer zeggenschap voor alle burgers. In een tijd waarin sommige groepen veel betere toegang hebben tot democratische instrumenten dan andere burgers vindt hij dit van groot belang voor het voortbestaan van de lokale democratie. Dat niet alle burgers een goede toegang hebben tot democratische instrumenten, voedt het wantrouwen in de politiek. Hij vindt dat het stadsbestuur aan de slag moet met het verbeteren van de representatieve democratie en dus ook met het verbeteren van de relatie tussen, bewoner, ambtenaren, college en raad. Wat hem betreft moet iedereen aan de slag met het handelingsperspectief en de houding die wordt genoemd in het voorstel.
Belangrijk voor iedereen is dat het stadsbestuur goed de vinger aan de pols houdt en blijft controleren of ten eerste de ideeën van Samen Stad Maken blijvend landen in zowel raad, college als ambtelijke organisatie en dus uiteindelijk ook bij de bewoner. Wanneer meer zeggenschap voor alle burgers het doel is, vraagt hij zich wel af hoe die mate van meer zeggenschap nu uiteindelijk te borgen is en uiteindelijk daadwerkelijk te meten is. Hij ziet hierin een belangrijke rol weggelegd voor de in de stukken genoemde reflectie groep als een soort van eerste initiatiefnemer.
De heer Maas (VOLT) vraagt hoe D66 de zeggenschap ziet.
De heer Van Vliet (D66) licht toe dat zeggenschap betekent mede invloed hebben en mede kan nadenken en mede vorm kan geven. Iemand die stemrecht heeft, heeft meer zeggenschap dan iemand die geen stemrecht heeft. Iemand die kan meedenken en invloed kan hebben op een ruimtelijke ordeningsproces heeft meer zeggenschap dan iemand die niet mag meedenken.
De heer Maas (VOLT) is benieuwd naar het vervolg over hoe dat te gaan meten.

De heer Van Vliet (D66) vindt dat de belangrijkste vraag; hij sluit zich in dat opzicht aan bij eerdere sprekers over dat het concreter kan. Ook hij is daarin zoekende. Het gaat uiteindelijk om dat de inwoners van Utrecht halverwege deze exercitie kunnen zeggen dat zij meer zeggenschap hebben. Dat is voor hem de belangrijkste graadmeter.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de heer Van Vliet sprak over de verbetering van de representatieve democratie. Hij legt de vraag voor of het hier juist niet gaat om de het versterken van de directe democratie en de deliberatieve democratie samen met Utrechters.
De heer Van Vliet (D66) wijzigt op deze terugkoppeling zijn inbreng in het versterken van de democratie. Hij vervolgt zijn inbreng.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) legt de vraag voor of peilen ook zeggenschap is.
De heer Van Vliet (D66) antwoordt dat dit niet in directe zin zo is. Maar peilen kan wel meer zeggenschap geven in sommige gevallen. Met peilen is ook de stem van de woningzoekende mee te nemen. Dan komt er in die zin indirect meer zeggenschap.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt peilen geen zeggenschap. Het is mogelijk iets te zeggen en zeggenschap te hebben. Hij vindt dat die begrippen te onderscheiden zijn.
De heer Van Vliet (D66) repliceert dat zeggenschap gaat over het hebben van invloed. Mensen die een peiling invullen, kunnen zijns inziens zeggenschap hebben.
Hij vervolgt zijn inbreng met zijn vragen aan de wethouder.
Hij vraagt of het juist is dat het doel van de implementatie van de Reflectiegroep, het verhaal over Samen Stad Maken en de continue doorontwikkeling maakt dat alle burgers meer zeggenschap krijgen. Zo ja vraagt hij hoe het college dat wil meten.
Hij vraagt of het college het met zijn fractie eens is dat de reflectiegroep een belangrijk instrument is om ten eerste heel vroeg in het proces te bepalen hoe het gemeentebestuur de burgers meer zeggenschap zou kunnen geven en of dat lukt tijdens het ermee bezig zijn.
Hij vraagt extra aandacht voor alle burgers. Hij wil dat de burgers die in participatieprocessen buiten de boot vallen en die de weg niet weten te vinden naar de democratische instrumenten zoals die nu gekend worden evenveel zeggenschap krijgen als andere burgers die die wegen wel weten te vinden. Hij vraagt de reactie van de wethouder op zijn vraag hoe het college dat gaat realiseren.
Als het gaat om de participatieprocessen bij ruimtelijke ontwikkelingen, vindt hij het goed dat al die processen weer onder de loep genomen gaan worden in het kader van Samen Stad Maken. Wat hem betreft zal het stadsbestuur gaan werken aan het vergroten van de zeggenschap in die processen, maar het gaat ook in heel belangrijke mate om de zeggenschap van diegenen die nog een huis aan het zoeken zijn. Wanneer gesproken wordt over een tweedeling tussen diegenen die een huis hebben en zij die geen huis hebben, zou te zeggen zijn dat het belang van degenen die geen huis hebben zwaarder weegt en dat het stadsbestuur vooral daarop moet inzetten om de zeggenschap van hen te vergroten. Hij vraagt of het college daarmee eens is. Hij vraagt of het college bereid is in die lijn ook die participatieprocessen bij ruimtelijke processen onder de loep te nemen en expliciet de stem van woningzoekenden mee te nemen. Hij krijgt hierop graag een toezegging.

De heer Van Bemmel (Partij voor de Dieren) vindt het goed om te zien dat in de nota aandacht is voor het dichten van de kloof tussen de overheid en de burger.

Hij hoopt dat het inzetten van participatie ertoe leidt dat mensen zich gehoord gaan voelen en dat op den duur het vertrouwen in de politiek vergroot wordt.
Zijn fractie vindt het een mooie nota waaraan hard gewerkt is. Zijn partij vindt de nota wel heel erg mensgericht; wat hem betreft wordt dit niet alleen gedaan voor de mensen. Naast dat zijn fractie ermee eens is dat plannen en uitvoering beter moeten aansluiten op mensen, vindt zijn fractie het ook belangrijk dat plannen en uitvoering aansluiten op de dieren en natuur. Die hebben geen stem. Hij vraagt of de wethouder het daarmee eens is; dat de belangen van dier en natuur en milieu onderdeel moeten uitmaken van Samen Stad Maken. Hij doet de suggestie van de natuur een rechtspersoon te maken. Hij noemt als voorbeeld de gemeente Eysden-Margraten in Limburg. Die gemeente heeft hiervan de primeur in Nederland. De gemeenteraad daar heeft aangekondigd de natuur rechtspersoonlijkheid te willen verlenen. Een aangestelde voogd kan dan de belangen van de natuur behartigen. Hij vraagt of de wethouder hiermee bekend is. Is zij bereid om de natuur op deze wijze een stem te geven in ook Utrecht? Zo nee, waarom niet?
Via de adviescommissie Participatie waarbij ook de wethouder en de betrokken ambtenaar zijn aangeschoven, kreeg zijn fractie een goed beeld van onder andere het stuk dat nu voorligt. Momenteel wordt het advies uit die commissie afgerond. Tot zijn spijt kan dat advies vandaag niet besproken worden. Hij kijkt uit naar de reactie van de Raad wanneer dat wel zover is.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat in de nota het veel gaat over hoe ongehoord geluid breder is te trekken. Hij vraagt of dat tegemoet kan komen aan de vraag van de Partij voor de Dieren over de natuur en milieu.
De heer Van Bemmel (Partij voor de Dieren) bevestigt dat dit zo bedoeld zou kunnen zijn; hij ziet het dan graag verwoord in de nota. Op dit moment komt het woord dier of natuur niet voor. Het is dan ook onduidelijk wat en hoe hieraan iets te doen is. Dit is wat hem betreft nog niet genoeg.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt wat hij zich moet voorstellen in de praktijk wanneer de natuur een rechtspersoon is; wat moet hij zich voorstellen als het gaat om een proces van participatie. Wat doet het college of een gemeente anders dan nu.
De heer Van Bemmel (Partij voor de Dieren) licht toe dat hieraan nog gewerkt wordt in Nederland. Ook Amsterdam is bezig met een initiatiefvoorstel op dit terrein. Hij doet de suggestie ook daar naar te kijken. Individuele mensen komen als woordvoerder dan op voor de belangen van de natuur. Dat kan dan meegenomen worden in het participatieproces.
.
De heer Snijder (Student & Starter) vindt het fijn dat de stad werk maakt van participatie. Het zorgt voor inclusieve besluitvorming, versterkt de sociale samenhang, bevordert transparantie en maakt dat het beleid beter aansluit bij de behoeften van de Utrechtse inwoners. Zijn fractie vindt de voorliggende nota een goede start. Hij dankt de betrokkenen bij de totstandkoming daarvan.
Zijn fractie vindt het essentieel jongeren vanaf jonge leeftijd te betrekken bij participatie in Utrecht. Samen Stad Maken vindt ook plaats met hen. Door hen aan te moedigen mee te doen aan lokale participatie en besluitvormingsprocessen, leren zij veel en krijgen zij echt de kans hun stem te laten horen. Tot zijn spijt zijn jongeren nog ondervertegenwoordigd in deze processen; en dat terwijl hun stem cruciaal is voor de toekomst van de stad Utrecht.

Hij vindt het opvallend dat bekende gezichten uit de stad de weg weten te vinden naar participatie. Dit benadrukt waarom het stadsbestuur moet luisteren naar het jonge geluid en dat het bestuur hun stem moet meenemen in de besluitvorming.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt waarom Student & Starter nu alleen jongeren eruit licht. Er zijn nog heel veel meer groepen met minstens even grote afstand tot het stadsbestuur.
De heer Snijder (Student & Starter) vindt dat de heer Van der Zweth daarmee een punt heeft: er zijn veel meer groepen. Wat zijn fractie betreft zijn jongeren extra van belang. Om die reden licht hij die groep eruit.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat ook wanneer jongeren vaak gezien worden het bestuur er nog steeds niet is. Hij vindt dat de heer Snijder een versmalling aanbrengt in het doel als het gaat om inclusiviteit en diversiteit.
De heer Snijder (Student & Starter) benadrukt dat over de hele breedte jongeren ondervertegenwoordigd blijven.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn. Hij vindt de aandacht op het gebied van jongeren nog beperkt. Er wordt slechts gemeld dat wordt voortgebouwd op het bestaande kapitaal van vreedzame scholen en wijken. Hij had gehoopt op meer expliciete aandacht voor jongeren in deze context. Hij vraagt of de wethouder kan verduidelijken op welke manier specifiek aandacht wordt besteed aan jongeren in participatieprocessen en hoe dit in de toekomst gaat zijn, ook in dit stuk. Wat wordt precies bedoeld met de door hem genoemde term.
Hij vindt dat er weinig aandacht is besteed aan het ongehoorde geluid. Daarnaast werd in augustus 2021 de participatielijn gelanceerd als onderdeel van Samen Stad Maken op de Utrechtse manier. Hij las dat dit brede aandacht krijgt binnen de organisatie en bij partners. Het nieuwe beleid vereist een herziening. Dat wordt hen binnenkort verteld met een nieuwe boodschap; kan de wethouder de raad daarover meer vertellen? Is dat dan getoetst, besproken met partners en organisaties? Hij vraagt nadere toelichting.
Hij las in het stuk weinig over de wisselwerking tussen Samen Stad Maken en het UPG. Hij vraagt of de wethouder daarover iets meer kan zeggen en hoe de wisselwerking er in de toekomst uit gaat zien.
Zijn fractie sluit zich aan bij de inbreng van D66 over woningzoekenden.
Met betrekking tot de bezuiniging leest hij in de Voorjaarsnota dat het extra budget voor Samen Stad Maken wordt ingetrokken. Een deel daarvan was bedoeld voor online participatie. Hij ziet dat online participatie heel belangrijk is om jongeren te betrekken. Dat blijkt ook uit de cijfers. Zijn fractie maakt zich daarover zorgen. Hij vraagt de wethouder daarop in te gaan en in te gaan op de haalbaarheid van de doelstellingen specifiek voor jongeren. Hij zou het betreuren wanneer de stem van jongeren verloren gaat in de participatie.

Mevrouw Meerding (VVD) licht toe dat het onderliggende document Samen Stad Maken ingaat op hoe het gemeentebestuur burgerparticipatie vormgeeft in Utrecht. De aanleiding om dit nieuwe beleid te maken, was het kritisch Rekenkamerrapport waaruit bleek dat Utrechters zich onvoldoende gehoord voelen. De VVD had hoog gespannen verwachtingen van deze nota. De VVD houdt een andere afdronk over. Zij leest veel mooie woorden, weinig zaken waarmee zij het oneens kan zijn. Zij legt de vraag voor wat dit concreet betekent voor de participatie in Utrecht; wat gaat het concreet veranderen door deze nota? Dat is voor de VVD nu nog onduidelijk.

Zij gaat in op de inhoud van de nota loopt die door. De beleidsnota gaat vooral over de leidende principes voor houding en gedrag en over het Kompas van zeggenschap.
Zij begint bij de leidende principes. De nota geeft aan dat het voor goede participatie nodig is dat er een verandering komt van houding en gedrag van ambtenaren, college, en raadsleden. Haar fractie ondersteunt de principes die genoemd worden zoals open en eerlijk, vertrouwen, leren en verbeteren. Het zijn mooie woorden die om een cultuuromslag vragen. Haar fractie vraagt zich af hoe dit in de praktijk terug te zien en hoe dit in de praktijk te meten.
Ondanks de mooie woorden vindt zij de leidende principes ook een beetje ongemakkelijk; ongemakkelijk omdat ook raadsleden als groep worden benoemd in een nota die is opgesteld door het college en door ambtenaren. Raadsleden zijn niet degenen die de participatie organiseren en begeleiden. De raad stelt de kaders vast. Dat is een andere rol, in ieder geval in de ogen van de VVD. Daarom zouden de raadsleden in deze nota niet genoemd moeten worden; zij vraagt hoe de wethouder dat ziet.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of mevrouw Meerding met hem deelt dat het heel helder moet zijn aan de voorkant waarover mensen al of niet kunnen meepraten of meebeslissen, als belangrijk aandeel van de participatie.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat ze dat deelt.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of mevrouw Meerding ook deelt dat wanneer in de raad al een besluit is genomen, het raadslid daar buiten ook een ander doel kan hebben omdat het lid het niet eens is met de beslissing, het raadslid verantwoordelijkheid draagt in de percipiëring waarop bewoners nog invloed hebben of niet.
Mevrouw Meerding (VVD) deelt dat ook.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of mevrouw Meerding met hem deelt dat in dat opzicht het heel logisch is dat gesproken wordt over de rol van de raad; dat gezamenlijk er een overeenstemming moet zijn dat hierover helderheid verschaft moet worden. Anders creëren partijen elkaars weerstand en doen zij valse beloftes terwijl bekend is wat hier al is besloten.
Mevrouw Meerding (VVD) is van mening dat het stadsbestuur bewoners/insprekers altijd goed moet voorlichten. Het is nooit wenselijk hen een beeld voor te houden wanneer intussen ergens echt is besloten. Een verkeerd beeld schetsen heeft geen zin. Zij vindt dat de raadsleden daarover in gesprek moeten gaan met elkaar. Zij vindt dat de heer Van der Zweth dat in die zin goed verwoord heeft. Zij zal in haar betoog er op terugkomen hoe zij dat voor zich ziet.
De heer Dekkers (GroenLinks) kan zich voorstellen dat het ongemakkelijk voelt wanneer iemand anders houding en gedrag voorschrijft. Raadsleden hebben in de Adviescommissie uitgebreid gesproken over uitgangspunten voor houding en gedrag; hij vraagt of die uitgangspunten in belangrijke mate overeenkomen met de principes die hierin genoemd zijn, of mist mevrouw Meerding belangrijke dingen? Hij koppelt dit aan de vraag of het toch belangrijk is dat ook de raad de stad laat weten welke uitgangspunten er zijn voor houding en gedrag bij participatie.
Mevrouw Meerding (VVD) kan niet vooruitlopen op het advies; dat advies moet nog gepresenteerd worden. Zij denkt dat er veel raakpunten in zitten. Haar principiële punt is dat zij het goed vindt dat raadsleden daarover onderling spreken in bijvoorbeeld een Adviescommissie. Daarmee is zij ook heel blij. Dat is voor haar principieel iets anders dan wanneer het college met behulp van ambtenaren in deze beleidsnota opschrijven waar de raadsleden zich aan moeten houden. Zij vindt dat principieel niet juist. Zij benadrukt dat de discussie thuishoort in de Adviescommissie Participatie.

De waarden die nu genoemd worden, kunnen op meerdere manieren uitgelegd worden. Daarom is de concrete invulling die het straks gaat krijgen erg belangrijk en ook een beetje spannend. Open en duidelijk zijn over de kaders van participatie, is haars inziens een belangrijke waarde. Wanneer enkel participatietrajecten worden georganiseerd waarbij bewoners een heel vast kader meekrijgen en waar de participatie vooraf helemaal is dichtgetimmerd, of dat het zo voelt, helpt niet voor de doelstelling dat bewoners zich meer gehoord voelen. In principe is de VVD eens met vooraf duidelijke kaders meegeven; zij vraagt hierop wel te letten bij de concrete uitvoering op dit aspect. Zij voorziet dat het daar spannend kan worden.
De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of mevrouw Meerding het ermee eens is dat wanneer iets vastgelegd wordt, er juist ruimte ontstaat.
Mevrouw Meerding (VVD) bevestigt dat wanneer iets is besloten, voorafgaand aan een participatietraject, dat duidelijk gemaakt moet worden; dan moet niet gedaan worden alsof het anders is.
De VVD zal scherp zijn op de uitvoering. Zij waakt voor dichtgetimmerde participatietrajecten. Zij is benieuwd hoe de wethouder dit ziet.
Met betrekking tot het Kompas voor Zeggenschap vindt zij het op zich goed om een paar hoofdvormen te onderscheiden en aan het begin van het participatietraject duidelijk één vorm aan te wijzen. Maar ook bij dit Kompas is het de VVD niet duidelijk wat de bewoners op dit moment daarvoor concreet kopen.
Zij vraagt of er nog een actieplan komt. Komt er nog een verdere uitwerking van deze nota? Dat kan wat haar betreft ook in een participatieverordening. Ook daarop hoort zij graag de reflectie van de wethouder.
De heer Snijder (Student & Starter) merkt op dat de raad zich heeft uitgesproken te gaan oefenen, te gaan proberen, te evalueren en te leren en dat dit een startpunt is. Hij vraagt hoe de VVD dat ziet.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op nog heel veel vraagtekens te hebben. Zij ziet alleen enkele algemene waarden staan, zij ziet de vijf vormen van het Kompas. Zij kan nu op basis daarvan niet zeggen hoe de participatie in Utrecht gaat veranderen als gevolg van deze beleidsnota. Zij verwacht dat het werken met deze nota veel debat in de raad zal oproepen.
Zij kan zich deels aansluiten bij de inbreng van VOLT over de indicatoren. Zij zou het fijn vinden wanneer naast het houden van bijvoorbeeld enquêtes nagedacht wordt over indicatoren waarbij er meer objectiveerbare cijfers zijn. Zij vraagt de wethouder daarover ook na te denken. Zij spreekt in dit verband over objectiveerbare indicatoren. Die indicatoren moeten beter worden uitgewerkt om de raad in de gelegenheid te stellen te toetsen of dit goed functioneert. Zij geeft dit de wethouder mee.
Over financiën is al het een en ander gezegd; het is maar zeer de vraag of deze nota goed uitgevoerd kan worden. Er is een bezuiniging aangekondigd. De VVD zou het betreuren wanneer de bezuiniging ertoe gaat leiden dat het vooral peilen gaat worden en dat er veel minder ruimte gaat zijn om echt samen met de stad te participeren. Zij is benieuwd wat de wethouder daarover kan zeggen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD het risico ziet dat op basis van deze nota ambtelijk steeds meer gekozen gaat worden voor peilen.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat zij verwacht dat dat niet per se op basis van deze nota zal gaan. Zij refereert aan haar eerdere kritische noot: wat wordt er nu gekozen? Zij heeft geen zekerheid dat dit niet gaat gebeuren.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD ziet dat deze nota ervoor gaat zorgen dat er meer gekozen gaat worden voor overheidsparticipatie of een vergaande burgerparticipatie.
Mevrouw Meerding (VVD) komt uit op hetzelfde antwoord; in haar beleving geeft deze nota nog geen duidelijkheid over meer of minder kiezen voor een bepaalde vorm. Zij ziet vooral vijf vormen waartussen te kiezen is. Zij ziet ook heel veel algemene dingen. Wat dit in de praktijk gaat doen, durft zij niet te zeggen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD de opvatting van zijn fractie deelt dat deze nota niet helpt in het sterker maken van zeggenschap in de stad.
Mevrouw Meerding (VVD) moet dat gaan zien. Zij denkt dat heer Dijkstra en zij elkaar wel kunnen vinden in een stukje van zijn betoog waarin hij zei dat hij niet weet wat bewoners hiervoor kunnen kopen en dat er geen zekerheden in staan. Daarop vinden de VVD en EenUtrecht elkaar. Dit is het nadeel van vage bewoordingen.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dat iedereen in deze stad mee moet kunnen doen; democratie en participatie is van iedereen. Het blijft een belangrijk onderwerp in een tijd waarin dit onder druk staat. De opkomstcijfers bij verkiezingen zakken in een ongelooflijk tempo. Er zijn hele grote groepen Utrechters afgehaakt. Specifieke wijken vallen daarin op waar mensen helemaal niet meer meedoen. Participatie gaat in die zin ergens over.
De heer Maas (VOLT) vraagt hoe de PvdA aankijkt tegen de relatie tussen de opkomst bij verkiezingen, waarvan de heer Van der Zweth terecht zegt dat die laag is, en de mate waarin burgers meedoen in deze stad.
De heer Van der Zweth (PvdA) licht toe dat het gaat om vertrouwen in de overheid; daarmee hangt het samen. Mensen kunnen afhaken wanneer ze het gevoel hebben dat er over hen besloten wordt; dat heeft dan ook weer invloed op de verkiezingscijfers. Hij vindt dat de kanarie in de kolenmijn op dit moment. Daar heeft de participatie ook een rol te pakken. Het gaat wat hem betreft wel om meer dan dat.
Hij had gedacht dat er weinig beleidsstukken zouden komen en dat er meer gedaan zou worden. En dat er hooguit voortgangsrapportages naar de raad gestuurd zouden worden. Hij zat niet te wachten op een nieuw raadsvoorstel of een nieuwe nota. Hij vindt de nota goed. Hij is het eens met heer Van Steeg over de leuke titel. Hij vindt dat er in de nota belangrijke frasen staan. Dat vond hij van de vorige twee nota's ook. Ook die vond hij goed. Hij zoekt naar het vervolg. Hoe gaat het stadsbestuur laten zien dat het steeds beter wordt?
Voor zijn fractie is het belangrijk is dat het vooraf glashelder is waarover de burgers gaan en waarover niet. Dat zit in het stuk. En dat zat ook in de in te trekken voorgaande stukken. In de Raadsinformatiebijeenkomst kwam dit duidelijk naar voren; dit moet waargemaakt worden door de hele organisatie, ook bij Ruimte, ook bij Mobiliteit. Daar gaat het vaak fout.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de heer Van der Zweth zegt dat het in de nota staat dat het begin glashelder moet zijn. Hij legt de vraag voor of dat inderdaad wel zo is.
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt bevestigend. Het Kompas dient ervoor om het goede participatiemiddel erbij te vinden. Wat hem betreft moet het gewoon gedaan worden.
De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of de heer Van der Zweth wellicht heldere afspraken mist dat er van dat soort participatieplannen gemaakt worden die voor iedereen inzichtelijk en controleerbaar zijn.

De heer Van der Zweth (PvdA) denkt dat het een goede vorm kan zijn bij grote projecten. Mogelijk niet wanneer ze heel klein zijn. Hij vond de suggestie van de heer Van Steeg goed om heel duidelijk te maken in de raadsvoorstellen welke participatievorm is gekozen en hoe dat eruit ziet. Dat geeft het inzicht voor de gemeenteraad. Het blijven teksten. Hij zoekt naar de volgende stap.
De heer Dekkers (GroenLinks) leest in de nota ook dat ervoor gezorgd moet worden dat de besluiten goed zijn. Het probleem is dat er besluiten genomen worden na afloop van het participatieproces en dat dit in het begin vastgelegd moet worden. Hij vraagt of de heer Van der Zweth dat ook ziet.
De heer Van der Zweth (PvdA) bevestigt dat dit *de helderheid is vooraf*.
De heer Van Steeg (CDA) heeft de indruk dat iedereen in de raad daar naar zoekt: aan de ene kant de helderheid vooraf en daarvoor is een nieuwe nota nodig omdat het anders vormgegeven gaat worden. En aan de andere kant zegt de heer Van der Zweth het te gaan doen; hij vraagt hoe hij dit ziet in het licht van de bezuinigingen die aanstaande zijn. Geeft dit voldoende duidelijkheid over wat er in de komende jaren staat te gebeuren?
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat dit uitgangspunt ook in de vorige nota's zat. Daar stond niet dat dit niet helder hoeft te zijn. Daarvoor was geen nieuwe nota nodig. Hij vindt het een goede vraag hoe de bezuinigingen van invloed gaan zijn; dat wordt zijns inziens ook het debat met de Voorjaarsnota, maar hij is ook benieuwd naar het antwoord van de wethouder nu. Wat hem betreft kan de gemeente hiermee prima aan de slag. Hij hoort de dingen al heel vaak terugkomen in deze raad: de right to challenge, de buurtbudgetten, het burgerberaad, het Wijkplatform. Die moeten beter gedaan worden.
De heer Van Steeg (CDA) is het daarmee op zich eens. Toch is in deze nota en in het Kompas de focus anders; die maken een andere helderheid dan de vorige nota's. De helderheid is dat geld gecreëerd moet worden, ook in wat de overheid kan doen. Hoe ziet de heer Van der Zweth dat?
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt dat die helderheid nodig is; die helderheid zou ook mogelijk geweest zijn bij de vorige nota's. Hij vraagt zich af of voor die helderheid een hele nieuwe nota nodig is.
De heer Snijder (Student & Starter) bevestigt en benadrukt dat er afhakers zijn. Er is ook gebrek aan aanhakers. In beide groepen zitten erg veel jongeren. Hij vraagt wat de PvdA te zeggen heeft over deze groep mensen die niet betrokken worden of afgehaakt zijn. Wat vindt de PvdA daarvan? En wat zou de PvdA daaraan willen doen?
De heer Van der Zweth (PvdA) wilde vijf punten noemen en doet dat nu. Diversiteit is belangrijk in de breedte. Zijn fractie ziet daar ook de toekomst van het vinden van aansluiting bij het onderwijs, bij burgerschapsonderwijs; hij pleit ervoor jongeren te leren wat burgerschap inhoudt, wanneer ze jonger zijn dan ze mogen stemmen. Daarbij hoort ook participatie.
De heer Snijder (Student & Starter) merkt op dat de PvdA nu net doet alsof onderwijs het enige middel is om mensen iets bij te brengen over participatie. Er is ook een hele grote groep mensen die niet de luxe hebben gehad om hierop zaken bijgebracht te krijgen via onderwijs. Hij vraagt of het belangrijk is om in te zetten op participatie nu, voor de mensen die het nu niet gemakkelijk kunnen doen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op niet te hebben gezegd dat dit het enige is wat gedaan moet worden. Hij ziet een rol voor het stadsbestuur dit terug te laten komen in het onderwijs, om de jongste Utrechters of toekomstige Utrechters daarin

mee te nemen zo dat zij hun rol oppakken in een democratie en ook in participatie-processen.
Hij vervolgt zijn inbreng met de punten waarover hij vindt dat het gemeentebestuur ermee aan de slag moet gaan. Hij vindt het heel goed dat de cultuuromslag zo wordt aangezet; hij vindt dat een verrijking ten opzichte van vorige nota's. Dit een plek geven in de HR-gesprekken vindt hij supergoed. Samen Stad Maken is een klein team binnen de organisatie van de gemeente. De vraag is hoe dat groter te maken; hij vindt dit een hele mooie vorm. Daarmee is hij blij en hij hoopt richting de wethouder dat de raad periodiek hierover iets mee gaat krijgen.
Hij hoorde in de Raadsinformatiebijeenkomst dat de Tekentafel in de Wijk er is; dat letterlijk met de bewoners getekend wordt om de plannen vorm te geven. Hij vindt het heel goed. De boodschap is het stadskantoor uit te gaan. Hij oppert de suggestie richting de medewerkers van Ruimte een paar dagen per week uit het stadskantoor te gaan. Te gaan werken in de wijk bij het Wijkbureau waarvoor plannen gemaakt worden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van der Zweth echt gelooft dat dit gaat gebeuren terwijl er minder geld is voor Samen Stad Maken, met een advies in het UPG om meer en meer te gaan peilen.
De heer Van der Zweth (PvdA) repliceert dat die budgetten daarmee in die zin niets te maken hebben. Er zullen ruimtelijke plannen gemaakt blijven worden. Waar deze medewerkers gaan werken, heeft geen financiële repercussies.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat er een teneur is om projecten sneller af te handelen en daarbij zo min mogelijk last hebben van invloeden van buiten en van mensen die meedenken. Hij benadrukt en herhaalt dat er een tendens is naar meer peilen. Dat zit ook in deze nota. Hij vraagt of de heer Van der Zweth erkent dat dit risico er is.
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt ontkennend. Hij herhaalt zijn inbreng over het naar buiten toe bewegen. Dat hoeft niet duurder te zijn. Dat hoeft ook niet langer te duren. Wanneer dit goed gedaan wordt, zit de medewerker in de haarvaten van de wijk en kan het die medewerker winst opleveren. Die hele mentaliteit moet anders. Hij zegt: “gewoon doen”.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) deelt met de heer Van der Zweth dat wanneer dit goed gedaan wordt het ook geld kan opleveren. Hij deelt niet de perceptie als zou dit gaan gebeuren.
De heer Van der Zweth (PvdA) hoopt dat de wethouder iets kan zeggen over de Tekentafel in de Wijk en misschien ook iets over collega’s van Ruimte één dag in de week op een andere plek late werken, niet thuis.
Met betrekking tot het adviesrecht voor de wijkplatforms, merkt de heer Van der Zweth op dat de wijkplatforms er nu komen. Hij dankt de wethouder voor het uitwerken van de motie. Dit valt of staat altijd met inhoudelijk reageren wanneer ze eenmaal advies uitbrengen.
Met betrekking tot de buurtbudgetten verwacht de PvdA snel de nieuwe stappen: uitbreiden, maak het onderdeel van de Buurtagenda, ga het doen, gebruik het Keuzekompas. Geef de bewoners de budgetten en help ze met de ondersteuning. Hij roept andermaal ertoe op het te gaan doen.
Zijn fractie presenteerde ooit het Participatieplan waarin ook heel veel van dit soort zaken stonden. Die vindt zijn fractie belangrijk. Hij ziet dat het college dat ook op die manier doet. Daarmee is hij heel blij. Zijn fractie vond de vorige nota’s goed. De huidige is ook goed. Hij vraagt de wethouder de raad op de hoogte te houden.

De heer Snijder (Student & Starter) refereert aan de inbreng van de heer Dijkstra zojuist. Juist om het zo toegankelijk en zo laagdrempelig mogelijk te maken wordt ingezet op digitale middelen. Dat gaat straks niet meer door. Hij vraagt of hij moet concluderen dat de PvdA het niet erg vindt om te bezuinigen op participatie.
De heer Van der Zweth (PvdA) voerde geen bezuinigingsdebat. Op heel veel plekken moet bezuinigd worden waar hij dat niet wil. Zijn boodschap is dat heel veel in de manier van werken niets te maken heeft met de budgetten. Hij vindt dat de raad zich daardoor niet hoeft te laten beperken. Hij is ervan overtuigd dat de goede bewegingen die ingezet zijn niet hoeven te worden stopgezet omdat er bezuinigd moet worden. Het spijt hem dat het gaat om minder financiële middelen.

De voorzitter neemt ervan kennis dat er geen fracties meer zijn die inbreng willen hebben. Hij schorst de vergadering voor 10 minuten ten behoeve van de voorbereiding van de beantwoording en heropent de vergadering.

De beantwoording
Wethouder Oosters dankt de commissie voor de grote betrokkenheid bij deze nota en de waardering voor het werk. Zij hoorde veel suggesties van de raadsleden. Zij vindt het van belang dat dit stuk door de raad gedragen wordt en de acties in de nota ondersteund worden. Zij hecht groot belang bij de onderstreping van deze nota door de raad.
Zij beantwoordt drie vragen in haar algemene inleiding. Daarna zal ze ingaan op de leidende principes, het Kompas voor zeggenschap, het stroomschema, de relatie met het UPG, de rol van de raad en de controle op de vorm van participatie, de meetbaarheid en indicatoren, de positionering van Samen Stad Maken, Financiën en overige vragen.
Zij beantwoordt enkele algemene vragen. Waarom ligt hier de nota voor? Zij vindt het belangrijk het verschil te herkennen waar gekozen is voor het principe “verbeter de wereld en begin bij jezelf”. Wat kunnen de bestuurders zelf doen aan hun houding en gedrag om de samenwerking met stad te verbeteren? In dit opzicht is er een cruciaal verschil met vorige nota's. Het is belangrijk dat te erkennen. Juist doordat het Kompas er is, is het mogelijk nog meer duidelijkheid te geven aan de voorkant. Dat was nodig om de stap te zetten in de feedback die het college ook kreeg van de Rekenkamer. Bij het begin van het maken van dit stukje beleid is gekeken naar waaraan bewoners echt behoefte hebben als het gaat om de samenwerking met de gemeente. Daar is het college ook echt begonnen; van buiten af. Daaruit bleek dat houding en gedrag hierin een grote rol spelen. Daarom de volgorde de nota, te beginnen met die leidende principes.
EenUtrecht mist ook een principe: erken op een aantal vlakken dat Utrecht eigenaar is. Dat is precies waarom het college gegaan is voor de verschillende vormen in het Kompas en dus niet alleen voor overheids- of burgerparticipatie; Utrecht weer aan Zet is precies het voorstel van de heer Dijkstra. Dat wordt onderstreept door het principe van het vertrouwen geven aan bewoners en vice versa.
De wethouder benadrukt dat de groepen niet veranderd zijn sinds de vorige nota's. Op bepaalde groepen zit nog steeds dezelfde focus. Het is goed om dat expliciet te noemen in dit debat. Het staat nu in het verslag.
Student & Starter refereerde aan jonge bewoners; in de nota is aandacht geschonken aan jongeren onder de 18 jaar omdat zij nog geen formeel stemrecht hebben, maar veel besluiten zijn wel van belang voor hun toekomst. De wethouder

geeft hiervan voorbeelden: het college wil jongeren betrekken bij de verbetering van online participatie tussen 2024/2025. Het burgerberaad is gedaan vanaf 14 jaar om hen meer inspraak te geven. De aandacht die gaat naar jongeren bij het Initiatievenfonds en het bekendmaken daarvan. Dit zijn voorbeelden waarmee het college aan de slag is om de positie te verbeteren.
De heer Van Vliet (D66) merkt op dat de stem van de ongehoorde verder kan gaan dan de bewoner. Hij vraagt of de wethouder dat ook zo ziet.
Wethouder Oosters antwoordt dat ze dat volledig onderstreept. Zij merkt op dat dit een van de belangrijkste doelen is in deze nota, namelijk een breder geluid ophalen dan dat het college tot nu toe heeft gedaan: meer de gebruikers horen dan alleen de bewoners. Onder de gebruiker verstaat zij ook de woningzoekenden.
De heer Dekkers (GroenLinks) refereert aan de opmerking van de heer Van der Zweth ervoor te waken dat ieder zijn eigen groepje gaat benoemen. Hij vindt het antwoord van de wethouder onbevredigend dat het goed gehoord is en dat het nu in de notulen staat. Hij vraagt dit beter in de nota te verwerken; de andere nota's worden ingetrokken.
Wethouder Oosters antwoordt dat het een goed initiatief zou kunnen zijn van de raad, te verwoorden hoe de raad dit verwoord wil hebben in de nota. Zij staat daarvoor open.
De VVD had een belangrijke vraag over de leidende principes, namelijk of het ongemakkelijk is dat ook de raad hierin genoemd wordt en welke rol de raad heeft bij de leidende principes van houding en gedrag. De wethouder bevestigt dat het college daarover heeft getwijfeld. Het gaat om de kaders die de raad stelt; dan is het ook belangrijk te horen van de raad, hoe de raad kijkt naar zijn rol binnen participatie en dus ook de raad te noemen in deze nota. Zij bevestigt dat de rol van de raad een andere is dan die van het college, maar de principes van houding en gedrag zijn vergelijkbaar. Zij hoorde dat terugkomen in de woorden van de heer Dekkers over het advies dat geschreven wordt met de Adviescommissie Participatie. Wanneer de raad daar anders in zit is de wethouder de laatste om te zeggen dat de raad daar geen gelijk in heeft; zij adviseert de raad goed te kijken naar hoe dit is verwoord in de nota en hoe de raad dat anders wil zien.
Veel is gezegd over het Kompas voor Zeggenschap; de wethouder vindt het allereerst belangrijk met de raad te definiëren wat peilen betekent. Wat wordt daarmee bedoeld? Peilen gaat over het in kaart brengen van de verschillende belangen of vragen die bij een project spelen. Dat wordt gedaan door vooral vragen te stellen aan de verschillende betrokkenen. Bijvoorbeeld omwonenden, maar ook de gebruikers. De geadresseerden worden gevraagd wat zij het college willen meegeven in de afwegingen. Dat wordt zowel gedaan on- als offline. Offline vinden dan gesprekken plaats. Daarbij zijn de buurttafels te gebruiken die genoemd zijn door de heer Van der Zweth. Ook de winkelcentra zijn te gebruiken. Dat wordt momenteel al gedaan. Dat is de manier om mensen te bereiken die het college nu niet gemakkelijk bereikt, bijvoorbeeld door het houden van straatinterviews. Bij verschillende trajecten is te zien dat die mooie resultaten opleveren. Ook gesprekken en bijeenkomsten kunnen onder peilen vallen zo lang het vragen stellen, ook tussen bewoners onderling, centraal staat en niet *het samen maken* centraal staat. Dat laatste gaat vooral over de burgerparticipatie. Met peilen wordt gepoogd het bredere geluid in de stad op te halen. Het college denkt dat dit een hele mooie vorm daarvoor is.
EenUtrecht vroeg specifiek over hoe te ondervangen dat mensen niet alleen een enquête invullen maar ook hun ideeën kunnen aandragen. Het college is nog aan het

werk met peilen als vorm. Het college geeft dat ook aan in de nota; dat bewoners daarbij geen ideeën kunnen meegeven klopt niet. Deze manier kan bijdragen aan het ophalen van divers geluid. Daarover is het college het eens met heer Dekkers. Peilen kan aan de start van een traject plaatsvinden. Maar in een volgende fase van een traject kan er meer ruimte zijn voor andere vormen van het Kompas. Het kan zijn dat eerst gepeild wordt voordat er überhaupt een plan is geschreven door de gemeente, en dat op basis daarvan een eerste schets gemaakt wordt en vervolgens veel meer *het samen aan zet* gaan of misschien zelfs overheidsparticipatie. Daarin zit wat het college betreft speling. De wethouder benadrukt expliciet dat dit niet een stap terug is. Er wordt eerder gestart met samenwerken en ook met participatie waardoor de invloed van bewoners en dus ook zeggenschap een stuk groter is aan het begin van een traject.

De heer Dekkers (GroenLinks) is blij met de woorden van de wethouder over dat peilen divers en inclusief kan zijn. Dat is de kracht daarvan. Wat hem betreft blijft peilen “wij vragen u en wij beslissen”. Hij vraagt of daarmee wellicht de vorm in het gedrang kan komen om als Utrechters over de verschillen te praten.

Wethouder Oosters antwoordt dat het niet zo is dat steeds bij het begin gepeild moet worden en dat het nooit iets anders kan zijn. Het is belangrijk om bij het begin van het participatietraject na te gaan welke vorm mogelijk is. Met dat stroomschema wordt gestuurd richting de vorm waarin zeggenschap groter is. Toch denkt zij dat met heel veel plannen die de gemeente maakt een groot hiaat zit tussen de belevingswereld van bewoners of gebruikers en wat de gemeente soms denkt; zij denkt dat peilen een waardevolle rol kan spelen in de integrale afweging in een eerste besluit van de gemeente. Zij ziet dat niet in gedrang komen. Zij staat ervoor open om hierover iets expliciet op te schrijven wanneer dat kan helpen. Zij beschouwt dat als een uitnodiging en niet als een toezegging.

De vraag van GroenLinks over het Kompas of het slim is om af te zien van de niveaus van participatie met deze vorm vindt de wethouder een ingewikkelde. Het college heeft met deze vormen met het Kompas willen laten zien dat er niet een soort hiërarchie zit in die vormen; de ene vorm is niet goed of beter dan de andere. Er is een goede vorm voor ieder proces. Daarom zijn vanuit dat Kompas verschillende vormen te kiezen.

Dat systeem van de niveaus past minder bij het beleid dat op deze manier is samengesteld. Zij denkt ook dat het verwarrend kan werken om alsnog de niveaus te zetten naast het Kompas. Daarom is het ook niet voorgesteld in de nota.

De vraag is gesteld hoe dat werkt bij driehoeksverhoudingen in het geval er andere partijen bij betrokken zijn en hoe te voorkomen is dat een en ander tussen wal en schip valt. De wethouder omschrijft dat aan de hand van het voorbeeld van de heer Dekkers: ook als een woningcorporatie iets gaat ondernemen, is er altijd een moment geweest waarop de gemeente een besluit moest nemen over de kaders waarmee de woningcorporatie werkt; dan komt dat Kompas goed in beeld.

De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat dat faciliterende deel niet is opgenomen in de nota. Het is nu nog niet duidelijk voor de raad wanneer de raad het UPP, de Omgevingswet en Participatie kunnen verwachten.

Wethouder Oosters zal straks nog ingaan op het UPP en de Omgevingswet. Wellicht zal dat helpen bij het antwoord nu.

Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de vragen over het stroomschema. EenUtrecht vroeg of het klopt dat er altijd een besluit nodig is en daardoor alleen burgerparticipatie mogelijk is en de relatie daartoe tot motie 423. Het college kiest

met dit beleid ervoor om dat wat Utrechters zelf kunnen doen, de gemeente hen ook zelf laat doen. Zij noemt dat als belangrijk uitgangspunt voor deze nota. Dan kan het gaan om taken die nu door de gemeente worden gedaan. Het Kompas stuurt ook in die richting. De gemeente is eigenaar als kaders, randvoorwaarden of doelen moeten worden vastgesteld. Daarbinnen stuurt het Kompas naar eigenaarschap. Dat is haars inziens de manier waarop dit beleid het kader geeft waar motie 423 naar vraagt. Het gaat om een zoektocht naar wat de gemeente kan overlaten aan de inwoners.
EenUtrecht vindt het nodeloos ingewikkeld; de wethouder vindt het jammer dat te horen omdat dit een poging was om dit inzichtelijk te maken voor veel mensen en om het meer te doen overeenkomstig het model van Peel en Maas met alleen overheid- en burgerparticipatie. Peel en Maas is voor het college een inspiratiebron geweest. Binnenkort gaat zij een bezoek brengen aan Peel en Maas met haar collega wethouder De Vries om extra te zien hoe die gemeente ermee werkt. Op basis van dit model heeft het college ook doorontwikkeld. Peel en Maas kiest bijvoorbeeld in haar systeem expliciet niet voor Samen aan Zet; een vorm die de gemeente Utrecht wel centraal heeft gesteld. Bij heel veel Utrechters heeft het college opgehaald dat juist Samen aan Zet een hele waardevolle vorm van samenwerking kan zijn. Zij noemt als voorbeelden het Maximapark en het Wervenberaad.
Het college plaatst niet in hokjes, maar geeft op deze manier meer sturing aan welke vorm van samenwerken goed past bij een project. Juist bij de vrije vorm die er eerder was bij de eerdere versies van Samen Stad Maken, was te zien dat bij de organisatie verschillend werd omgegaan met hoe de samenwerking bij een traject moest worden ingericht. Op deze manier wil het college met dit stroomschema oefenen in het kiezen van de goede vorm, ook samen met bewoners.
De VVD vroeg het niet teveel dicht te timmeren; de wethouder onderstreept die wens. Zij benadrukt dat het de bedoeling is om te oefenen. Het is de bedoeling om ook voor bewoners inzichtelijk te maken hoe keuzes worden gemaakt en hoe de bewoners daarover kunnen terugpraten met het college en met de raad. Het kan gedurende het traject veranderen; ook daarin is het nog steeds ruimte.
Met betrekking tot de relatie met het UPG vroeg GroenLinks wanneer de raad de uitwerking krijgt voor het UPP. 25 juni zal er een technische sessie plaatsvinden met deze commissie. In september 2024 komt besluitvorming over het UPP (Het Utrechts Planproces). Het nieuwe beleid rond Samen Stad Maken is daarin meegenomen. Daarop kan de raad toetsen of de raad dat voldoende geborgd vindt. Het college vindt dat die voldoende borging het geval is. Dit is ook het antwoord op de vraag van Student & Starter: de wisselwerking tussen die twee trajecten is daarin beschreven.
De VVD vroeg of dit in lijn is met Omgevingswet. De wethouder bevestigt dat het in lijn is. De Omgevingswet geeft extra mogelijkheden om met participatie om te gaan. Het college gaat nog na hoe daaraan invulling te geven en zal dat ook terugkoppelen aan de raad.
GroenLinks maakte en duidelijk punt over de rol van de raad en de controle op de vorm van participatie die wordt gekozen aan de hand van dit beleid; “participatie-plannen zijn daarbij onmisbaar”. Dat moet meer openbaar worden weergegeven. Daarmee is het college het eens. Het college gaat aan de slag met een format dat past bij deze nota. Dat format moet ook online beschikbaar zijn zo dat bewoners kunnen zien voor welke vorm gekozen is en waarom. Daarover is het college het eens met GroenLinks. Dit is een toezegging richting de heer Dekkers.
Met betrekking tot de participatieverslagen bevestigt de wethouder dat het onderdeel is van de nota; dat zit in de leidende principes en is zeker belangrijk. In het leidende

principe benoemt het college altijd open en eerlijk terug te koppelen wat wel en niet gedaan is met de input die Utrechters hebben gegeven. Dat is onderdeel van het beleid.
De heer Dekkers sprak over de betrokkenheid van de raad in dit proces. De wethouder vindt dat een helder signaal. Dat is naar zij hoopt meer goed te maken vanaf het moment waarop dit beleid is ingegaan. Zij noemt dan de rol van de raad bij het monitoren in de reflectiegroep. Zij ziet dat als belangrijke factor om na te gaan of dit beleid goed wordt ingevoerd. De wethouder staat er voor open om na te gaan hoe de rol van de raad steviger te maken.
Bij veel fracties kwam het onderwerp meetbaarheid met de indicatoren aan de orde; de vraag werd gesteld hoe zeggenschap is te meten. De wethouder vindt dat een terechte vraag. Het is behoorlijk moeilijk om daarop echte vastigheid te geven en vooral aan de hand van kwantitatieve cijfers. De kritieke punten liggen wat haar betreft in de doelstellingen: meer zeggenschap voor Utrechters en het zijn van een betrouwbare samenwerkingspartner. Daarvoor maakt het college gebruik van bestaande indicatoren die over houding en gedrag gaan en van te ontwikkelen nieuwe indicatoren. Na vaststelling van het beleid maakt het college het plan voor monitoring nog verder concreet zo dat de raad daar goed op kan sturen.
VOLT en de VVD deden daarbij de suggestie de indicatoren harder te maken, met aantallen, bijvoorbeeld als het gaat om het aantal bijeenkomsten, of het aantal keuzes voor welke vorm gemaakt zijn binnen het Kompas. Daarover zegt zij in overleg met de afdeling Onderzoek van de gemeente dat het kwalitatieve onderzoek gezien werd als de beste manier. Daarom is gekozen voor deze vorm en deze indicatoren. Wanneer zij de vraag wil beantwoorden van mevrouw Meerding of dit werkt, is dat niet goed te meten aan de hand van het aantal bijeenkomsten dat georganiseerd is.
De heer Maas (VOLT) worstelt ook met die indicatoren. De wethouder spreekt nu over kwalitatief onderzoek. Dat is in zijn beleving iets anders dan een meting van hoe mensen iets ervaren. Hij vraagt hierop een toelichting.
Wethouder Oosters bevestigt dat dit de zoektocht is naar hoe te meten is. Dan gaat het om de vraag of mensen het gevoel hebben dat zij meer invloed hebben gehad op de gemeente. Zij denkt dat dit aan de hand kan van gesprekken en ook van vraaggesprekken, beter dan het tellen van het aantal bijeenkomsten. Dat wilde zij zeggen.
De heer Maas (VOLT) is hiermee behoorlijk gerustgesteld. Hij begrijpt dat er dan interviews worden gehouden waarin mensen gevraagd wordt hoe zij het hebben gevonden en dat daaraan gestandaardiseerde input geleverd wordt en dat de raad achteraf verneemt hoeveel mensen gevraagd zijn.
Wethouder Oosters antwoordt bevestigend. Zij attendeert op de laatste pagina's van het beleid. Het college denkt ook nog na over andere indicatoren die daarbij kunnen helpen. Daarover zal het college de raad informeren in dezelfde toezegging die zij nog gaat doen.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort de wethouder in haar beantwoording duidelijk zeggen te denken dat kwalitatief onderzoek beter is en dat dat de hoofdvorm zou moeten zijn; haar oproep was nu juist dat te begrijpen, maar een combinatievorm te opperen. Zij wil voorkomen informatie te missen.
Wethouder Oosters denkt dezelfde zoektocht te doen als die van de VVD. Het gaat om ervaringen. Dit is lastig in beeld te brengen met cijfers. Zij verwacht tot een goede vorm te kunnen komen met de huidige indicatoren. Zij staat open voor suggesties

van mevrouw Meerding als het gaat om concrete aanwijzingen voor welke informatie zij niet wil missen.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van het CDA en de VVD over de verdere uitwerking van de nota, een concretisering en de vraag was of dat nodig was. De wethouder kiest dan de woorden van de PvdA: het is goed om nu aan de slag te gaan. Zij vraagt de kans om te bewijzen dat dit kan aanzetten tot de gewenste cultuurverandering in de organisatie. Aan de hand van de indicatoren die zijn gegeven, kan geprobeerd worden om dit te meten. Zij hoopt hierop meer grip te geven via de reflectie groep. Zij denkt niet dat *nog meer papier genereren* de oplossing is.
Het college wil in Q1 2025 een brief sturen over een nulmeting van de indicatoren die nu bekend zijn. Daarbij zal het college nieuwe indicatoren introduceren. In dezelfde brief wil het college ook eerste ervaringen delen van het werken met het Kompas in plaats van 2026 zoals opgenomen is in de nota. De wethouder wil dan ook ingaan op het effect van de bezuinigingen op Samen Stad Maken. Op de desbetreffende vragen kan zij nog geen bevredigend antwoord geven.
De heer Van Steeg (CDA) vindt Q1 2025 laat wanneer ze op dit moment nog niets kan zeggen over de bezuinigingen. Hij verwacht dat de impact van de bezuinigingen groot zal zijn. Zijn vraag is of de toegezegde brief eerder kan.
Wethouder Oosters zal dan eerst ingaan op de bezuinigingen en dan nagaan of dat voldoende is voor de heer Van Steeg.
Zij gaat allereerst in op de vraag van GroenLinks over de positionering binnen de organisatie van Samen Stad Maken. Zij bevestigt dat een stevige positionering van belang is, vooral kijkend naar het willen bewerkstelligen van de cultuurverandering. Het kan zijn dat gezamenlijk besloten wordt dat Samen Stad Maken toch ergens anders in de organisatie een plek zou moeten krijgen. De wethouder wil de raad daarmee niet teveel belasten omdat dit een interne aangelegenheid is. Het is goed om aandacht te hebben of de nu gekozen positie de juiste is. Juist als het gaat om HR en om de vraag hoe personeel wordt opgeleid, zou het goed kunnen zijn dat een andere positie in de rede ligt.
De heer Dekkers (GroenLinks) vindt het vooral belangrijk dat de positionering zodanig is dat het een stevige is ten opzichte van de inhoudelijke afdelingen. Wat hem betreft moet dit niet een onderdeel worden van faciliteren of PR.
Wethouder Oosters neemt daarvan nota. Ook daarover is zij het eens met GroenLinks. Het streven is om binnen de verschillende afdelingen ambassadeurs te hebben; de vertegenwoordiging van het geluid van Samen Stad Maken die ook echt in de gaten houden of goed gewerkt wordt met het Kompas en of het stadsbestuur daarmee op een bepaalde manier kan helpen. Zij bevestigt dat die positie verder verstevigd moet worden.
Bijna alle fracties gingen in op de financiën. De bezuiniging op Samen Stad Maken vindt de wethouder ontzettend pijnlijk, zoals alle bezuinigingsvoorstellen ontzettend pijnlijk zijn. De bezuiniging houdt onder andere in dat het extra budget voor online participatie, niet meer structureel gemaakt wordt. Dat betekent dat in 2024 en 2025 extra geld is voor online participatie. Het college wil in deze jaren daarmee Denk Mee verbeteren. Daarvan profiteert de stad in ook de jaren daarna.
Het heeft ook betrekking op überhaupt de plannen voor Samen Stad Maken; daar is voorgesteld 25% te bezuinigen op het structurele budget. Daarvoor heeft het college nog niet een structureel plan zo dat het effect ervan duidelijk is. De wethouder verwacht dat het pijn gaat doen. Hierover zal het college de raad informeren. De

wethouder benadrukt dat het niet zo is dat de bezuiniging maakt dat dezelfde doelen niet te behalen zouden zijn. De wethouder denkt niet dat dit leidt tot alleen maar peilen. Het is vanuit de verschillende inhoudelijke afdelingen, de verschillende projecten de verantwoordelijkheid om de juiste samenwerkingsvorm te kiezen uit het Kompas; dat is niet per se afhankelijk van het budget dat nu bezuinigd is bij Samen Stad Maken, maar juist ook van de verantwoordelijkheid van de verschillende inhoudelijke afdelingen.
De heer Maas (VOLT) dankt de wethouder voor deze geruststelling. Dat neemt niet weg dat hij zich ernstig zorgen maakt. Hoe kan de raad bijsturen wanneer gemerkt wordt dat het niet gaat lukken.
Wethouder Oosters licht toe dat met haar toezegging die gelegenheid tot bijsturing wordt gegeven.
De heer Maas (VOLT) concludeert dat in Q1 2025 het bestuur nogmaals zal spreken over hoe de bijstellingen te doen en hoe dat tot nu toe heeft uitgepakt en wat de raad nog meer wil bijstellen. Hij vraagt of dit de aard van de toezegging is.
Wethouder Oosters bevestigt dat het gaat om een doorkijk waarmee zichtbaar wordt wat het effect is op de participatieplannen. De wethouder denkt dat de raad daaraan behoefte heeft.
Zij gaat in op de categorie *overig* en gaat in op de vraag van de Partij voor de Dieren met de vraag de dieren en de natuur een stem te geven en de natuur een rechtspersoonlijkheid te geven. De wethouder bevestigt dat het college dit bedoelt met het ongehoorde geluid; de objecten in de stad die niet een stem hebben, zoals bomen, planten en soms ook dieren. Zij kent het traject dat in Limburg is gelopen met betrekking tot de rechtspersoonlijkheid; het college wil dat eerst onderzoeken voordat het hierop een toezegging doet. De wethouder wil dit wel meenemen in de brief in Q1 2025; dan weet zij wat het effect is in Limburg.
De PvdA sprak over buurtbudgetten, Wijkplatforms, de Buurttafels, punten die het college heel belangrijk vindt en die ook zijn benoemd in de nota. Hiermee wil het college ook werken. Zij zal zeker aan de slag gaan met het advies van het Wijkplatform en dus ook terugkoppelen waarom het college zaken wel of niet doet; zij beschouwt dat als onderdeel van het beleid.
Het CDA noemde de Right to Challenge of het bewonersbod; de wethouder zet uiteen dat dit ook opgenomen is in het nieuwe beleid in de verschillende uitwerkingen die nog zullen volgen. Dit staat in de laatste pagina's van de beleidsnota. Het college heeft aangegeven hierop terug te zullen komen in de nieuwe Participatie- en Inspraakverordening; de raad zal die naar verwachting in Q4 ontvangen. In de nota is Q3 aangegeven, de raad heeft besloten de wijziging van het UPP in september te bespreken, dan lijkt het haar beter die besluitvorming af te wachten en dat te verwerken in de nieuwe verordening. Daarin zit ook het Bewonersbod.
De wethouder hoopt hiermee het grootste deel van de vragen te hebben beantwoord.
De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of in de nieuwe verordening ook de eisen komen te staan aan participatie vanuit de Omgevingswet. Voor de Omgevingswet is nog geen datum genoemd.
Wethouder Oosters kan zich voorstellen dat de raad hierover uitvoerig zal spreken bij het UPP. Dat zal ook landen in de verordening. Het college zal dit zeker doen.

Gemiste vragen?

De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt wanneer de raad meer hoort over de uitbreiding van de buurtbudgetten; hij doet de suggestie dit terecht te laten komen in de toegezegde brief. Hij vraagt of dit gekoppeld wordt aan de Buurtagenda.
Verder had hij de vraag gesteld over om van *de Tekentafel* de normale manier van werken te maken. Het is af te spreken dat medewerkers van afdelingen, bijvoorbeeld van Ruimte, ergens anders gaan werken, maar niet thuis.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) had een lijst gevraagd of een overzicht van taken die meer bij de gemeenschap liggen dan bij de gemeente; dat gaat verder dan een paar voorbeelden op pagina 19. Voor zijn fractie was de motie 423 nog niet afgedaan.

Wethouder Oosters bevestigt richting de heer Van der Zweth dat hij meer informatie krijgt over hoe de buurtbudgetten worden ingezet. Daarvoor wil het college ook breed in de organisatie kijken. De Buurtagenda's kunnen daarvoor een mooie vorm zijn, maar bij bepaalde portefeuilles zou het zo maar kunnen dat het beter kan met een *budget voor bewoners*. Zij wil zich niet daartoe beperken.
Zij bevestigt dat met de Buurttafels gewerkt wordt; een recente Buurttafel stond in Rivierenwijk. Dit wil het college ook breder in de organisatie uitrollen en als mooie vorm laten zien.
Zij vindt het ook een idee om de collega's van alle afdelingen erop uit te sturen en een dag per week richting de stad te sturen. Zij had gehoopt dat de meeste dat al doen. Zij vindt dit een mooie concrete uitwerking van houding en gedrag. Zij zal nagaan of iedereen daartoe te bewegen is.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of het de ambitie is van het college om van de Tekentafel in de Wijk de norm te gaan maken.
Wethouder Oosters antwoordt dat er veel goede manieren zijn om te participeren met mensen in de wijk. Ze noemt enkele voorbeelden. Zij zou niet bij voorbaat iets als de norm willen bestempelen als het gaat om de keuze van een vorm van peilen.
De heer Van der Zweth (PvdA) deelt dat met de wethouder. Hij merkt op dat het elkaar ook niet uitsluit. Hij herhaalt zijn vraag als het gaat om collega's van Ruimte en specifiek van ruimtelijke projecten die ergens over gaan, te vragen een dag in de week de stad in te gaan om te werken. Hij vraagt of de wethouder daar iets op kan toezeggen.
Wethouder Oosters vindt dit een goed idee. Zij vindt het lastig om daarop iets toe te zeggen. Het gaat dan om de implementatie ervan in de organisatie; dat is haar zoektocht. De motivatie is er bij haar. Dit is als norm uit te zetten. Hoe dit te eisen van mensen is op dit moment niet toe te zeggen.
De heer Van der Zweth (PvdA) licht toe dat het hem gaat om de norm naast alle andere dingen. Hij verwacht dat hij daarvoor een voorstel gaat doen. Misschien kan de wethouder hem in de tussentijd informeren hoe dat goed richting te kunnen geven zodat dit ook de vertaling krijgt waarmee het college goed uit de voeten kan.
Wethouder Oosters is benieuwd naar het voorstel van de heer Van der Zweth. Zij wil daar naar kijken. Het college zoekt uit hoe dit te kunnen verplichten; hoe dit bovenaan de prioriteitenlijst kan komen. De motivatie om dit als norm te stellen is er zeker bij haar.
Waar het gaat om motie 423 had de wethouder gedacht die al beantwoord te hebben, namelijk dat het hele beleid van het college zich richt op het meer sturen naar wat Utrechters zelf kunnen doen en dat hen ook te laten doen. Dat Kompas is de vertaling van motie 423. Dat gaat niet om het geven van een lijst, maar het gaat

juist om het idee dat dit überhaupt bij ieder traject de eerste vraag is die de organisatie zich stelt. Dat is de beantwoording op motie 423.

Tweede termijn
De heer Dekkers (GroenLinks) vindt het antwoord van de wethouder op zijn vragen over zeggenschap en eigenaarschap de onderschrijving van zijn betoog dat het niveau van participatie niet zomaar afgeleid moet worden van het eigenaarschap. Hij is het eens met de inbreng van de heer Van der Zweth waarmee ook de wethouder het eens is; het stadsbestuur moet het nu gewoon gaan doen.
Hij zit niet te wachten op uitgebreide nota's. Hij zou iets als een werkprogramma fijn vinden waarbij iets duidelijker zichtbaar gemaakt wordt wat het college gaat doen. Hij krijgt graag een toezegging dat de raad zoiets krijgt.
De wethouder heeft op een aantal punten een mogelijke aanscherping gevraagd van de raad; hij zal om die reden inbreng leveren over ongehoorde stemmen, over minder peilen, de verplichte participatie plannen en participatieverslagen, en hij doet graag mee met een uitspraak over de Tekentafel in de Wijk en meer werken in de wijk.

De heer Van Steeg (CDA) heeft ondanks het uitvoerige debat niet het gevoel veel verder gekomen te zijn, en dit ondanks het enthousiasme van de wethouder. Hij moedigt de wethouder aan haar enthousiasme vast te houden. De intentie is goed maar de concretisering blijft achterwege. Hij vindt het lang duren wanneer gewacht moet worden tot 1 januari 2025, zeker omdat de raad nu deze nota gaat vaststellen en waarmee ook een forse bezuiniging gemoeid is. Hij vraagt de wethouder na te gaan hoe sneller tot een concretisering is te komen zo dat de raad daarop meer greep krijgt.
Daarnaast kijkt hij graag mee met wat de heer Van der Zweth gaat doen. Hij vindt *het werken in de wijk* heel belangrijk in dit licht, ook omdat daar minder budget zal zijn. Hij wil een poging doen tot de concretisering van het bewonersbod.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) zal terugkomen op motie 423; hij beschouwt die nog steeds als niet afgedaan. Hij zal in een scherpe formulering duiden wat zijn fractie daarmee bedoelt. Hij denkt ook nog een tweede poging te gaan doen op de andere motie om iets van kleur in die nota te krijgen.

De heer Maas (VOLT) overweegt ook inbreng te leveren in de raad.

De heer Van Bemmel (Partij voor de Dieren) kondigt intern beraad aan over een eventuele motie.

Mevrouw Meerding (VVD) denkt na over of haar fractie gaat voorstellen de raadsleden uit het voorstel te halen.

De heer Van der Zweth (PvdA) zal zich richten op het werken in de wijk en op de Tekentafel in de Wijk.

Punt van orde

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of bij de technische sessie, de wethouder en de griffie over de impact van het Samen Stad Maken nader kunnen toelichten en bespreken. **Wethouder Oosters** antwoordt bevestigend.

De beantwoording
Wethouder Oosters gaat in op de constatering van de heer Dekkers dat het bestuur er nog niet helemaal uitkomt als het gaat om eigenaarschap, zeggenschap en de niveaus. Het college leidt het niveau van participatie niet af van eigenaarschap en het college stelt dat elke samenwerkingsvorm verschilt. Daarmee zit zij er net iets anders in. Wat haar betreft mag dat in de raad bestaan.
Waar het gaat om de concretisering is het college ervan overtuigd dat de combinatie tussen de hoogste implementatie die in de nota zit, compleet is waar het gaat om hoe hiermee aan de slag te gaan om deze doelen te bereiken. De wethouder denkt dat het goed is om op de implementatie (in de toezegging die de wethouder al heeft gedaan) te reflecteren op hoe het college dat in de afgelopen periode tussentijds heeft gedaan zo dat de raad kan meten of de doelen op die manier gehaald worden; het lijkt haar niet behulpzaam om nog een document aan de raad voor te leggen voor een verdere concretisering.
Het college heeft gezegd het bewonersbod terug te laten komen in de participatieverordening in Q4.

De Toezeggingen
In Q1 2025 een brief met informatie over nulmeting van de benoemde indicatoren, de eerste ervaringen met het Kompas, het effect van de voorgenomen bezuinigingen, het stuk over de ongehoorde stemmen en de natuur als rechtspersoon overeenkomstig het voorbeeld van Margraten, en hoe dit tot mogelijke bijstellingen door de raad in het beleid kan leiden, de Omgevingswet en UPP een technische bijeenkomst in juni en in september besluitvorming dat landt in Q4 in de Participatieverordening.

De voorzitter concludeert dat het voorstel met de B-status doorgaat naar de raad. Hij stelt voor 45 minuten te reserveren voor de bespreking in de raad. Hij constateert dat de commissie daarmee akkoord gaat.
Hij schorst de vergadering om 16.52 uur tot 20.00 uur.

11. Raadsvoorstel Zienswijze financiële stukken VRU

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
De VRU stuurt de voorlopige jaarstukken 2023, de resultaatbestemming 2023, de ontwerpbegroting 2025 en de geactualiseerde begroting 2024. Als raad wordt u in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen; deze moet uiteindelijk 24 juni kenbaar gemaakt worden aan het bestuur van de VRU.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking vindt plaats in twee termijnen.

De commissie
De heer Van Steeg (CDA) vindt het mooi dat er een keer geld over is bij de VRU. Hij vraagt de burgemeester naar de verdeling van de 4,5 miljoen euro die over is. Hij vraagt hoe de burgemeester aankijkt tegen het gegeven dat een deel hiervan aan de VRU wordt besteed, ook in het licht van de verdere ontwikkeling van de VRU.

In de zienswijzebrief leest hij iets over de *Handreiking Maatschappelijke Veerkracht*, het versterken van de weerbare samenleving. Expliciet wordt een opmerking gemaakt over dat deze pijler nog niet terug te vinden is de begroting. Hij vraagt naar de achterliggende reden daarvan. In hoeverre heeft dit speciaal betrekking op wat er in Utrecht gebeurt en ziet de burgemeester ook dat dit belangrijk is voor de ontwikkeling in Utrecht.

De heer Stam (PvdA) brengt in dat hij het nieuws vernam dat de verminderde aantallen bouwtoezichten van de VRU heeft geleid tot fouten in de bouw bij de parkeergarage in het Sint Antonius ziekenhuis in Nieuwegein. In algemene zin komen er vaker incidenten voor, merkt hij op.

De heer Koning (D66) vindt het evident dat er een sterke veiligheidsregio nodig is; hij noemt als voorbeeld de grote wateroverlast ook in de provincie; het probleem dat naar verwachting in de komende jaren groter wordt. Hij denkt daarbij ook aan de opvang van asielzoekers. Dat is een uitdaging die groter wordt doordat het kabinet in wording daarvan wegkijkt en het zich richt op maatregelen voor de bühne; maatregelen die onmogelijk zijn in internationale afspraken.
De stukken die vandaag voorliggen, stemmen zijn fractie tevreden. Ze volgen logischerwijze uit de afspraken die ook stad Utrecht met de VRU heeft. Hij roept de mensen van de VRU op verder te gaan met hun belangrijke werk, efficiënt en effectief om te blijven gaan met het geld van inwoners. Hij roept hen ook op alert te blijven op dreigingen en nieuwe ontwikkelingen.

De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten ter voorbereiding van de beantwoording en zij heropent daartoe de vergadering.

De beantwoording
Burgemeester Dijksma dankt de fracties voor de gestelde vragen. Zij bevestigt dat de begroting nu nog gunstig is; de gemeente geeft een deel van het geld terug aan de verbonden gemeenten naar rato van hun bijdragen. Een deel wordt gebruikt om vooruit te investeren in de kosten die het bestuur van de VRU verwacht te gaan maken en die anders wel in rekening gebracht zouden moeten worden. Dat lijkt haar verstandig.
Ook zij ziet dat in toenemende mate de Veiligheidsregio taken op zich ziet afkomen. Zij noemt de term *maatschappelijke veerkracht* zoals die genoemd is door de heer Van Steeg met de vraag waarom die nog niet in de begroting is geland. Tegelijkertijd zal het VRU-bestuur de tering naar de nering moeten zetten omdat alle gemeenten gaan bezuinigen. Dat heeft te maken met minder middelen uit Den Haag. Dat neemt niet weg dat een deel van dat gat is overbrugd door goed te onderhandelen in de afgelopen periode.
Op de vraag wat het stadsbestuur zich moet voorstellen bij de maatschappelijke veerkracht in dit verband zet de burgemeester uiteen dat die een handreiking is gericht op het voorkomen van een aantal problemen waarmee de samenleving steeds vaker te maken gaat krijgen. Zij noemt als voorbeeld de langdurige uitval van voorzieningen, zoals elektriciteit. De vraag is dan hoe ervoor te zorgen dat burgers daarop voorbereid zijn. De netcongestie is een onderwerp waarmee de verbonden partijen te maken krijgen. Zo is er nog een aantal andere crisisachtige thema's die

lang ver weg leek maar die nu weer aan de orde is. Daarop bereidt ook de Veiligheidsregio zich voor.
Richting de heer Stam spreekt de burgemeester haar vermoeden uit dat een aantal zaken door elkaar zijn gaan lopen. De burgemeester vindt het heel goed dat de Onderzoeksraad onderzoek gaat doen; dan zal ook blijken op welke wijze, welk type toezicht wel of niet adequaat was.
In principe is het bouwtoezicht niet voor de VRU. De VRU kijkt vooral vanuit het perspectief van brandveiligheid naar de situatie van gebouwen. De burgemeester denkt dat de VRU en andere betrokken instellingen deel zullen nemen aan de evaluatie van wat heeft geleid tot het gebeuren in Nieuwegein. Zij vindt het niet wijs om daarop vooruit te lopen. Dit onderzoek moet nu eerst worden afgewacht. De stad Utrecht kon helpen op de avond van het gebeuren met het inzetten van gespecialiseerde diensten die konden nagaan of er mensen onder het puin lagen. Die hulp is geboden in samenwerking met Rotterdam.
Ze dankt de heer Koning voor zijn mooie woorden en zij zal zijn boodschap op de medewerkers van de Veiligheidsregio graag overbrengen.
De voorzitter constateert dat er geen gemiste vragen zijn en er geen behoefte is aan een tweede termijn. Haar voorstel is dit punt door te geleiden naar de raad met de A-status. Daarmee gaat de commissie akkoord.
Hiermee is dit agendapunt afgehandeld.

12. Demonstraties en politie-inzet bij de Universiteit Utrecht

De voorzitter leidt de bespreking van dit agendapunt als volgt in.
De fracties van BIJ1, DENK, GroenLinks, Partij voor de Dieren, VVD, PvdA, VOLT, Student & Starter, Horizon, D66, EenUtrecht, ChristenUnie, en het CDA willen samen met de burgemeester in debat over de pro Palestina demonstraties en de politie inzet bij de Universiteit Utrecht van de afgelopen weken. Hierbij komt onder andere de totstandkoming en de uitvoering van de ontruimingsbesluiten aan bod. Verder willen de partijen de gevolgen voor het gemeentelijk demonstratiebeleid, de stad, en de universiteit bespreken.
Daarnaast wil DENK de banden bespreken die verschillende instanties uit de stad hebben met Israël en wat er gedaan kan worden vanuit Utrecht als mensenrechtenstad tegen de genocide die gaande is in Palestina.
Dit onderwerp wordt besproken in één termijn. Hiervoor is 180 minuten gereserveerd.

Punt van orde
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat hij aanvankelijk niet genoemd was als agendeerder terwijl hij zich wel had aangemeld. Nu staat het CDA als laatste genoemd. Hij hoopt dat dit in de toekomst anders loopt. Hij vindt dit niet okay.
De voorzitter neemt hiervan nota.
De heer Snijder (Student & Starter) vraagt waarop de heer Van Steeg doelt.
De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn punt. Hij stelt voor met het debat te beginnen.

Vervolg van de inleiding op het debat
De voorzitter noemt de volgorde van de sprekers voor hun inbreng. Zie hierboven.

De commissie

Mevrouw Nolten (BIJ1) licht toe dat zij een spoeddebat heeft geagendeerd. Ondanks dat dit de naam spoed draagt, komt dit debat wat haar betreft te laat. Zij zette zich in om dit debat twee weken geleden te voeren. Zij begrijpt niet dat de urgentie onvoldoende in de breedte van de raad gevoeld werd. Zij vindt het echt niet kunnen wat in de stad is gebeurd.
Studenten, docenten en een bredere Community in Utrecht die solidair zijn met de Palestijnse zaak, waaronder Palestijnse inwoners van Utrecht, zijn middels vreedzaam demonstreren opgestaan voor vrede, voor een onmiddellijk staakt-het-vuren, voor het verbreken van banden met Israël, voor mensenrechten en rechtvaardigheid. Mevrouw Nolten stelt dat dit niet op zichzelf staat. Er was een grotere beweging op andere universiteitscampussen, in Amsterdam, Nijmegen, Eindhoven, Maastricht en vele andere plekken in de wereld.
De heer Van Steeg (CDA) brengt in dat het doel van de demonstratie niet relevant is voor de manier en het moment waarop de politie optrad.
Mevrouw Nolten (BIJ1) zal daarop terugkomen in haar betoog. Zij doet de suggestie dat de heer Van Steeg zijn vraagt nog een keer kan stellen in het verloop van haar betoog; zij was nog maar net begonnen. Zij vervolgt haar betoog.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat mevrouw Nolten haar betoog op deze manier inleidt; zij spreekt over de Palestijnse zaak. Wat hem betreft gaat dit debat over de vrijheid van demonstratie. Waarom begint mevrouw Nolten daar niet mee?
Mevrouw Nolten (BIJ1) herhaalt haar antwoord.
Historisch gezien staan dergelijke demonstraties haars inziens aan de juiste kant van de geschiedenis, bijvoorbeeld tijdens de apartheid in Zuid-Afrika en de Vietnam-oorlog. Wat haar betreft is het een groot recht en van belang dat mensen die zich op deze manier uitspreken, beschermd worden door het demonstratierecht. Zij rekent op bijval van de meerderheid van deze raad, aangezien zij het Right to Protest manifest van Amnesty International hebben ondertekend.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort mevrouw Nolten haar opnieuw de link leggen: dat mensen die voor deze zaak demonstreren beschermd moeten worden. Zij hoopt dat mevrouw Nolten het demonstratierecht voor iedereen belangrijk vindt.
Mevrouw Nolten (BIJ1) antwoordt bevestigend. Zij heeft niet voor niets de agendering van deze tekst ingeperkt. Zij komt hierop terug.
Zij vervolgt haar betoog met te herhalen wat volgens het Demonstratierecht wordt beschermd: demonstraties moeten zo goed mogelijk gefaciliteerd worden door de gemeente, zowel vooraf aangemelde demonstraties als spontane. Dat betekent dat demonstranten ook zelf beschermd dienen te worden. Demonstraties mogen schuren en hinder veroorzaken voor bijstanders, en de openbare orde. Blokkades en het bezetten van gebouwen mag, als deze onderdeel uitmaken van de reden van het protest. Ook als dit geen publieke gebouwen zijn. Demonstranten mogen te allen tijde anoniem protesteren en gezichtsbedekking dragen valt daar ook onder.
Utrecht BIJ1 staat pal naast deze demonstranten, zowel als het gaat om de inhoudelijke boodschap als hun democratische rechten. Ongeacht wat men vindt van de inhoudelijke boodschap, is er een lijn ver overschreden. Zij vindt het zeer verwerpelijk dat het College van Bestuur van de universiteit, de Officier van Justitie en de burgemeester hebben besloten de rechten van de demonstranten te schenden en het vreedzame protest op te breken. Zij vindt het een schande dat er is gekozen om de mensen van de universiteit te faciliteren in plaats van voor de grondrechten van deze demonstranten.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dit grote woorden. Hij vraagt waar precies de rechten van demonstranten zijn geschonden.
Mevrouw Nolten (BIJ1) brengt in dat dit vreedzame demonstraties waren tot drie keer toe. Volgens het demonstratierecht mogen de demonstranten een pand bezetten. Haar fractie vindt de beslissing om de demonstratie op te breken en ook met zoveel geweld zeer onterecht en daarmee is het demonstratierecht geschonden en zijn de democratische rechten ingeperkt.
De heer Van Steeg (CDA) deelt mee dat hij gisteren op bezoek was bij de politie waarbij mevrouw Nolten niet aanwezig was en zijn collega's wel; mevrouw Nolten had mee kunnen krijgen hoe de-escalerend en hoe prudent de politie optreedt tegen dit soort demonstraties. Hij stelt zijn vraag opnieuw; op welk moment was het demonstratierecht geschonden.
Mevrouw Nolten (BIJ1) gaat daar zo op in.
De heer Van Steeg (CDA) vindt het prima. Maar wanneer mevrouw Nolten zulke grote woorden gebruikt over de schending van het demonstratierecht, mag zij wat hem betreft direct antwoorden als het gaat over de vraag op welke momenten dat volgens haar is gebeurd.
Mevrouw Nolten (BIJ1) antwoordt dat wanneer de heer Van Steeg haar niet steeds interrumpeert, zij daaraan toe kan komen.
De heer Koning (D66) vindt dat ook deze protesten vol de ruimte moeten krijgen. Hij merkt in het betoog dat mevrouw Nolten selectief shopt in de kaders die er zijn bij demonstraties. De suggestie werd gewekt als is bezetten altijd geoorloofd en nooit mag worden onderbroken. Er is niet zozeer sprake geweest van bezetting in de openbare ruimte, maar in een openbaar toegankelijke ruimte. Hij vraagt of mevrouw Nolten erkent dat daarin de nuance zit.
Mevrouw Nolten (BIJ1) waardeert de vraag naar opheldering. Amnesty International heeft hierover een notitie geschreven over wat is toegestaan binnen niet-publieke gebouwen ook al zijn ze publiek toegankelijk. Wanneer ze vreedzaam demonstreren om hun punt te maken, mogen zij dat doen en dan moet daaraan ruimte gegeven worden.
De heer Koning (D66) merkt op dat daaraan ruimte gegeven werd tot op een zeker moment waarop het universiteitsbestuur voor de keuze stond dat onderwijs en onderzoek ook doorgang moesten krijgen in die universiteit. Hij vraagt of mevrouw Nolten enig begrip heeft voor dat perspectief.
Mevrouw Nolten (BIJ1) merkt op dat heer Koning net doet alsof dit twee uiteenlopende dingen zijn: of…of. Zij heeft ook in andere steden gezien waar minimaal politie inzet was en verbindend werd opgetreden, dat gekampeerd kon worden, studenten hun punt konden maken, poëzie werd voorgedragen, liederen werden gezongen, boeken werden uitgewisseld en lessen nog steeds konden doorgaan. Zij bestrijdt dat dat niet had gekund. Bovendien waren de demonstraties in de avond en waren er geen lessen. De studenten wilden vreedzaam kamperen om hun punt te maken. Deze protesten kwamen ook niet uit het niets, maar waren al begonnen in 2020.
De heer Koning (D66) is in ieder geval blij dat mevrouw Nolten erkent dat publiek toegankelijke ruimten andere kaders kennen dan publieke ruimten.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt dit een bijzondere lezing van wat zij zojuist heeft gezegd. Zij is van mening dat zij duidelijk heeft gezegd wat zij ervan vindt.
Mevrouw Meerding (VVD) wilde hetzelfde punt maken als de heer Koning. Zij hoort mevrouw Nolten verwijzen naar het rapport van Amnesty International. Vanuit de

raadsbrief van de burgemeester kreeg de raad opheldering over het juridisch kader, ook bij de presentatie gisteren. Daar wordt gezegd dat bij een dergelijk gebouw de eigenaar kan zeggen dat hij wel wil dat wordt opgetreden. Er is in de eerste uren ruimte gegeven voor de demonstratie. Alleen voor de nacht is er ontruimd. Dat is volgens haar het kader. Zij hoopt dat mevrouw Nolten het met haar eens is.
Mevrouw Nolten (BIJ1) brengt in dat het kader waarover mevrouw Meerding spreekt over een afweging gaat die gemaakt is met allerlei factoren. In die afweging speelt ook lokale wetgeving een rol, of de kaders van de gemeente en de grondrechten die wat haar betreft nog steeds staan. Wat haar betreft is daarin een afweging gemaakt waarmee zij het niet eens is. Daarover wil zij opheldering. Mogelijk verschillen mevrouw Meerding en zij daarover van mening.
Mevrouw Meerding (VVD) bevestigt dat zij hierover met mevrouw Nolten van mening verschilt. Zij verwacht dat dit verschil later in het debat tot uiting zal komen.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat een aantal collega's slecht is in luisteren. Hij heeft mevrouw Nolten heel goed het onderscheid horen maken tussen een publiek toegankelijke ruimte en de kaders die daarbij gelden en ook heeft zij gewezen op het afbreken van een demonstratie op het binnenplein van de universiteitsbibliotheek waar geen onderwijs of onderzoek plaatsvindt. Hij vraagt of mevrouw Nolten het met hem eens is dat zij dit wel goed heeft toegelicht, alleen dat een deel van de raad slecht aan het luisteren is.
Mevrouw Nolten (BIJ1) dankt de heer Sungur voor diens bijval. Gezegd werd tegen haar dat zij selectief shopte, zij geeft dat terug aan haar opponenten.
Zij vervolgt haar betoog met haar ooggetuigenverslag met uiteen te zetten dat deze demonstranten op de grond zaten met de handen in elkaar terwijl zij riepen “Wij zijn Vreedzaam, wat zijn jullie?” Amnesty International zegt dat er altijd uitgegaan dient te worden van de vreedzaamheid van demonstranten en hun intentie. Die is luid en duidelijk. De burgemeester had wat haar fractie betreft voor deze studenten moeten staan en zich moeten inspannen om de inzet van ME en de politie en ontruiming te voorkomen zodat de studenten en docenten de ruimte kregen om te protesteren tegen het beleid van de universiteit. Zij vindt het daarom extra schokkend dat vreedzame demonstranten met zoveel machtsvertoon en politiegeweld zijn aangepakt en dat de burgemeester daarvoor toestemming heeft gegeven. Daarvoor heeft BIJ1 een gesprek georganiseerd tussen studenten, docenten en raadsleden om hun ervaringen breder kenbaar te maken. En dat is nodig omdat de verklaring van het college haaks staat op de getuigenissen van de vreedzame demonstranten. Hun overgebleven letsel spreekt de waarheid.
Zij geeft een indruk van de ingestuurde getuigenissen en videomateriaal waarover BIJ1 Utrecht beschikt. Zeker 53 mensen zijn met de wapenstok geslagen, ook als zij op de grond lagen. Veel daarvan gebeurde bij de supportdemonstraties, ook wanneer zij vooraf niet waren gevorderd om te vertrekken. Tenminste twee demonstranten zijn buiten bewustzijn geknepen door hun slagaders dicht te knijpen. Deze techniek is ook toegepast bij een docent. Daarnaast is degene door de politie half uitgekleed en ontbloot. Geen van de flauwgevallen personen heeft medische hulp gehad toen zij bewusteloos waren. Zeker 25 mensen werden over de grond gesleept waaronder aan hun nek, hoofd en haren. Iemand is aan zijn sjaal weggesleept waardoor diegene geen adem kon krijgen en bijna flauw viel. Twee mensen zijn met ontblote rug door glas gesleept. Eén iemand is door de politieagenten aan armen en benen tegen een stapel stoelen aan gegooid. Minstens twee mensen zijn van de trap af geduwd en zijn daarbij op hun hoofd geslagen met

wapenstokken. Ook is er veel verbaal geweld en intimidatie toegepast. Zo zijn er dingen gezegd als “Ja deze, ik heb plannen met haar, zet haar aan de kant, ik heb special treatment, eigen schuld, wil je je tanden verliezen? Ga je een braaf meisje voor mij zijn? “
Er zijn mensen uitgescholden voor randdebiel en zeug. Er werden grappen gemaakt over mensen hun uiterlijk en genderidentiteit. Uit de getuigenissen wordt in de breedte bevestigd dat mensen van kleur harder zijn aanpakt. Naast meer seksueel getinte opmerkingen, zijn er zeker drie personen in hun borsten en kruis gegrepen. Haar fractie heeft daarom de volgende vragen aan de burgemeester.
De heer Stam (PvdA) was ook bij het gesprek dat BIJ1 had georganiseerd. Hij heeft ook het rapport mogen lezen dat was opgesteld. Het ging hem niet in de koude kleren zitten. Het jammere is dat dat rapport alleen binnen de raad zelf blijft. Wanneer aangifte gedaan wordt, kunnen stappen gezet worden. In hoeverre wordt er opgeroepen aangifte te doen. Dan kan de raad er iets mee.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt deze vraag relevant. Het gaat haar ook niet in de koude kleren zitten; zij veronderstelt dat dat hoorbaar is. Zij heeft deze informatie verzameld om dit debat zo volledig mogelijk te kunnen voeren en zaken aan het licht te brengen. Tegelijkertijd heeft zij niet de toestemming van de betrokkenen om dit te bundelen en als klacht voort te zetten. Daarin kan zij hen wel faciliteren nu de informatie eenmaal is verzameld, maar het is aan de betrokkenen zelf om op die manier te kiezen wat ze daarmee doen. Daarbij wil zij gezegd hebben dat zij het ingewikkeld kan vinden om hiermee een aangifte te doen. De aangifte wordt gedaan bij hetzelfde apparaat als waartegen zij klachten hebben.
De heer Stam (PvdA) begrijpt dat. Tegelijkertijd is aangifte de mogelijkheid om het op het niveau te brengen waar de raad het zou willen hebben. Dat is dan te onderzoeken om dan de volgende stap te zetten. Dat lukt niet wanneer dit alleen in het debat gehouden wordt. Hij vraagt mevrouw Nolten of zij contact kan opnemen met degenen die de informatie hebben ingestuurd. Hij roept op de aangifte te doen; dan kan de politie er iets mee. Nu kan het stadsbestuur er niets mee.
Mevrouw Nolten (BIJ1) wil zich daar zeker voor inspannen. Zij vindt het prettig te vernemen dat zij de heer Stam aan haar zijde heeft. Zij wil de wensen respecteren van degenen die de aanklacht hebben. Dat vindt zij leidend.
Zij vervolgt haar betoog met de volgende vragen aan de burgemeester. In de media verkondigt de burgemeester dat het geweld noodzakelijk was en proportioneel. Zij vraagt of de burgemeester daarbij blijft ook na het zien van alle beelden en de verhalen van demonstranten. Zij krijgt graag een kritische reflectie van de burgemeester. Zij vraagt of de burgemeester kan instemmen met het inzetten van de politie tegen burgers wier protest valt onder het demonstratierecht, inbreuk doet op hun democratische rechten en de rechtstaat ondermijnt. Kan de burgemeester toegeven dat dit veel verder gaat dan een korte inzet van de wapenstok of de zogeheten korte pijnprikkel zoals in de raadsbrieven en in de media verklaard is door de politie zelf.
Tijdens de demonstratie zijn undercover agenten, ook wel romeo’s, uitgedost in Palestijnse sjaals en Palestijnse vlaggen de vreedzame menigte ingestuurd om hen van binnenuit te belagen. Tegelijkertijd wil de Utrechtse politie en de gemeente dat de politie voorspelbaar en verbindend handelt. Zij vraagt of de burgemeester met haar deelt dat het concept van romeo’s niet past in een stad als Utrecht. Is de burgemeester bereid om de inzet van romeo’s te stoppen? Zij vraagt of de burgemeester zich ook zorgen maakt over het gapende gat tussen enerzijds de verklaringen van demonstranten en anderzijds die van de gemeente en politie. En

dat terwijl er genoeg beeldmateriaal is als onderbouwing van de verklaringen van demonstranten. Zij vraagt of de burgemeester begrijpt dat het problematisch is dat de politie afgaat op het uitblijven van klachten over hun optreden omdat in de realiteit mensen niet alleen een drempel voelen om hun klacht bij hetzelfde apparaat in te dienen als waartegen zij de klacht hebben, maar dat zij soms ook de politie niet meer vertrouwen. Ondanks dat de politie heeft gewaarschuwd en mensen de kans heeft gegeven vrijwillig te vertrekken, geeft dat geen vrijbrief om zoveel fysiek en verbaal geweld te gebruiken, juist vanwege het geweldmonopolie van de overheid. Daarvan zouden zij zich uiterst bewust moeten zijn van hoe en of zij geweld toepassen. Mevrouw Nolten benadrukt dat dit echt anders had gekund. Wat haar betreft had de-escalerend gehandeld kunnen worden. Dan hadden de studenten net als op andere campussen kunnen blijven demonstreren en bezetten om hun punt te maken. Dat stond de universiteit vorig jaar nog wel toe bij klimaatdemonstraties.

Mevrouw Meerding (VVD) gaat in op het de-escalerend optreden. Zij las in de brieven dat zowel eerst de universiteit zelf als later de politie meerdere keren heeft aangegeven dat zij wilden dat de demonstranten vertrokken. Wat had mevrouw Nolten nog meer willen zien?

Mevrouw Nolten (BIJ1) leest in de brieven dat mensen al eerder vertrokken; sommige mensen hadden al gehoor gegeven aan de vordering. Zij heeft met eigen ogen gezien dat 20 seconden na de vordering te vertrekken, van twee kanten werd ingeslagen op een menigte van honderden mensen terwijl ze geen tijd hadden om te vertrekken. Soms zijn ze ook belaagd met wapenstokken zonder een vordering.

Mevrouw Meerding (VVD) was zelf niet achter de linie aanwezig. 20 seconden klinkt in haar oren ook kort. Zij vraagt zich wel af of de vordering de eerste keer was of niet. Daarvoor is door de universiteit al meermalen opgeroepen om te vertrekken. Haar afdronk is juist dat heel vaak meerdere keren is gevraagd weg te gaan. Zij vraagt naar hoe mevrouw Nolten dat ziet.

Mevrouw Nolten (BIJ1) beantwoordt dit met het principe van protesteren within sight and sound - mensen moeten het recht kunnen hebben om te demonstreren op de plek waar zij dat willen. Dat kan de openbare orde en de diensten niet uitkomen en dat kan onhandig zijn, maar zij is van mening dat dat moet kunnen. Zij benadrukt dat de protesten vreedzaam waren.

Mevrouw Meerding (VVD) vindt dat iets anders. Aanvankelijk werd urenlang door de universiteit ruimte gegeven voor demonstratie. De universiteit trok de grens bij de nachtelijke uren; de universiteit wilde niet dat de demonstranten 's nachts ook op het terrein zouden verblijven, ook omdat de vrees bestond van vernielingen. Voordat werd overgegaan tot ontruiming is er meerdere keren gewaarschuwd.

Mevrouw Nolten (BIJ1) gaat het om de afweging die gemaakt is; zij noemt de grondrechten die de studenten hebben.

De heer Koning (D66) vraagt of mevrouw Nolten het met hem eens is dat de burgemeester in haar rol de verantwoordelijkheid heeft om de fysieke veiligheid van iedereen in de stad te helpen waarborgen.

Mevrouw Nolten (BIJ1) zou die vraag willen teruggeven. Hoe gaat het met de fysieke veiligheid van de demonstranten?

De heer Koning (D66) leest terug in de informatie dat op een gegeven moment de sfeer omsloeg en dat de medewerkers van de universiteit aangaven dat zij zich niet meer veilig voelden. Hij vraagt of mevrouw Nolten ook van mening is dat dit als argument ook meegewogen moest worden door de burgemeester in haar optreden.

Mevrouw Nolten (BIJ1) merkt op dat zij daar was en dat zij de sfeer zag omslaan toen er bussen vol ME klaarstonden en OV-bussen klaar werden gezet om gearresteerde demonstranten af te voeren. Dat maakte de sfeer grimmig.
Over de hele wereld zijn er campussen waar gekampeerd wordt, waar allerlei mensen die voor deze zaak staan samen gemoedelijk demonstreren zonder gevaar voor de openbare orde. Wat maakte hier dan dat de sfeer deed omslaan.
De heer Koning (D66) antwoordt dat het om verschillende factoren kan gaan. Wat hem betreft moest ook gekeken worden naar de medewerkers van de universiteit. Hij vraagt mevrouw Nolten of zij het daarmee eens is of niet.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt zich dan af over welke medewerkers van de universiteit de heer Koning dan spreekt. Bij deze protesten zijn heel veel docenten vertegenwoordigd. Een aantal van de docenten hebben ook het gesprek gevoerd met de raad om te zeggen de studenten de ruimte te geven. De docenten leren studenten kritisch nadenken. De docenten zijn er trots op dat ze zich inzetten voor mensenrechten op deze wijze. Zij staan voor de democratische rechten van de studenten. Zij leren de studenten over hun democratische rechten. De docenten leren van de studenten. Zij vraagt waar dat is gebleven in het betoog van de heer Koning.

Punt van orde
De voorzitter richt zich tot het publiek met het verzoek stil te zijn. Zij merkt dat de steunbetuigingen uit het publiek lastig zijn voor het voeren van het goede debat.

Voortzetting van het debat
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat aan het optreden van de ME een heel traject plaatsvond. De bevoegde medewerkers van de universiteit zijn eerst gaan praten. Zij hebben gezegd te willen dat de demonstranten weggingen. Hij spreekt van onderhandeling en het vriendelijk verzoek om te vertrekken. Uiteindelijk vordert de ME om te gaan. Hij merkt op dat dit het laatste moment is om te vertrekken. Hij stelt dat dan niet meer te zeggen is dat het aan de politie ligt dat de demonstranten worden weggeveegd.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt het bijzonder dat heer Van Steeg spreekt over dat er een heel traject aan voorafging. Zij bevestigt dat: vanaf 2020 zijn er gesprekken gevoerd met het universiteitsbestuur in allerlei gremia en op allerlei manieren met lezingen, educatiesessies, gesprekken, filmvertoningen om dit punt te maken. Zij zou voor de volledigheid de opmerking van de heer Van Steeg graag in dat perspectief willen bezien.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dat prima. Hij merkt op dat het legitiem is. Wanneer de universiteit de burgemeester vraagt om het vertrek van deze demonstranten om welke reden dan ook, de burgemeester met De Driehoek een afweging maakt, vindt hij de vordering van de ME het allerlaatste moment; dat is niet één keer maar drie keer gebeurd. **De voorzitter** vraagt de heer Van Steeg wat zijn vraag is. **De heer Van Steeg** (CDA) legt de vraag voor dat die vordering hét signaal is om naar te luisteren.
Mevrouw Nolten (BIJ1) kreeg het verzoek het kort te houden en merkt op dat in de inbreng van de heer Van Steeg veel vragen zitten; zij kan daar niet op antwoorden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) was ook aanwezig bij de demonstratie net als mevrouw Nolten op 15 mei in de Voorstraat. Hij vraagt of mevrouw Nolten met hem kan bevestigen dat op dat moment al 6 uur lang buiten op straat een vreedzame

demonstratie plaatsvond zonder welke confrontatie dan ook tussen de politie en de demonstranten.
Mevrouw Nolten (BIJ1) antwoordt bevestigend.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of mevrouw Nolten met hem kan bevestigen dat op het moment de bus met arrestanten wilde vertrekken, de politie een keer een vordering uitsprak en binnen 20 seconden ongemeen en keihard ingreep.
Mevrouw Nolten (BIJ1) antwoordt bevestigend.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of mevrouw Nolten kan bevestigen dat op dat moment zij en spreker hebben gezien dat zowel de demonstranten als veel omstanders alsook hijzelf volkomen verrast werden door deze toch hele plotselinge ingreep van de politie.
Mevrouw Nolten (BIJ1) antwoordt bevestigend. Zij vervolgt haar betoog met het verzoek aan de burgemeester om tot inkeer te komen en in het vervolg anders te handelen. In haar ogen heeft de burgemeester daartoe vanavond al de kans. Het aanbieden van excuses vindt haar fractie op zijn plaats. Zij hoopt de Utrechtse gemeenteraad daarin aan haar zijde te vinden.

De heer Sungur (DENK) vindt het ronduit triest dat de urgentie van dit onderwerp niet breed gedeeld werd in de raad en dat de raad pas na drie weken hierover kon spreken.
In de afgelopen weken en ook vandaag was te zien dat docenten en studenten en medewerkers van de universiteit gingen demonstreren. Zij demonstreren tegen de medeplichtigheid van de universiteit aan de genocide die op dit moment gepleegd wordt door Israël in Gaza. In een mensenrechtenstad als Utrecht vindt hij het totaal niet uit te leggen dat de universiteit van Utrecht banden heeft met de Israëlische universiteiten; universiteiten die medeplichtig zijn aan de bezetting van Palestina en de oorlogsmisdaden tegen Palestijnen gepleegd. Het lijkt erop dat de universiteit Utrecht niets geleerd heeft van zijn koloniale verleden. Hij vindt het dan ook meer dan terecht dat studenten van de universiteit Utrecht opstaan en hiertegen demonstreren.
De heer Paalman (Horizon) vraagt of DENK het met Horizon eens is dat het eigenlijk heel onwenselijk is dat de gemeente als overheid zich gaat bemoeien met onderwijsbanden die een universiteit heeft; dat valt voor hem binnen vrijheid van onderwijs.
De heer Sungur (DENK) is het daarmee niet eens. Dit is precies de reden waarom zoveel mensen opstaan en demonstreren. Dat is de reden waarom vandaag dit debat gevoerd wordt.
De heer Paalman (Horizon) antwoordt bevestigend. Hij begrijpt heel goed dat de docenten en studenten hierover een mening hebben. Dat is hun goed recht. Binnen de universiteit zijn er verschillende gremia om zich te laten horen. Hij vraagt of DENK het met zijn fractie eens is dat het onwenselijk is, dat de gemeenteraad, dat de gemeente als overheid zich uitspreekt over welke academische banden de universiteit Utrecht heeft.
De heer Sungur (DENK) is het daarmee zeker niet eens.
Hij vervolgt zijn betoog. Hij was als fractie dichtbij getuige hoe door de politie flink is ingeslagen op de vreedzame demonstranten. Hij was getuige van beledigingen door agenten in de richting van demonstranten. De agressieve houding van agenten heeft hij tot zijn spijt ook zelf mogen ervaren. Hij heeft mogen aanschouwen hoe agenten in burger plots op demonstranten doken om ze vervolgens mee te nemen. Dit vindt hij allemaal geen goede zaak en doet in zijn beleving flink afbreuk aan het vertrouw-

en in de politie en de gemeente. Daarom sluit hij zich volledig aan bij het betoog van BIJ1 en stelt daarbij nog expliciet de volgende vragen:
Toen Rusland Oekraïne binnenviel verbraken Nederlandse universiteiten waaronder de universiteit van Utrecht in een mum van tijd de banden met Russische instellingen. Hij vindt het nu tijd dat het zelfde wordt gedaan met Israëlische instellingen. Hij vraagt of de burgemeester wil aandringen bij de Universiteit Utrecht alle banden met Israëlische instellingen te verbreken.
Prof. Dr. Anton Pijpers geniet geen vertrouwen van de eigen studenten en van de staf. Wat zijn fractie betreft moet de voorzitter van het College van Bestuur van de universiteit per direct plaatsmaken. Hij heeft de mobiele eenheid afgestuurd op zijn eigen docenten en studenten; DENK vindt dat uiterst verwerpelijk en niet te vergeven.
De heer Paalman (Horizon) vindt het vreemd dat de overheid zijn neus steekt in de onderlinge bestuurlijke verhoudingen binnen de universiteit Utrecht. DENK spreekt ook over de studenten en de medewerkers. Hij herhaalt dat binnen de universiteit veel gremia zijn waar medewerkers en studenten zich kunnen uitspreken, ook over hun eigen College van Bestuur. **De voorzitter** vraagt de heer Paalman wat zijn vraag is. **De heer Paalman** (Horizon) vraagt of DENK het verstandig vindt om zich als overheid te bemoeien met wie in het College van Bestuur van de universiteit zit.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de heer Paalman hem steeds dezelfde type vragen stelt. Hij had er niet voor gepleit wanneer hij het onverstandig vond. De overheid/gemeenteraad steekt wel vaker zijn neus in zaken waarover de gemeente niet direct gaat. Hij gunt de heer Paalman deze ervaring ook in de komende twee jaar. Hij verwacht dat hij dit gaat zien.

Punt van orde
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt DENK de naam van de voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht met respect te gebruiken.
De heer Sungur (DENK) neemt daarvan nota.

Voortzetting debat
De heer Sungur (DENK) vraagt geen prioriteit meer te geven aan de handhaving van studenten die gebouwen bezetten om aandacht te vragen voor de medeplichtigheid van de universiteit aan de genocide in GAZA. Hij vindt het essentieel dat de overheid de stem van de jongeren die vechten voor gerechtigheid en vrede niet smoort maar steunt.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of de heer Sungur nu een uitzondering wil maken voor studenten die actie voeren voor een bepaald doel.
De heer Sungur (DENK) doet een oproep om zuinig te zijn op de politiecapaciteit waaraan al een tekort is. Te zien was in de afgelopen weken dat niet altijd is gehandhaafd in verschillende bijeenkomsten en dat ervoor is gekozen om handhaving uit te stellen. Zijn vraag is geen prioriteit te geven aan de handhaving van studentendemonstraties.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt de heer Sungur of hij het met hem gevaarlijk vindt wanneer de politie op grond van de inhoud zijn prioriteiten stelt.
De heer Sungur (DENK) licht toe dat het niet op basis van inhoud is. Hij ziet dat het gaat om vreedzame demonstraties. Daar hoeven geen bussen voor opgetrommeld worden met mobiele eenheid. Om die reden vraagt hij daaraan geen prioriteit te geven. Hij heeft van dichtbij gezien hoe moeilijk de agenten het zelf hebben. De

agenten komen niet toe aan rust. Hij gunt ze de rust. En tegelijkertijd is hij van mening dat recht gedaan moet worden aan vreedzame demonstranten.
Mevrouw Meerding (VVD) valt de heer Van Bergen bij. De heer Sungur spreekt van vreedzame demonstranten. De Rave, waartegen niet op te treden was, waren ook vreedzame demonstranten voor zover daarvan te spreken is. Er was een feestje. Zo zijn er wel meer gevallen van vreedzame demonstraties die uiteindelijk toch beëindigd moeten worden met hulp van de politie. Zij vraagt of de heer Sungur het met haar eens is dat vreedzaam niet altijd de maatstaf kan zijn.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de Rave allesbehalve een simpel feestje was. Daar is heel veel gebeurd en veel is na te lezen in de media. Hij nodigt mevrouw Meerding uit zich daarover in te lezen.
Mevrouw Meerding (VVD) bevestigt die artikelen gelezen te hebben. Het begon als een demonstratie en het eindigde in een illegale Rave die luid te horen was. Zij merkt op dat de heer Sungur oproept alleen op te treden bij niet vreedzame demonstraties. Soms is politie-inzet nodig ook bij een vreedzame demonstratie.
De voorzitter vraagt de heer Sungur of hij daarop wil reageren.
De heer Sungur (DENK) constateerde dat bij de Rave niet is gehandhaafd, terwijl daar sprake was van strafbare feiten. Daar is bewust voor gekozen. Het argument van de politie was dat op dat moment een afweging is gemaakt om ingrijpen uit te stellen. Hij vraagt die afweging ook te maken bij vreedzame studentendemonstraties.
De heer Koning (D66) merkt op dat vreedzame studentendemonstraties genoemd worden; hij vraagt heer Sungur of hij ook vindt dat minder opgetreden moet worden bij demonstraties bij een abortuskliniek.
De heer Sungur (DENK) heeft bij demonstraties bij abortusklinieken geen bussen vol ME voorbij zien komen met schilden en wapenstokken en pepperspray. Hij begrijpt niet waar dit voorbeeld vandaan komt.
De voorzitter vraagt heer Koning zich te beperken tot het onderwerp van het debat.
De heer Koning (D66) is wel degelijk van mening dat het gaat over het onderwerp van debat; het gaat er over of de heer Sungur van mening is dat er onderscheid gemaakt moet worden naar het onderwerp van demonstratie en of er dan anders ingegrepen moet worden.
Hij vraagt de heer Sungur of nu ook een stapje teruggedaan moet worden in het optreden van de politie bij koranverbrandingen.
De heer Sungur (DENK) ziet tot zijn spijt de rode loper gelegd worden bij koranverbrandingen. Hij heeft dat vaak genoeg bestuurlijk ter sprake gebracht. Hij pleit voor een andere afweging bij vreedzame demonstraties. Hij ziet dat prioriteiten gesteld worden omdat er veel demonstraties zijn.
De heer Koning (D66) is het er volledig mee eens dat vreedzame demonstraties in de openbare ruimte gelijk moeten worden beoordeeld. Hij verneemt graag van de heer Sungur wanneer hij dat ook vindt.
De heer Sungur (DENK) heeft de laatste vraag niet goed begrepen. Hij benadrukt gezegd te hebben wat hij heeft gezegd.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat gisteren bij de politie het proces dat is gelopen heel duidelijk werd. De universiteit vraagt om ontruiming. Het OM maakt dan de inschatting dat ontruimd moet worden en dat de politie daarop handhaaft en dat de burgemeester daarop de beslissing neemt. Hij vraagt of de heer Sungur het met hem eens is dat het bestuur van de gemeente Utrecht niet op de stoel van het OM moet gaan zitten.

De heer Sungur (DENK) is het daar niet mee eens. Hij kan het best oneens zijn met het OM. Het is niet vanzelfsprekend dat wat het OM van mening is, de waarheid is of moet zijn.
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat die beoordeling wel onafhankelijk is. Wanneer het OM volgens de heer Sungur niet in staat zou zijn om een onafhankelijk oordeel te vellen, dan zou het OM gaan beoordelen op de inhoud van de demonstratie. Dat is wat zeker de raad niet moet willen.
De heer Sungur (DENK) heeft tot op heden niets gezegd over oordelen op basis van de inhoud. Hij weet niet waar deze suggesties vandaan komen. De gemeenteraad heeft de controlerende taak. Dat betekent dat de raad toezicht houdt op hoe de veiligheidsdiensten te werk gaan en dat de raad de burgemeester daarop bevraagt. Zo werkt het in de democratie. Hij eigent zich die rol van harte toe, zeker als het gaat om dit soort vreedzame demonstraties.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de heer Sungur begon met zijn betoog met steun aan de zaak waarvoor deze demonstratie staat. In zijn uiting toont hij ook dat hij steun verleent aan die demonstraties. Hoe kan de heer Sungur beweren dat hij in staat is een onafhankelijk oordeel te vellen over een demonstratie en over of er opgetreden moet worden, beter dan het OM?
De heer Sungur (DENK) heeft nooit gesuggereerd dat hij onafhankelijk is. Hij zit hier per definitie vanwege zijn politieke standpunten. Dat geldt voor alle raadsleden.
Mevrouw Nolten (BIJ1) valt de heer Sungur bij. Zij vindt dat er nu allerlei zaken bijgehaald worden en insinuaties die zij niet fair vindt. Zij benadrukt dat wat haar betreft raadsleden iets mogen vinden van de inhoud en dat mogen raadsleden ook meegeven. Raadsleden kunnen de afwegingen die gemaakt zijn bekritiseren. In die zin steunt zij de heer Sungur.
De heer Sungur (DENK) dankt mevrouw Nolten voor haar bijval.
Indien de burgemeester toch overgaat tot handhaving, vraagt hij of zij wil toezeggen dat er geen politiehonden en politiepaarden meer worden ingezet. Een escalatie waar deze dieren onderhevig zijn aan pijn en stress mag niet het gevolg zijn van capaciteitstekorten bij de politie.
Verder ziet hij dat de inzet van agenten in burger alleen maar leiden tot paniek en angst en agressie onder demonstranten. Hun bijdrage aan de veiligheid wordt door twee juristen betwist. Romeo's verdienen wat hem betreft geen plek in Utrecht en zeker niet bij vreedzame studentendemonstraties. Hij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat zij niet meer worden ingezet bij dergelijke demonstraties.
Hij merkt op dat de situatie in Gaza schrijnend is; die situatie vraagt om een krachtig antwoord vanuit de gemeente. De stad Utrecht staat bekend om haar openheid, solidariteit, vooruitstrevende waarden. Het is daarom de morele plicht van het stadsbestuur deze waarden te vertalen naar concrete acties ten aanzien van de crisis in Palestina. Hij stelt de burgemeester het navolgende voor:
In de afgelopen dagen hebben Spanje, Ierland, Noorwegen en vandaag ook Slovenië besloten om de Palestijnse staat officieel te erkennen. Hij pleit voor de erkenning van Palestina door Nederland en roept op tot een duidelijke respectvolle terminologie die recht doet aan de geschiedenis in het lijden van het Palestijnse volk. Hij verzoekt de burgemeester om in de gemeentelijke communicatie niet langer te spreken over Palestijnse gebieden, maar over Palestina en bij het Rijk te pleiten voor erkenning van de Palestijnse staat.
Hij roept het college van Utrecht op tot het aangaan van de stedenband met Gaza stad. Deze symbolische maar krachtige daad kan bijdragen aan de wederopbouw

van Gaza en aan de versterking van de banden tussen de gemeenschappen. Hij roept ertoe op samen te werken aan een toekomst van vrede en wederzijds respect. Hij vraagt de burgemeester alle banden per direct te verbreken die de gemeente Utrecht direct of indirect heeft met Israëlische instellingen of met bedrijven die direct of indirect handel drijven in illegale nederzettingen.
Hij stelt voor een anoniem meldpunt op te richten voor Palestijnse en ProPalestijnse activisten in Utrecht die te maken krijgen met intimidatiepraktijken. Hij vindt het van groot belang dat deze mensen zich veilig voelen en hun stem kunnen laten horen zonder angst voor enige onderdrukking.
Hij verzoekt de burgemeester om in gesprek te gaan met de Utrechtse onderwijsinstellingen en zich uit te spreken dat onderwijsmateriaal collegereeksen van zionistische lobbyorganisaties zoals Cidi niet wenselijk zijn. Het Nederlandse onderwijs moet wat hem betreft vrij zijn van eenzijdige invloeden die een vreedzaam en rechtvaardig wereldbeeld ondermijnen.
Zijn fractie pleit voor bevriezen van tegoeden van individuen en bedrijven die bijdragen aan oorlogsmisdrijven of die profiteren van illegale nederzettingen in Palestina. Economische maatregelen zijn een krachtig instrument om druk uit te oefenen op degenen die bijdragen aan de onderdrukking van het Palestijnse volk. De oproep is ook aan de burgemeester om deze boodschap te verkondigen bij het Rijk.
De Gazanen sterven van de honger. Ongeveer 2 miljoen Palestijnen in Gaza leven op het randje van een hongersnood als het gevolg van het doelbewuste beleid van de zionistische bezetter van Palestina dat honger als wapen gebruikt tegen de gehele bevolking. Ook Nederland droeg bij aan deze hongersnood in Gaza door de steun aan het UNWRA te stoppen. Daarom doet hij de dringende oproep aan de burgemeester om haar verantwoordelijkheid te nemen en bij het Rijk te pleiten voor het spoedig voortzetten van de steun aan het UNWRA. Hij krijgt hierop graag een toezegging.
Daarnaast pleit DENK voor de aansluiting van Nederland bij de genocide zaak die Zuid Afrika heeft aangespannen tegen Israël bij het International Court of Justice. Hij vindt het van cruciaal belang dat Nederland als natie een standpunt inneemt tegen de schendingen van mensenrechten en dat Nederland samen met andere landen streeft naar gerechtigheid voor de Palestijnen.
De heer Paalman (Horizon) vindt dit wel erg veel postzegelmoties. Hij vraagt naar het doel van DENK met deze moties; wat denkt DENK dat de burgemeester kan bereiken in haar eentje op deze ongelooflijk ingewikkelde internationale vraagstukken.
De heer Sungur (DENK) ziet die complexiteit niet. Hij ziet dat er een massamoord gepleegd wordt in Gaza. Zo ingewikkeld vindt hij die kwestie niet. Hij beoogt met zijn voorstellen een maatschappelijke verandering. Hij wil dat er echt iets gaat veranderen in Nederland en dat Nederland zich schaart achter de internationale gemeenschap die zich steeds meer verzet tegen deze genocide.
Mevrouw Nolten (BIJ1) helpt de heer Paalman. Voordat hij hier in de raad kwam, brak de oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland. Toen heeft deze raad zich op allerlei wijzen ingespannen om zich uit te spreken over dit internationale conflict. Een dergelijke uitspraak is in dat licht dus geen uitzondering.
De voorzitter merkt op dat dit geen vraag was aan de heer Sungur. Zij zal een volgende keer daarop scherper reageren.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de inbreng van mevrouw Nolten klopt. Hij wilde gezegd hebben dat zijn fractie diezelfde steun ook hoopt te krijgen waar het gaat om Palestina. Zijn wens is Palestina te bevrijden.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt de ontwikkelingen in Gaza in de afgelopen weken zo vreselijk dat zij er nauwelijks woorden voor kan vinden waarmee zij recht doet aan het leed. Raffah werd korte tijd geleden nog aangewezen als een veilige haven voor Palestijnen. Eén miljoen Palestijnen worden wederom hun land uitgedreven. Het Palestijnse volk is dagelijks slachtoffer van oorlogsgeweld en mensenrechtenschendingen. De VN spreekt van een mogelijke genocide, zo ook het Internationaal Gerechtshof. Zij ziet niet dat daarop actie wordt ondernomen. Sinds het begin van de oorlog zijn er al meer dan 400.000 Palestijnen gedood.
Het maakt haar ziek om op deze manier te spreken in getallen alsof elk van hen een nummer is en niet een mens met gedachten en dromen en familieleden. De humanitaire crisis in Palestina die al jaren gaande is en alleen maar erger wordt, maakt haar ongelooflijk verdrietig, woest en moedeloos. Zij is niet de enige die zich zo voelt in de stad Utrecht. Talloze Utrechters staan naast haar. Tegelijkertijd zien zij hoe Nederland reageert op wat er in Palestina gebeurt. Zij zien hoe demissionair premier Rutte reageert op het wereldtoneel; “er is nog geen rode lijn overschreden”. Dat maakt mensen moedeloos.
Zij vindt het niet gek dat er ontzettend veel onrust, frustratie en wanhoop is in Utrecht. Sommige van de mensen die dat voelen hebben besloten zich uit te spreken in de vorm van een grotendeels vreedzame demonstratie zoals die te zien was op de universiteit Utrecht in de afgelopen weken.
GroenLinks deelt volledig te zorgen van de studenten en medewerkers en andere Utrechters om de mensen in Gaza. Haar fractie steunt hun protesten tegen het geweld. Haar fractie eist alles in het werk te stellen om dat geweld te stoppen.
Utrecht is een mensenrechtenstad. Misschien moet daarom in Utrecht het recht op demonstreren nog meer dan in andere steden heilig zijn. Dat betekent dat het recht ook moet floreren.
Mevrouw Fattal bevestigt dat demonstraties niet altijd rustig zijn en stil op een plek waar het het minste gedoe veroorzaakt. Een goede demonstratie zorgt voor reuring.
Zij vindt het logisch dat de demonstranten hun eigen onderwijsinstelling als locatie kozen. Zij schetst haar houding als het gaat om demonstraties. Het is ook het recht van demonstranten die juist een andere opvatting hebben, zich daarover uit te spreken. Zij is blij met het demonstratierecht.
De heer Paalman (Horizon) kan zich vinden in de voorkeur van mevrouw Fattal als het gaat om de locatiekeuze van een demonstratie. Hij woont naast het bestuursgebouw en zag ook veel pro Palestina demonstranten. Hij legt de vraag voor of dat dan nog steeds een geschikte demonstratielocatie is.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt dat de demonstratie (a) gericht is op het College van Bestuur van de universiteit op andere gedachten te brengen. Het doel van de demonstranten is haars inziens goed bereikt omdat er wekenlang over hen geschreven is in de kranten en de raad spreekt er nu over. (b) de demonstratie is er ook voor bedoeld om de rest van de stad iets te laten weten, namelijk dat jongeren en de academische top zich hierover zorgen maken. Daarvoor is die locatie niet noodzakelijk. Dat kan overal.
De heer Paalman (Horizon) hoort GroenLinks ook zeggen dat demonstraties reuring mogen veroorzaken. Hij legt de vraag voor waar de grens ligt. Waar wordt reuring overlast. Er zijn ook veel studenten die de gebouwen willen gebruiken voor onderwijs.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt dat de grens ligt waar de wet dat bepaalt. Dat valt haar op in het debat; namelijk dat er heel veel kleine gesprekken zijn over hoe de wet in elkaar steekt. Maar de wet ligt vast, en hierover is heel veel jurisprudentie. De demonstranten kiezen hun eigen locatie; zij stelt dat het niet uitmaakt wat zij daarvan vindt. Uiteindelijk bepaalt de rechter of de demonstratie al of niet kon op die plek. Zij vervolgt haar betoog.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat het niet altijd de rechter is die bepaalt of een demonstratie al of niet mag. Het was vooral de Driehoek in de afgelopen weken die dit bepaalde. Hoe ziet mevrouw Fattal dit?
Mevrouw Fattal (GroenLinks) bevestigt dit. De Driehoek heeft in het moment bepaald hoe en wanneer er ingegrepen wordt. Zij zal later in haar betoog er op ingaan dat zij de manier waarop dit is gebeurd afkeurt.
De heer Sungur (DENK) is benieuwd wat mevrouw Fattal zelf vindt van het gegeven dat de eerste dag op 7 mei al meteen op een binnenplaats allerlei tenten kapot zijn gemaakt. Studenten zijn verdreven en gearresteerd. Hij vraagt wat GroenLinks daarvan vindt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt dat daar verkeerd gehandeld is. Zij zal in haar betoog hierop verder ingaan.
Zij vindt het belangrijk stil te staan bij het belang van demonstratierecht; het demonstratierecht is niet vanzelfsprekend. De glijdende schaal naar een rechteloze samenleving ligt in haar beleving altijd op de loer, zeker wanneer mensen zich niet durven uit te spreken over wanneer iets misgaat. Wat in de afgelopen week gebeurd is in de Universiteit Utrecht vindt zij heel erg mis gegaan. Zij heeft dit met eigen ogen op beeldmateriaal gezien en gehoord uit de mond van mensen die het zelf hebben ervaren of er naast zaten. Zij refereert aan de desbetreffende inbreng van BIJ1.

De demonstranten zijn met harde hand aangepakt door de politie, soms met oorzaak maar soms ook echt niet. Los ervan of er reden was of niet, het was verkeerd.
Zij wil niet beweren dat demonstratierecht eindeloos is. Zij benadrukt dat daaraan grenzen zitten. Zij wil ook niet zeggen dat niet ontruimd had moeten worden; wanneer het College van Bestuur er om vraagt, moet daar naar gehandeld worden. Maar de wijze waarop en het gebrek aan andere paden die ogenschijnlijk bewandeld zijn, voordat besloten is om te ontruimen, vindt zij erg heftig. Zij keurt dit handelen af.
Mevrouw Meerding (VVD) is benieuwd op welk gebrek aan paden mevrouw Fattal doelt. De VVD is van mening dat wel van tevoren veel gedaan is om niet over te moeten gaan tot ontruiming met menskracht. Welk alternatief had nog uitgevoerd moeten worden?
Mevrouw Fattal (GroenLinks) heeft daarvoor een aantal voorbeelden; zij heeft vragen aan de burgemeester waarover zij ook nog geen informatie heeft. Zij heeft nu aannames waarover zij van de burgemeester graag verneemt of die juist zijn. Het lijkt haar dat een goede stap was het gesprek goed aan te gaan met het College van Bestuur van de universiteit over of ontruiming op dat moment wel nodig was. Dat zou de eerste stap zijn geweest in de-escalatie. Wanneer het College van Bestuur op zijn standpunt zou blijven staan, moet er gehandeld worden. De Officier van Justitie gaat daarover. Dan is het stap 2 hoe tot die ontruiming over te gaan. Er was contact met het Verbindingsteam met demonstranten. Dat contact is op enig moment afgekapt. Toen is de ME ingezet. Ook dat vindt zij een heftige stap. Daartussen zou licht hebben kunnen zitten. Het zou goed zijn geweest het Verbindingsteam meer tijd te

geven. Dat is de Utrechtse methode. Daarin is Utrecht bijzonder. Die heeft Utrecht op enig moment laten vallen. Zij vindt dat doodzonde.
Mevrouw Meerding (VVD) heeft een ander beeld. Het lijkt haar goed dit te laten beantwoorden door de burgemeester waar het gaat om de vraag hoe het precies gegaan is.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) benadrukt dat de beëindiging van een demonstratie noodzakelijk moet zijn en proportioneel. Zij is er niet van overtuigd dat ook maar van een van die twee criteria sprake was.
Zij benadrukt niet vanuit haar zetel gemakkelijk te kunnen oordelen over het handelen van agenten. Mogelijk zal zij ook nooit weten hoe het is om een agent te zijn die heel vaak in situaties zit waarin hij/zij geen idee heeft wat er gaat gebeuren, en te maken krijgt met vrees, boosheid of bezorgdheid ook bij zichzelf zonder altijd te weten wat collega's doen of wat hij/zijzelf aan het doen is waarin allerlei belangen afgewogen moeten worden in weinig tijd omdat er gehandeld moet worden in het moment. Mevrouw Fattal benadrukt dat dat heel zwaar is.
Met al dat begrip in gedachten vindt zij nog steeds dat hier door sommige agenten verkeerd gehandeld is. De argumenten die zij heeft gehoord, vindt zij ook gevaarlijk wanneer ze te gemakkelijk gebezigd worden: " je weet niet hoe het is", "het is voor agenten ook heel eng", "soms is het gewoon nodig", "het ziet er niet fraai uit". De politie is een groep in de samenleving die het monopolie heeft op geweld. Dat is ook goed, want dat monopolie heeft Utrecht in de afgelopen tijd vaak nodig gehad en er zijn veel te weinig agenten om de problemen aan te pakken. Het monopolie kan alleen goed functioneren wanneer daar kritisch naar gekeken wordt en wanneer het stadsbestuur zich niet verschuilt achter "je weet niet wat het is".
Mevrouw Fattal heeft zich afgelopen tijd vaak uitgesproken over wat zij de politie en de burgemeester wel goed zag doen. Zij stipuleert dat dit niet goed is gegaan. Zij keurt de gang van zaken nadrukkelijk af.
De effecten van hoe omgegaan is met deze demonstratie zijn veel groter dan het stadsbestuur zich kan voorstellen. Voor heel veel mensen is het vertrouwen in de politie en het bestuur flink verminderd. Er zijn mensen die altijd respect hadden voor de politie en die nu bang zijn. Zij vindt het bizar dat zich dat afspeelt in Utrecht. In de context van de brede maatschappelijke ontwikkelingen in de huidige tijd, hebben gebeurtenissen als waarover de commissie nu spreekt hele grote gevolgen. Daarover maakt zij zich zorgen. Zij vraagt de burgemeester hoe het is dat zij zo anders reflecteert dan de demonstranten zelf op hoe het is gelopen.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat mevrouw Fattal een beeld schetst vanuit het standpunt van de demonstranten; hij vraagt op basis waarvan mevrouw Fattal het politieoptreden veroordeelt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt dat het doel van de politie in de samenleving de zorg voor de openbare orde en de veiligheid is door de verbinding te zoeken en niet door hardhandig op te treden. Dat is in essentie waarom zij de gebeurtenissen afkeurt. In haar overtuiging had er meer de-escalatie kunnen plaatsvinden. Zij spreekt hier niet om de politie zwart te maken. Zij spreekt nu om de burgemeester kritisch te bevragen op hoe het afbreken van de demonstratie is gelopen. Daar begint en eindigt de verantwoordelijkheid van de raad. Zij heeft uitgebreid gesproken over hoe het is een agent te zijn. Zij heeft ook geen zin om aan die moeilijkheid nog iets extra's toe te voegen. Zij is er wel van overtuigd dat het anders moet en zij is ervan overtuigd dat in Nederland er een hele grote taak is om het vertrouwen te herstellen

tussen burgers en overheidsorganen. Daar hoort de politie ook bij en dit helpt er niet bij.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat tegelijkertijd mevrouw Fattal het optreden van de politie wel veroordeelt, en dat de burgemeester deze keuze heeft gemaakt. Het is dan de vraag op basis waarvan zij daarvoor kiest.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) veroordeelt de burgemeester omdat zij hierin een actievere rol had moeten hebben. Misschien vraagt zij teveel van haar. Zij zou graag willen dat de burgemeester hierin een voorloper is in de toekomst, ook ten opzichte van andere burgemeesters in Nederland waar het gaat om het opzoeken van de verbinding en om het faciliteren van demonstraties in de stad. Dat is in andere steden beter gelopen; niet zozeer door andere burgemeesters, soms ook door een ander College van Bestuur.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat mevrouw Fattal zegt dat nu er geweld gebruikt is de fout ligt bij het bevoegd gezag. Hij las ook in de brieven dat demonstranten stenen hadden meegenomen en dat ze vorderingen naast zich neer hadden gelegd. Hij beschouwt dat als een verantwoordelijkheid van de demonstranten, ook als het gaat om hun vertrek.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) bevestigt dat geweld soms gebruikt moet worden. Vervolgens merkt zij op dat het niet nuttig is om op dit moment het gesprek te voeren over wanneer wel of niet geweld gebruikt mag worden door de politie. Daar gaat het haar niet om.
Los van hoe demonstranten zich hebben gedragen, waarover de heer Van Steeg en zij er mogelijk anders in zitten, en hoe dat is gelopen, speelt er wat haar betreft iets anders. Zelfs wanneer de demonstranten zich volledig hadden misdragen, verwacht zij van de politie dat zij zich net als een ouder met een puber die zich misdraagt zich daarboven kunnen stellen en ergens de rust kunnen opbrengen om te de-escaleren. Dat is heel veel gevraagd, dat begrijpt mevrouw Fattal. Zij constateert dat in de samenleving, zowel de politie als de demonstranten verharden. Dat maakt het extra lastig om een goede keuze te maken in het de-escaleren in het zoeken van verbinding. Daarover maakt zij zich zorgen. Zij houdt daar de burgemeester verantwoordelijk voor.
Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op haar vraag naar de andere reflectie van de burgemeester op de gebeurtenissen dan de demonstranten. Zij is verbaasd over de hele andere verhalen van de politie, van het bestuur nu, en ook van de demonstranten zelf. Zij wil graag weten hoe dat kan.
Ze wil graag weten wat de grond is op basis waarvan sommige demonstranten bestuurlijk verplaatst zijn.
Sommige van haar collega's vroegen al naar de medische hulp die sommige demonstranten nodig hadden; mevrouw Fattal vindt het onbestaanbaar dat zij die medische hulp niet konden krijgen. Zij wil graag weten hoe het mogelijk is.
Zij vond het schokkend te horen dat sommige politieagenten al 26 uur dienst hadden op enig moment bij de demonstraties; ook zij moeten dan het geduld kunnen opbrengen om zich te gedragen in een dergelijke situatie ook wanneer zij soms geprovoceerd zouden worden. Het gaat om structurele tekorten, onderbezetting; ze legt de vraag voor hoe dat probleem op te lossen. Zij vraagt de burgemeester hoe zij dat anders wil gaan doen.
De Universiteit Utrecht is met een richtlijn gekomen voor demonstraties; daarin zitten allerlei aanvullende eisen die een chilling effect hebben en die het recht van mensen om zich uit te spreken inperken. Afgezien van of dit mag of niet is het in haar ogen

onwenselijk. Zowel Amnesty International als de onderwijsvakbond hebben de richtlijnen van de universiteit scherp veroordeeld. Die richtlijnen lijken haar bestemd om demonstraties te stroomlijnen en niet te faciliteren. Dat kan wat haar betreft niet. Demonstreren is een grondrecht. Zij noemt Cambridge als voorbeeld hoe een andere universiteit er anders mee omgaat. Zij vraagt de burgemeester om de tafel te gaan met het College van Bestuur van de universiteit Utrecht, wellicht nog met één iemand van de demonstranten, wellicht met nog iemand van de politie om het beleid in de toekomst anders vorm te geven: een eigen Utrechtse methode voor hoe hiermee om te gaan ook als het gaat om publieke instellingen zoals universiteiten.
Zij vraagt de burgemeester in gesprek te gaan met de politie over de stand van zaken. Zij koppelt dit aan de verharding in de samenleving die ook terug te zien is bij de politie. Haar fractie ziet het misgaan, niet alleen in Utrecht maar in het hele land. Deze demonstraties gaan vaker voorkomen het gaat ook vaker ontregelen. Zij vindt het ook goed; dat is de bedoeling. Mensen laten zich horen. Wanneer beide kampen zich verharden gaat het alleen maar escaleren. Zij vraagt de burgemeester toe te zeggen in gesprek te gaan met de politie. Zij vraagt het ertoe te leiden dat er een verbindingsprotocol komt zo dat het verbindingteam van de politie meer mandaat krijgt en het duidelijkheid geeft over wat zij kunnen en moeten om de de-escalatie in de toekomst te bevorderen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt wat mevrouw Fattal verwacht van de demonstranten.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) verwacht van alle Nederlanders dat zij zich aan de wet houden. Zij kan zich voorstellen dat de ChristenUnie daar niet op doelt. Zij is er niet voor om demonstranten de veroordelen, los ervan dat ze zich aan de wet moeten houden. De implicatie die er onder zit dat demonstranten hier op een andere manier om gevraagd hebben, vindt zij ingewikkeld. Daar wil zij niet op ingaan.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) werpt de suggestie verre van zich als hebben de demonstranten hierom gevraagd. Daar wil hij niet heen. Hij is op zoek naar de maatschappelijke toon waarover mevrouw Fattal zojuist zijns inziens terecht sprak. Hij zoekt meer naar dat de politie het niet alleen kan, maar dat dat ook maatschappelijk breed een bepaalde houding vraagt van burgers. Wat heeft mevrouw Fattal daarover te zeggen.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) deelt dat met de ChristenUnie. Zij deelt niet dat dit niet het geval was bij deze demonstranten. Zij zag bij deze demonstranten goed dat zij zich ontzettend zorgen maken en verdrietig en boos zijn over wat er gebeurt in Gaza zoals zoveel andere Utrechters. Daarbij komt veel emotie kijken. Die is niet gericht naar het Utrechtse bestuur of per se naar de politie. Die emotie mag er wat haar betreft zijn én alle gevoelens van angst, zeker gezien de demonstraties in Amsterdam die wel degelijk geëscaleerd zijn. Zij verwacht van de politie dat zij zich boven de emoties kunnen stellen van de demonstranten en toch de rust kunnen bewaren, zelfs in situaties waarin de emoties heel hoog oplopen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt het voor zich spreken dat een demonstratie een emotionele aangelegenheid is. Dat is de reden waarom mensen demonstreren. Tegelijkertijd is ook gezien dat dat door politie heen geschreeuwd en gefloten werd op momenten waarop de politie probeerde te vorderen en dat op den duur de woordvoerder van de universiteit niet meer te woord gestaan werd. Op dat moment kan de instantie niet meer in gesprek gaan met de demonstranten. Hij legt de vraag voor of de demonstratie dan zijn doel voorbij schiet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) weet bij enkele van de zaken die de heer Van Bergen opsomt niet of ze kloppen. Zij vindt dat ingewikkeld.
Zij vindt dat het moet kunnen dat demonstranten joelen naar de politie wanneer zij proberen te vorderen. Zij heeft dan niet de mening dat er dan hard ingegrepen moet worden. Zij begrijpt dat verbinding maken dan lastig is. Maar een charge richting de demonstranten maakt ook geen verbinding. Zij verwacht dat overigens van de politie meer in dat opzicht dan van de demonstranten.
De heer Van Steeg (CDA) heeft zoals mevrouw Fattal ook geluisterd naar de demonstranten. Hij krijgt de indruk dat volgens de demonstranten alles geoorloofd was vanwege het doel van de demonstratie. Hij vraagt of mevrouw Fattal die indruk ook had.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) weet waar de heer Van Steeg op doelt, maar zij heeft dat zo niet gehoord. Zij hoorde een fel en vurig betoog over het doel van de demonstranten en over wat er aan de hand is in Gaza. Zij vindt de passie van de demonstranten bewonderenswaardig. Voor niet heel veel mensen is duidelijk waarom gedemonstreerd wordt. Zij denkt zeker niet dat het doel de middelen heiligt en zij heeft dat de demonstranten ook niet horen zeggen. Zij heeft wel gehoord dat demonstranten zeiden dat het nodig is om reuring te veroorzaken om dat doel duidelijk te maken.
De heer Van Steeg (CDA) heeft wel degelijk woorden van die strekking gehoord. Hiermee schetst mevrouw Fattal een heel rooskleurig beeld van de demonstranten en een heel negatief beeld van de politie. Zij is duidelijk op zoek naar verbinding. De heer Van Steeg waardeert dat. Maar daarin is zij wel heel eenzijdig door alleen naar de politie te wijzen.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt het jammer dat de heer Van Steeg haar pleidooi heeft gehoord als pleidooi tegen de agenten. Zij probeert wel een realistisch beeld neer te zetten van het werk waarvoor de agenten staan en het gegeven dat het politiek bestuur kritisch mag zijn op hoe de politie handelt met daarin begrip voor mensen. Zij heeft de woorden waarop de heer Van Steeg doelt gehoord, maar zij heeft die woorden niet zo geïnterpreteerd. In haar beleving ging het om het uitleggen van het doel van de demonstraties.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat dit met veel vuur en emotie ging. Hij kiest er wel voor om die veroordeling uit te spreken, ook in de schriftelijke vragen die zijn gesteld. Het kan wat hem betreft niet allebei waar zijn; in zijn beleving maakt mevrouw Fattal hier een duidelijke keuze. Daarmee veroordeelt zij de politie daadwerkelijk wel.
De voorzitter vraagt naar de vraag die de heer Van Steeg wil stellen.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of mevrouw Fattal dit met hem deelt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) bevestigt dat zij de politie heeft veroordeeld, ook in de schriftelijke vragen die zij heeft gesteld. Zij keurt het handelen van de politie af. Het doel van haar betoog is de burgemeester te adresseren. Zij is het gezag waarover zij een oordeel mag hebben. Zij kan het soms niet eens zijn met de burgemeester en haar gedrag veroordelen, maar nog steeds respect hebben voor de taken die zij uitvoert.
Zij heeft het manifest van Amnesty International ondertekend over het demonstratierecht. Daarin wordt gesteld dat na afloop van een demonstratie de gemeente met alle betrokkenen in gesprek gaat om het verloop te evalueren en na te gaan wat in het vervolg beter kan. Dan is nu des te meer essentieel om weer met elkaar de verbinding te zoeken en in gesprek te gaan en gezamenlijk te verwerken wat er is gebeurd. Zij merkt ook bij de groep demonstranten op dat het vertrouwen in de politie lager is dan ooit. Zij roept ertoe op dat vertrouwen te herstellen. Zij vraagt de

burgemeester of dat gesprek al heeft plaatsgevonden. Zo niet vraagt zij een toezegging van de burgemeester om dat te regelen.
Haar fractie roept de universiteit op om in het vervolg protesten te laten plaatsvinden en waar nodig te faciliteren in plaats van ze te verbieden. Zij neemt daarbij een voorbeeld aan de universiteit Cambridge, die al eerder is genoemd door BIJ1 en DENK.
Zij weet dat de burgemeester elke dag bezig is met het zoeken van verbinding; zij respecteert de burgemeester daar enorm voor. Zij verzoekt haar met klem daarin een hoofdrol spelen, ook hier in Utrecht.

De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten en heropent die voor de hervatting van het debat.

Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) staat allereerst stil bij het verdriet en de onmacht die gevoeld wordt door zoveel mensen in de stad Utrecht over de situatie in Gaza. Ook zij voelt zich hopeloos. Het Israëlische leger is Raffah binnengevallen, de laatste veilige plek voor de Palestijnen. Dat stemt haar moedeloos en boos. Zij schetst de ellende die de Palestijnen ondergaan en haar gevoelens daarover. Ze wil de gevoelens die leven over alle ellende voor het voetlicht brengen.
Haar partij staat pal achter en naast de demonstranten. Zij hebben op vreedzame manier aandacht gevraagd voor de situatie in Palestina.
Zij gaat in op het recht van mensen om te demonstreren. Zij vindt dat met dat recht zorgvuldig omgegaan moet worden en dat dat verdedigd dient te worden. Haar fractie veroordeelt de manier waarop de demonstraties aan de universiteit zijn beëindigd.
Haar fractie voelt dat het demonstratierecht onder druk staat. Haar fractie maakt zich daarover ernstig zorgen.
Zij wijst het gebruik van geweld af. Het inzetten van geweld heeft zij ervaren als disproportioneel. Het werkte niet de-escalerend maar escalerend.
Zij vraagt waarom de burgemeester de keuzes heeft gemaakt die zij maakte. Hoe gaat zij ervoor zorgen dat in de toekomst het gebruik van geweld door de politie tegen vreedzame demonstranten zal worden voorkomen. Zij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
De diverse verklaringen van de diverse partijen die hierbij betrokken zijn, botsen. Zij merkt op dat de verklaringen en waarnemingen er niet om liegen. Demonstranten voelden zich vernederd. Zij hielden fysiek en mentaal leed over aan het deelnemen aan deze demonstratie. Zij noemt de gewelddadige activiteiten van de politie. Ook zij merkt op dat medische hulp niet is gegeven.
Het gedrag van de politie werkte beangstigend en het schaadt het vertrouwen in de politie. De politie dient de demonstranten ook te beschermen. De politie stelt dat het meevalt. Zij vraagt of de burgemeester bekend is met de tegenstrijdigheid in verklaringen en waarnemingen. Deelt zij het zorgwekkende hiervan? Hoe dit geëvalueerd binnen de Driehoek dat de waarnemingen elkaar zo tegenspreken? Worden de demonstranten en Amnesty International gehoord in een dergelijke evaluatie? Zij hoopt dat er een evaluatie komt en zij krijgt hierop graag een toezegging, en zij vraagt zij de uitkomsten daarvan te ontvangen.
De aanwezigheid van pers, waarnemers en medische hulp bij demonstraties vindt zij van groot belang, zowel voor het ervaren gevoel van veiligheid van demonstranten alsook voor het bewaken van het recht van demonstranten om te doen wat ze doen.

Haar fractie is geschrokken van de onwetendheid en tegenwerking door de politie bij het toelaten van de waarnemers uit deze raad. Ook medische hulp werd belemmerd. Zij gaat ervan uit dat dat niet de bedoeling kan zijn. Zij vraagt of de burgemeester dit met haar deelt. Hoe gaat de burgemeester borgen dat waarnemers, pers en medische hulp nooit de toegang worden ontzegd, of worden belemmerd in het uitoefenen van hun werk.
Ook het contact tussen demonstranten en de politie liep mis. Zonder contact met demonstranten is het lastig om een goed beeld te creëren van de intentie van demonstranten. Die intentie vindt zij van groot belang. Zij merkt op dat Amnesty International dat ook onderstreept.
Op 7 en 8 mei was er geen Verbindingsteam aanwezig vanuit de politie. Zij vraagt hoe dat mogelijk is zij vraagt uitleg daarover. Hoe heeft dat de beslissingen vanuit de Driehoek beïnvloed? Zij verneemt dit graag van de burgemeester.
Bij de inzet van de ME op 15 mei is door de waarnemer van haar fractie meegedeeld dat de politie niets meer voor de aanwezigen kon betekenen en dat de aanwezigen op eigen risico daar waren. Dat soort taal schrikt af en ondermijnt de positie van een waarnemer. Bovendien is er bij de inzet van ME geen sprake meer van aanwezigheid van het Verbindingsteam om in contact te blijven met de demonstranten. Dat vervalt. Zij vraagt hoe de burgemeester dat duidt. Zij vraagt of de burgemeester het met haar fractie eens is dat de ME-inzet beangstigend en intimiderend overkomt op demonstranten en dat die kan worden geïnterpreteerd als escalatie. Hoe verklaart de burgemeester dat dit in lijn zou zijn met de-escalatie? Zij vraagt of dit is meegenomen bij de afweging bij het inzetten van ME, zo nee, waarom niet.
Het enige positieve dat zij als fractie kan benoemen aan het politieoptreden rond deze demonstraties, is dat er geen dieren zijn ingezet. Wat haar fractie betreft blijft dat zo. Zij krijgt hierop graag een toezegging.

Mevrouw Meerding (VVD) spreekt een woord van dank uit aan de politie, gelet op het verloop van dit debat. De politiemensen staan dag en nacht voor de samenleving klaar en treden op om de stad veilig te houden. Soms met gevaar voor hun eigen veiligheid zoals bij de demonstraties waarover vandaag gesproken wordt.
De heer Sungur (DENK) vraagt wanneer de politie gevaar voor eigen leven liep bij de demonstraties die gingen over Palestina.
Mevrouw Meerding (VVD) licht toe dat bij dit soort demonstraties altijd een mate van gevaar is voor de politie. Het is goed afgelopen voor de politie. Dat betekent niet dat de politie zich niet bevindt in een dreigende situatie waarbij het oplopen van letsel wel degelijk mogelijk is.
De heer Sungur (DENK) nodigt mevrouw Meerding uit antwoord te geven op zijn vraag, zeker wanneer de VVD zulke krachttaal gebruikt. Wanneer liep de politie gevaar voor eigen leven bij deze demonstraties? Waarop baseert de VVD dit?
Mevrouw Meerding (VVD) baseert dat op de gesprekken die de raad heeft gehad met de politie. Zij roept de heer Sungur op om goed te luisteren. Zij zegt niet gevaar voor eigen leven maar gevaar hebben gelopen. Ze zegt niet dat ze aangevallen zijn en in het ziekenhuis zijn beland. Dat risico ontstaat wanneer agenten zich begeven in dergelijke situaties.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat hij had gehoord dat mevrouw Meerding zei *gevaar voor het leven*. Op geen enkel moment heeft de politie aangegeven levens-

bedreigende situaties te hebben ervaren, waar het ging om deze studentendemonstraties. Hij herhaalt zijn vraag.
Mevrouw Meerding (VVD) herhaalt haar antwoord. Bij dit soort demonstraties kan dat gevaar zich voordoen. Zij benadrukt dat deze agenten risico lopen tijdens hun werk. Zij vindt dat heftig. Ze wil dat benoemd hebben.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of mevrouw Meerding nog zal ingaan op de onveiligheid die demonstranten hebben ervaren als gevolg van het optreden van de politie.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt bevestigend. Zij vindt het woord van dank aan de politie extra belangrijk gezien het verloop van het debat dat hier gevoerd wordt. Er lijkt een beeld te ontstaan alsof de politie opzettelijk excessief geweld heeft gebruikt. Dat beeld wordt niet gedeeld door haar fractie. Zij zet uiteen hoe de demonstraties in haar ogen gelopen zijn.
Op 7,8 en 15 mei hebben er op het terrein van de universiteit Utrecht verschillende demonstraties en bezettingen plaatsgevonden in het kader van de pro Palestina demonstraties.
De heer Sungur (DENK) vraagt of mevrouw Meerding aanwezig is geweest bij één van de demonstraties.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt bevestigend. Zij liep langs twee van de drie demonstraties om ter plekke te kijken. Het was haar niet bekend dat raadsleden achter de linie mochten meekijken. Zij zal dat graag doen bij een volgende demonstratie.
De heer Paalman (Horizon) leest in de technische beantwoording dat op 8 mei mensen zijn aangehouden wegens het dreigen in de richting van de politie met een losgewrikte straatklinker. Hij vraagt of de VVD het met hem eens is dat dan wel degelijk sprake is van een dreigende situatie.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat zij het daarover eens is. Het was haar niet bekend of er daadwerkelijk agenten gewond zijn geraakt.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat hij mevrouw Meerding niet heeft aangetroffen; hij vraagt op welke twee van de drie demonstraties zij aanwezig was. Dan weet de raad ook waarop de beschouwing van mevrouw Meerding betrekking heeft.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat zij aanwezig was bij de demonstraties van 7 en 8 mei. Zij vervolgt haar betoog.
De Universiteit Utrecht heeft de demonstranten in eerste instantie de ruimte gegeven om te demonstreren. Later is de universiteit ook in gesprek gegaan met de demonstranten om naar hun eisen te luisteren. De universiteit heeft aangegeven niet op alle eisen van de demonstranten te willen ingaan. Daarnaast wilde de universiteit niet dat demonstranten 's nachts op het universiteitsterrein en in universiteitsgebouwen zouden overnachten. Daarom heeft de universiteit Utrecht de demonstranten meermalen verzocht te vertrekken. Toen een deel van de demonstranten dat niet wilde, is door de universiteit de politie ingeschakeld en is de politie gevraagd het pand te ontruimen. De politie heeft meermalen gewaarschuwd en mensen gevraagd te vertrekken voordat zij mensen is gaan verwijderen. Wat haar betreft moet niet vergeten worden dat er bij deze demonstraties vele demonstranten met gezichtsbedekking aanwezig waren en dat er stenen, pallets en andere zware voorwerpen naar binnen zijn gesleept.
De heer Sungur (DENK) vraagt of mevrouw Meerding bekend is met het grondrecht het gezicht te bedekken bij demonstraties.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt bevestigend. Zij pretendeert ook niet dat dat niet mag. Zij vindt wel dat dat voor politiemensen dreigend overkomt.

Mevrouw Nolten (BIJ1) merkt op dat mevrouw Meerding nu ingaat op dat dit voor de politie bedreigend overkomt. Zij zag dat de politie met helmen, en soms ook uitgedost met tekeningen op het gezicht (undercoveragenten) en waardoor zij ook niet te identificeren waren. Zij vraagt wat mevrouw Meerding daarvan vindt.
Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat een dergelijke uitrusting ook intimiderend en dreigend kan overkomen. De politie schaalt op naarmate de dreiging toeneemt. Zij kreeg dat ook gepresenteerd bij de politie. Uiteindelijk hebben ze de helmen nodig om zichzelf te beschermen.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of mevrouw Meerding zich kan voorstellen dat de demonstranten zich ook genoodzaakt voelen om hun identiteit te beschermen en daarom gezichtsbedekking dragen. Vindt mevrouw Meerding het van belang dat ook undercoveragenten identificeerbaar zijn zo dat de raad kan controleren of zij zich binnen hun kaders gedragen.
Mevrouw Meerding (VVD) kan zich voorstellen dat er groepen demonstranten zijn die hun gezicht om die reden bedekken. Zij krijgt daar wel een ander gevoel bij dan bij de demonstraties waarin mensen zonder gezichtsbedekking demonstreren. Zij krijgt dan de indruk als willen die mensen niet vreedzaam te demonstreren. Uiteindelijk is dat niet gebeurd waarmee zij heel blij is.
Mevrouw Nolten (BIJ1) zet uiteen dat het mevrouw Meerding vrij staat om hierover een idee te hebben. Amnesty International zegt hierover dat er altijd uitgegaan moet worden van de vreedzaamheid van demonstranten. De demonstranten op 7 mei riepen “Wij zijn vreedzaam, wat zijn jullie?” Wat haar betreft mag daaraan niet getwijfeld worden.
Mevrouw Meerding (VVD) noemt de gezichtsbedekking in combinatie met het naar binnen dragen van zware stenen, in combinatie met de pallets, en bij de laatste demonstratie zijn ramen geblindeerd, camera’s gesaboteerd, allerlei spullen meegenomen. Daarvan krijgt zij wel het gevoel dat er iets te gebeuren staat. Dat is geen fijn gevoel. Het gaat om een combinatie van gebeurtenissen.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat mevrouw Meerding zelf jurist is. Hij is benieuwd wat voor haar zwaarder weegt: haar gevoel of de grondrechten van demonstranten?
Mevrouw Meerding (VVD) heeft heel veel collega's hun gevoel horen uitspreken en de neiging om vooral de demonstranten te geloven; zij geeft hier een ander verhaal. Zij benadrukt achter de politie te staan. Zij is meer geneigd om de politie te geloven.
De heer Sungur (DENK) repliceert dat hij niet vraagt waar mevrouw Meerding achter staat. Hij vraagt haar als jurist wat voor haar zwaarder weegt. Hij herhaalt zijn vraag.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat de grondrechten voor de VVD zwaar wegen; die moeten worden gewaarborgd. Zij heeft ook niet gezegd dat mensen geen gezichtsbedekking mogen dragen. Zij herhaalt haar inbreng.
Op sommige momenten werden politieagenten actief tegengewerkt en gehinderd door demonstranten.
Wat de VVD betreft hebben de politie, de universiteit en de Driehoek op de juiste wijze gehandeld en ingegrepen bij de verschillende pro Palestina demonstraties. Zij vindt dat veel ruimte is geboden aan de demonstranten, maar er zijn ook wat haar betreft terecht grenzen gesteld. Wanneer demonstranten meerdere malen verzocht worden om weg te gaan, moeten zij ook vertrekken. Anders kennen zij de mogelijke gevolgen.
Dat betekent voor haar niet dat politieagenten nooit fouten maken of alles mogen doen. Ook bij de politie en bij politieoptredens gaat er weleens iets mis. Daarom is

het ook belangrijk dat mensen die het zo ervaren hebben een klacht indienen ofwel aangifte doen. Dan kunnen de klachten of aangiftes door de politie worden onderzocht.
Mevrouw Nolten (BIJ1) is al ingegaan op de klachtenprocedure en zij sloot zich aan bij de oproep van de heer Stam. Zij verneemt graag van mevrouw Meerding wat dan fout is gegaan.
Mevrouw Meerding (VVD) kan niet vaststellen of er iets fout is gegaan. Zij heeft wel kennis genomen van de verhalen van demonstranten. Zij neemt die verhalen serieus. Zij zou het goed vinden wanneer de betrokkenen aangifte doen of een klacht indienen. Wanneer die gebeurtenissen daadwerkelijk hebben plaatsgevonden, veroordeelt zij dat.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of mevrouw Meerding ideeën heeft om drempels weg te nemen zo dat mensen daadwerkelijk een klacht durven indienen bij de politie.
Mevrouw Meerding (VVD) vindt dat lastig. De politie neemt de aangiftes op en doet onderzoek. Zij zou niet zo snel weten hoe dat bij een andere organisatie is te beleggen die dat op een goede manier, kwalitatief en onafhankelijk kan doen.
Mevrouw Nolten (BIJ1) legt de vraag voor of dat niet tegelijkertijd het probleem is van haar suggestie.
Mevrouw Meerding (VVD) ontkent dat; zij gelooft in het rechtssysteem. Mensen kunnen drempels ervaren. Dat geldt ook voor andere aangiftes van andere soorten delicten. Dit is wel de geëigende weg die in Nederland is gemaakt. Zij vindt het lastig te bepalen wat waar is wanneer de verhalen tegenover elkaar staan.
Zij vervolgt haar betoog met het stellen van een aantal vragen aan de burgemeester. Zij vraagt of inmiddels bekend is of er schade is ontstaan aan de universiteitsgebouwen en hoe groot die schade is. Zo ja, wordt die schade op de daders verhaald? Zij las in de raadsbrief dat na 15 mei een groot aantal demonstranten wel is opgepakt maar uiteindelijk niet gearresteerd; ze zijn afgezet in Nieuwegein. Zij vraagt wie daarover het besluit genomen heeft en wat daarbij de afweging was.
Mevrouw Meerding sluit af met op te merken dat het recht om te demonstreren een groot goed is, ook in Utrecht. Maar dat recht is niet grenzeloos. Wanneer demonstranten stelselmatig weigeren een pand te verlaten, kan en mag er uiteindelijk worden ingegrepen. Dat is ook hier gebeurd en mevrouw Meerding vindt dat daarmee niets mis is.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) hoort de VVD complimenten geven. Hij deelt die complimenten. Hij vindt dat hier ook passen. Dat neemt niet weg dat het stadsbestuur genuanceerd moet kijken. Hij kent mevrouw Meerding als een genuanceerd denker; hij vraagt of er dingen gebeurd zijn waarover mevrouw Meerding zegt dat de politie daar te ver is gegaan en dat daaraan iets gedaan moet worden.
Mevrouw Meerding (VVD) vindt de voorbeelden die mevrouw Nolten heeft gegeven, gedragingen zijn van de politie die niet kunnen. Het probleem is de waarheidsvinding en de tegenstrijdige verklaringen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) had eerder al een het voorbeeld genoemd van de Voorstraat; dat zijn waarnemingen met tientallen getuigen. Die waarnemingen worden ook niet weersproken. Na één vordering is binnen 20 seconden keihard ingeslagen op de demonstranten, ook tot zijn verbazing. Zegt mevrouw Meerding daarvan dat het gemeentebestuur dat niet moet willen, dat daarvoor een andere aanwijzing moet komen.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat dat een van de voorbeelden is die bij haar is blijven hangen en die ook zij serieus onderzocht zou willen hebben en waarop zij een

antwoord zou willen. Die 20 seconden lijkt haar heel kort. Zij vraagt zich daarbij wel af of dat de eerste keer was waarop gevorderd is, of was het de eerste keer op die plek terwijl daarvóór al heel vaak was gezegd dat de demonstranten weg moesten. Zij vindt de context daarin belangrijk.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwacht dat de burgemeester dit kan bevestigen. De politie heeft dit bevestigd. En dit na 6:00 uur vreedzaam demonstreren.
Hij vraagt mevrouw Meerding als het dan zo is, of de VVD dan met zijn partij deelt dat de raad de burgemeester moet verzoeken om die aanwijzing strikter te maken; dus meer gesprek, meer vooraankondigingen, zo dat langer geprobeerd wordt om tot een vreedzame oplossing te komen bij het opheffen van blokkades.
Mevrouw Meerding (VVD) vindt het beleid goed, geluisterd naar de toelichting van de politie. De standaard is dat meerdere waarschuwingen vooraf worden gegeven. Haar beeld daarbij is dat dit niet aan het beleid ligt, maar dat er wellicht eenmalig iets fout is gegaan. Zij verneemt dat dan graag van de burgemeester en hoe dat in het vervolg te kunnen voorkomen.

De heer Maas (VOLT) merkt op dat het in de wereld rommelt. De tendens doet zich voor als staan mensen steeds vaker tegenover elkaar en niet naast elkaar. Dit is wereldwijd te zien maar ook in de stad Utrecht.
Naast de scherpere toename van verbaal geweld en intimidatie op straat, heeft de stad de laatste tijd opvallend veel te maken gehad met onrust. De politie heeft de raad gisteren hierover bijgepraat.
Ook het vertrouwen in de overheid is tanende. Daarom vindt hij het belangrijk dat de raad extra kritisch is op zijn eigen handelen. Hij vraagt zich af waarom al deze polarisatie en onrust nu zo opkomen. Wat is daartegen te doen? Hij vraagt of de burgemeester de raad kan helpen door hierop antwoord te geven.
Hij zag vreedzame studenten gebruik maken van het demonstratierecht; VOLT staat pal voor dat recht. Toch besloot de burgemeester op een moment tijdens die demonstraties met de Driehoek tot ingrijpen. Hij vraagt naar de overwegingen daartoe. Was het voor de burgemeester mogelijk net als in andere steden zoals Nijmegen Maastricht Cambridge de universiteit te verzoeken om de studenten rustig te laten zetten en af te wachten zo dat de gewelddadige beëindiging niet nodig was geweest. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
VOLT is opgericht om polarisatie tegen te gaan en het vertrouwen in de overheid te herstellen. Zijn partij gelooft dat dialoog en interesse in elkaar de spiraal van onverdraagzaamheid kan omdraaien. Zijn partij vraagt de burgemeester om een stap naar voren te doen in haar rol als moeder van de stad. Hij vraagt haar om beleid dat actief leidt tot verbinding van groepen, afname van geweld, ook van de politie, zodat de sfeer in de stad kan omslaan. Hij vraagt wat de burgemeester daarop kan toezeggen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt wat de heer Maas vindt van het handelen van de raad in dit debat tot nu toe. Hij koppelt deze vraag aan de gevraagde reflectie door de heer Maas op het handelen van de raad.
De heer Maas (VOLT) heeft op dit moment niet de idee dat er sterk gepolariseerd wordt in dit debat. Dit ondanks de felheid en de pittigheid soms en ondanks dat mensen een felle mening hebben, is hij van mening dat alle debater met redelijk respect op elkaar reageren. Hij is daarover niet ontevreden.

De heer Stam (PvdA) merkt op dat demonstratierecht een groot goed is. Hij heeft veel begrip voor de mensen die in Utrecht willen demonstreren tegen de gang van zaken in Gaza.
De mensenrechten staan hoog in het vaandel in Utrecht. Demonstraties horen daarbij. Het geeft een stem aan mensen die onmacht ervaren. Dat gaat vaak gepaard met stevige emoties maar dat doet niets af aan het recht op demonstratie en de daarbij behorende schuring. De politie heeft hierbij de zware rol om te faciliteren en de orde te bewaren.
In de Utrechtse aanpak wordt waar mogelijk altijd gekozen voor faciliteren en een extra klein beetje ruimte geven. Goed voorbeeld daarvan is het Utrechtse Verbindingsteam. Hij heeft het zelf mogen zien bij eerdere demonstraties, bijvoorbeeld bij het Robert Kochplein hoe de keuze voor faciliteren en het geven van een beetje extra ruimte juist en met minder politie-inzet verdere escalatie kon worden voorkomen. Ontruiming en inzet van geweld behoren het allerlaatste redmiddel te zijn waarmee de burgemeester en de Driehoek gerechtvaardigd terughoudend om moet gaan. Dat leidt ook tot vragen over de aanpak op 7, 8, en 15 mei waar wel politie-inzet was. Zoals hij heeft begrepen heeft het besluit van de Universiteit Utrecht om aangifte te doen van erfvredebreuk op 7 mei. Die resulteerde uiteindelijk in de ontruiming van de tenten op het plein in de Wittevrouwenstraat.
Hij legt de vraag voor waarom de universiteit zo snel aangifte deed van erfvredebreuk. Hij vindt dat juist op een universiteit de eerste reactie niet repressie moet zijn, zeker wanneer datzelfde College van Bestuur vorig jaar nog het goede voorbeeld gaf door een bezetting te faciliteren en het gesprek aan te gaan.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of de heer Stam een retorische vraag stelde met zijn vraag waarom de universiteit zo snel overging tot het doen van aangifte. Of was dit een vraag aan de burgemeester?
De heer Stam (PvdA) antwoordt dat het beide is.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt het vreemd om aan de burgemeester te vragen waarom een instantie aangifte doet; dat is in dit geval het goed recht van de Universiteit.
De heer Stam (PvdA) antwoordt bevestigend. Wat hem betreft moet niet ontkend worden dat er contact is tussen de Driehoek en de universiteit. Zijn volgende vraag is dan ook in hoeverre de gemeente de Driehoek heeft meegegeven wat de consequenties van ingrijpen zijn en ook met het oog op mogelijke verdere escalatie.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort de heer Stam zeggen dat er niet genoeg ruimte is gegeven voordat er aangifte is gedaan; zij vraagt of de heer Stam ook het beeld heeft dat er juist wel eerst veel ruimte is gegeven voor de demonstratie, maar dat pas laat op de avond maatregelen zijn getroffen.
De heer Stam (PvdA) merkt op dat de ontruiming redelijk vroeg op de avond gebeurde, en het had veel consequenties waarvoor de burgemeester verantwoordelijkheid draagt; dat is een wettelijke verantwoordelijkheid. Zijns inziens moet de burgemeester hier terughoudend in zijn.
Mevrouw Meerding (VVD) vraagt zich af hoe nuttig het is om hierover te debatteren. Zij vraagt of de heer Stam zich kan voorstellen dat de universiteit ruimte heeft willen geven maar op een gegeven moment met de politie moest schakelen. De universiteit heeft meerdere keren geprobeerd om het gesprek aan te gaan. Zij vraagt zich af waar het beeld vandaan komt dat de universiteit helemaal geen ruimte heeft gegeven en dat het bij andere demonstraties beter is gegaan.

De heer Stam (PvdA) spreekt vooral over de consequenties die het ontruimen heeft gehad: de ontruiming op 7 mei en vervolgens de bezetting op 8 en 15 mei. Toen zijn stenen naar binnen gehaald en barricades opgeworpen. Op 8 en 15 mei moest de politie met zwaardere middelen inzetten als gevolg van de ontruiming op 7 mei.
Hij legt de vraag voor in hoeverre er contact was tussen het College van Bestuur en de Driehoek voor de aangifte. In hoeverre is gesproken over het voorkomen van escalatie. In hoeverre zijn alternatieven overwogen door de Driehoek. Hij noemt in dit verband de onderhandelaar die op 15 mei is ingezet.
Heeft het nieuws van de mogelijke ontruiming tot verdere verharding geleid? Heeft het ontruimen op 7 mei herhaling veroorzaakt op 8 en 15 mei?
Waarom begon de ontruiming in de nacht? Is er bij een dergelijke ontruiming wellicht een grotere kans op misstanden? Is er overwogen om de ontruiming later te laten plaatsvinden, bijvoorbeeld in de ochtend.
Hij legt de vraag voor hoe nu verder te gaan als stad in tijden van polarisatie, hoe nu verder te gaan als gemeentebestuur met een recordaantal demonstraties. Hoe nu verder met de universiteit die de deuren sluit? Hoe is de boel bij elkaar te houden? Hoe is de informatiepositie van de burgemeester? Weet het gemeentebestuur voldoende wat er speelt de stad? Kan het gemeentebestuur daarop voldoende inspelen en meebewegen? Hoe gaat het gemeentebestuur om met nieuwe demonstraties bij de universiteit. Vandaag was er weer één. Hoe toetst het gemeentebestuur het nieuwe protocol van de Universiteit? Juist bij demonstratierecht moet het gemeentebestuur terughoudend zijn met beperkingen zoals die in het protocol staan. Die beperkingen schuren met het recht, onderschreven door Amnesty International, FNV, en de Onderwijsbond. Het toetsen aan het recht is feitelijk mosterd na de maaltijd. Hij vraagt of de burgemeester in gesprek wil gaan met de universiteit om na te gaan hoe te voorkomen is dat nieuwe demonstraties gaan leiden tot verdere escalaties en tot herhaling van deze debatten. Hij vraagt of de burgemeester in gesprek wil gaan over de Utrechtse aanpak om na te gaan of die Utrechtse aanpak ook de boventoon kan voeren in het beleid van de universiteit en wil zij in gesprek gaan met de diverse betrokken instanties over die protocollen.
Mevrouw Meerding (VVD) kent de PvdA als een partij die als het even kan achter de politie staat en haar werkzaamheden ondersteunt. Zij hoort dat niet direct terug in het betoog van de heer Stam. Zij vraagt hoe de heer Stam dit zelf ziet.
De heer Stam (PvdA) gelooft dat de handelingen die de politie heeft gedaan zijn besloten door de Driehoek. Hij heeft geen directe reden om zich uit te laten over wat de politie heeft gedaan, niet in negatieve zin en niet in positieve zin.
Hij vervolgt zijn betoog. Hij roept mevrouw Nolten op om de aangifte te (laten) indienen. De politiek kan nu niet meer zoveel. Het zou hoe dan ook niet goed zijn wanneer de aangifte niet gedaan wordt.
Mevrouw Nolten (BIJ1) merkt op dat het haar rol niet is om de verzamelde klachten nu naar de politie te brengen.
De heer Stam (PvdA) antwoordt dat juist omdat het de rol niet is van een raadslid hij de demonstranten oproept die aanklacht in te dienen. Het gaat nu ook om het OM, om de juristen en om de slachtoffers zelf.
Hij constateert dat dit een stevig debat is en dat het stadsbestuur samen moet verdergaan in de gepolariseerde tijd.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) onderschrijft van harte de laatste oproep van de heer Stam. In zijn betoog spreekt hij veel over de rol van de raad en hoe de politie acteert en hoe de demonstranten daarop reageren. Hij vraagt hoe de heer Stam

reflecteert op de houding van de demonstranten zelf en wat hij verwacht van hen in een vreedzaam verlopend protest.
De heer Stam (PvdA) heeft al eerder gezegd dat er anders omgegaan had kunnen worden met de bezetting van het plein op 7 mei. De angst die er was op15 mei leidde volgens de agenten tot een harder optreden. Dat had ook een effect op de demonstranten. Hij zag liever een semiopenbare plek bezet worden dan een openbaar toegankelijk gebouw. De gevolgen van één keer handhaven zijn langdurig zichtbaar.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) heeft als probleem met het betoog van de heer Stam dat hij causaliteit aanbrengt tussen het gegeven dat de politie een keer optrad, en dat het volledig escaleert in meerdere bezettingen en meerdere ontruimingen. Hij merkt op dat dat toch de keuze is van de demonstranten zelf.
De heer Stam (PvdA) merkt op dat tegelijkertijd de demonstranten reageren op de gebeurtenissen op 7 mei. De demonstranten worden daarna minder toegankelijk. Dat is te voorkomen door escalatie te voorkomen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat aan de andere kant de verharding ook optreedt wanneer barricades worden opgeworpen, camera's onklaar gemaakt worden, woordvoerders worden weggestuurd. Hij vindt dat er ook iets aan de andere kant verwacht mag worden.
De heer Stam (PvdA) antwoordt bevestigend. Hij houdt vast aan het oorzakelijk gevolg van het handelen van de politie. Wat hem betreft had de Driehoek daarmee rekening moeten houden. Daarop moet ook gereflecteerd worden, ook in deze raad.
De heer Van Steeg (CDA) heeft moeite met het betoog van de PvdA. Uiteindelijk gaat het om het demonstratierecht. Daarvoor zijn regels. Wanneer gevorderd wordt, zouden de demonstranten weg moeten gaan.
De heer Stam (PvdA) had gewild dat de escalatie werd voorkomen. Hij benadrukt dat het gaat om actie reactie. Daarin hebben demonstranten een rol; maar de demonstranten vormen niet een organisatie met een verantwoordelijk hoofd. Die zijn lastiger te controleren dan de burgemeester. De burgemeester en de politie hebben te voldoen aan hoge eisen. Die eisen mogen gesteld worden.
De heer Van Steeg (CDA) is het daarover eens met heer Stam. De politie moet prudent optreden. Dat laat voor hem onverlet dat het meenemen van stenen en barricades niet acceptabel is. Dat leidt ertoe dat het demonstratierecht wordt uitgehold omdat de regels niet gevolgd worden.
De heer Stam (PvdA) is het volledig eens met heer Van Steeg; hij benadrukt dat die gebeurtenissen plaatsvonden op 15 mei en niet op de 7-de. Hij herhaalt zijn argumenten.
De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn argumenten.
De heer Stam (PvdA) herhaalt zijn argumenten. Het zou van een zekere blindheid getuigen wanneer gesteld werd dat er geen correlatie was.

De voorzitter besluit tot een korte schorsing en heropent de vergadering voor de voortzetting van het debat.

Voorzetting van het debat
De heer Snijder (Student & Starter) blikt terug op de geschiedenis waar studenten de keer op keer hun stem laten horen. Hij noemt de protesten tegen de Vietnamoorlog, het bezetten van het Maagdenhuis in 1969, de antikernwapenprotesten. Jonge idealisten daagden de wereld uit en brachten verandering teweeg. Ze waren

voorlopers van sociale rechtvaardigheid, hun stem weerklinkt nog steeds in de samenleving.
Het recht om te demonstreren en gehoord te worden noemt hij cruciaal in deze democratie.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of studenten altijd aan de goede kant van de geschiedenis stonden; hij vraagt hoe hij deze opsomming moet begrijpen.
De heer Snijder (Student & Starter) komt daar straks aan toe. Hij wil benadrukken dat het belangrijk is te luisteren naar protesterende mensen en in dit geval studenten omdat het soms echt positieve maatschappelijke veranderingen teweeg kan brengen.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
De vrije meningsuiting is essentieel voor een rechtvaardige samenleving. Wat hem betreft moeten volksvertegenwoordigers en bewoners dit recht beschermen en waarborgen zodat iedereen de kans krijgt zich uit te spreken om bij te dragen aan een betere toekomst.
Vanuit zijn fractie wil hij daarom steun betuigen aan alle studenten die zich op een vreedzame manier inzetten voor rechtvaardigheid en vrede. Hij vindt wat er gebeurt in Gaza onacceptabel. Hij vindt het ronduit verschrikkelijk en het raakt hem.
Zijn fractie veroordeelt buitensporig politiegeweld en stelt kritische vragen bij de recente gebeurtenissen die de stad Utrecht hebben geschokt, en zeker de studentenpopulatie. De studenten vinden dat ze met buitengewoon fysiek en mentaal geweld zijn behandeld. Dat is wat zijn fractie betreft onaanvaardbaar. Hij herkent het verhaal van BIJ1 volledig en heeft nog meer dan dat gehoord.
Hij vraagt zich af hoe dit mogelijk is, hoe er zoveel verschil in verhaal kan zijn. Zijn fractie is benieuwd hoe dat zit. Hij vraagt de burgemeester daarom te reflecteren en de ervaring mee te nemen van de studenten.
Om de enorme kracht van de studenten te laten blijken, is het voor zijn fractie essentieel blijvend onderscheid te maken tussen een kleine groep mogelijke onruststokers en de grote meerderheid van vreedzame demonstranten. Dat geldt altijd in elke situatie. De actie van een kleine groep mag de legitimiteit van de brede beweging niet ondermijnen, indien daarvan sprake zou zijn. Hij benadrukt dat naar de studenten geluisterd moet worden en hun recht moet worden ondersteund om zich uit te spreken over kwesties die hen aangaan. Hij roept de raad daarom op om blijvend duidelijk onderscheid te maken tussen deze groepen waar het hem gaat om het belang te ondersteunen van de vreedzaam protesterende studenten.
Hij pleit ervoor een genuanceerd beeld te behouden, nu en ook in de toekomst. Hij vindt het belangrijk om dit in het achterhoofd te houden.
Verschillende raads- en commissieleden waren aanwezig bij de protesten van de afgelopen maand. Hij vindt dat positief. Zij hebben de politie laten weten dat zij het recht hebben om als waarnemer achter de linies te staan tijdens de demonstraties. In eerste instantie was naar zijn weten de politie niet op de hoogte van dit recht. Na het informeren door de politie over het waarnemingsrecht, kregen de leden van de raad wel toegang. Hij vraagt zich af hoe het kwam dat de politie hiervan niet op de hoogte was en hoe het zit met het vervolg om raads- en commissieleden wel toegang te geven.
Volgens Amnesty International kan een demonstratie op een niet openbare plaats verschillende vormen aannemen. Hij refereert aan de inbreng van mevrouw Nolten en zijn collega van GroenLinks. Elke demonstratie moet beoordeeld worden op basis van specifieke omstandigheden. Een kleine groep studenten in een grote hal buiten

op de campus, zou minder snel beperkt moeten worden, dan bijvoorbeeld de bezetting van collegezalen of van een bestuurskamer. Het kwam hem ten gehore dat hierin geen onderscheid is gemaakt. Hij verneemt graag van de burgemeester hoe zij dit aspect heeft meegewogen in de besluitvorming en heeft besproken met de universiteit.
Wat hem betreft heeft de universiteit te snel gehandeld met alle gevolgen van dien. Dit had niet zo gehoeven.
Mevrouw Meerding (VVD) is benieuwd te vernemen of Student & Starter op de hoogte is van het argument van de Universiteit dat de universiteit de studenten niet de nacht wil laten doorbrengen in universiteitsgebouwen omdat zij (1) hun veiligheid niet konden garanderen en (2) omdat ze bang waren voor vernielingen.
De heer Snijder (Student & Starter) is daarvan zeer bewust. Hij vraagt of de VVD zich bewust is van het gegeven dat een andere groep wel mocht overnachten in een universiteitsgebouw in de recente geschiedenis. Dit is in zijn beleving meten met twee maten.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat dat op een andere universiteit was. Zij attendeert op de uitspraak van de heer Snijders zelf: iedere situatie moet gewogen worden naar de omstandigheden. Zij is benieuwd naar het voorbeeld. Zij kan de lijn van de universiteit goed volgen. Zij roept haar collega's op ook te kijken naar die argumenten.
De heer Snijder (Student & Starter) bevestigt dat elke situatie op zichzelf beoordeeld moet worden. Hier was vreedzaam protest wel degelijk van toepassing. De situatie waarop hij doelde was in het Minnaertgebouw. Het ging om een groep klimaatactivisten. De vreedzame demonstratie op 7 mei had navenant behandeld moeten worden door de universiteit.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat de politie pas kon handelen nadat de Universiteit aangifte had gedaan. Dit punt van de heer Snijder is richting het College van Bestuur van de universiteit en niet richting het college van B&W.
De heer Snijder (Student & Starter) antwoordt bevestigend.
Hij vervolgt zijn betoog met te benadrukken dat de burgemeester hierin een rol had kunnen spelen.
Zijn fractie vraagt zich af in hoeverre uitvoering is gegeven aan het demonstratiemanifest. Na afloop van de demonstratie gaat de gemeente met alle betrokkenen in gesprek om het verloop te evalueren en te kijken wat er beter kan. Zijn beeld is dat dit nog niet is gebeurd. Hij vraagt of dat klopt en zo ja of dat nog gaat gebeuren en met welke stappen.
Het waarborgen van het recht om te demonstreren vraagt om een evenwichtige aanpak waarbij zowel veiligheid als vrijheid van de inwoners worden beschermd. Hij vraagt om rust en veiligheid voor de toekomstige demonstranten. Hij vraagt om respectvolle gesprekken over de belangrijke kwesties die de samenleving verdeelt. Hij verwacht dat de Universiteit Utrecht en het CBB het beter zullen doen. Hij vraagt de burgemeester goed te reflecteren. Hij vraagt aan iedereen die hier aanwezig is, mensen op de publieke tribune, ambtenaren, politieagenten, raadsleden, commissieleden dichter bij elkaar te komen en niet verder te polariseren.

De heer Paalman (Horizon) vindt dat iedereen mag vinden van het conflict in het Midden-Oosten wat hij of zij wil. Iedereen mag binnen de kaders van de wet die mening ook uitdragen. Zo werkt het demonstratierecht en zo werkt de wet Openbare Manifestaties. Zijn fractie staat daar volledig achter. Demonstreren is een grondrecht.

Zijn fractie betreurt de verdere escalatie die heeft plaatsgevonden in Utrecht. Hij heeft gezien hoe vreedzame betogingen tegen de gebeurtenissen in Palestina plaatsvonden gericht aan het bestuur van de universiteit. Hij heeft gesproken zowel met protesterende studenten op 7 mei als met de dames en heren van de mobiele eenheid. Hij maakt complimenten naar de politiemensen die daar te goeder trouw aanwezig waren. Die stonden daar om 23.30 uur om te voorkomen dat de situatie net zo erg zou escaleren als in Amsterdam, om te voorkomen dat de eeuwenoude universiteitsgebouwen vernield of onbruikbaar zouden worden. Volgens zijn fractie moet daar de grens getrokken worden.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) bestrijdt dat het de intentie van de demonstranten was om het gebouw te vernielen. De vernieling heeft niet plaatsgevonden.
De heer Paalman (Horizon) bevestigt dat de vernieling niet heeft plaatsgevonden. Er zijn wel materialen in het universiteitsgebouw gebracht waarmee schade aan te richten was. Dat was ook te zien in Amsterdam. Hij is blij dat dat niet heeft plaatsgevonden. Het begint met het slopen van camera's en wat daarna?
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) vraagt of Horizon het met haar eens is dat er geen vernielingen zijn aangebracht.
De heer Paalman (Horizon) onderscheidt vernielingen in gradaties van ernst. Hij vindt het niet kunnen dat camera's worden gesloopt. Hij vindt het wel erg wanneer de gevel gesloopt zou worden.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) merkt op dat er geen camera's gesloopt zijn.
De heer Paalman (Horizon) corrigeert zichzelf: camera’s gesaboteerd. Hij herhaalt zijn inbreng in eerste aanleg op het naar binnen brengen van zware objecten.
Mevrouw Nolten (BIJ1) helpt de heer Paalman. Naar haar weten zijn de camera’s afgedekt om de identiteit van demonstranten te beschermen om anoniem te kunnen demonstreren. Dat valt binnen het grondrecht. Waar het gaat over spullen hoort zij over voorwerpen. Naar wat haar bijblijft is de pan met pastasaus en het maandverband en tampons en ander soort levensmiddelen om de bezetting mogelijk te maken.
De voorzitter vraagt mevrouw Nolten wat haar vraag is.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of de heer Paalman dit herkent, nu hij met de demonstranten heeft gesproken.
De heer Paalman (Horizon) is blij dat het niet geëscaleerd is in Utrecht zoals in Amsterdam. Hij vindt het niet onterecht dat de vrees voor escalatie bestond in Utrecht.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt naar de reden om zich te vereenzelvigen met Amsterdam terwijl het hier gaat om Utrecht.
De heer Paalman (Horizon) vindt het niet compleet ondenkbaar dat ook in Utrecht het zo kon escaleren als in Amsterdam. Het gaat allebei om bezettingen.
Hij vervolgt zijn betoog met op te merken dat deze demonstranten niet tegen de overheid demonstreren, maar wel tegen de eigen universiteit. Zij zijn bestuurlijk vertegenwoordigd via verschillende gremia. Het College van Bestuur heeft demonstranten opgezocht om de dialoog aan te gaan. Dan zouden demonstranten de dialoog wel moeten willen en blijven aangaan en niet een gebouw bezetten als ze hun zin niet krijgen. Wanneer ze dat toch doen, lopen ze het risico om geconfronteerd te worden met politie-inzet ook wanneer zij vreedzaam protesteren. De ME heeft tijdens een charge niet de gelegenheid om per persoon te controleren wat hij of zij in het afgelopen half uur al of niet gedaan heeft. De kans bestond om vrijwillig te

vertrekken. Er is meerdere keren gewaarschuwd en uiteindelijk gevorderd op bevel van het universiteitsbestuur. Dat bestuur vertegenwoordigd niet alleen deze demonstrerende groep studenten maar ook tienduizenden studenten die onderwijs willen volgen. Bevordering betekent “hoe juist je ook denkt te zijn, ga naar huis, de demonstratie is voorbij”. Dat is hoe dit democratisch is afgesproken in Nederland.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat hiermee gesuggereerd wordt als zijn de tienduizenden studenten belet in het krijgen van onderwijs. Hij vraagt de heer Paalman die suggestie weg te nemen. Bijvoorbeeld op 7 mei stonden mensen met tenten op een plein. Dat heeft niets te maken met het belemmeren van onderwijs.
De heer Paalman (Horizon) merkt op dat met een tentenkamp in de universiteitsbibliotheek nog steeds niet in alle rust is te studeren. Het begon in de universiteitsbibliotheek en daarna werden ook andere gebouwen bezet. Dan is het de vraag waar het stopt; hij spreekt in dit verband over een hellend vlak.
De heer Sungur (DENK) vraagt verheldering. Wat vindt de heer Paalman van 7 mei. Daar zijn mensen ook weggeslagen. Het gaat niet alleen over 8 en 15 mei het gaat ook over 7 mei. Daar demonstreerden mensen vreedzaam.
De heer Paalman (Horizon) was erbij op 7 mei. Hij merkt op dat heel vaak gewaarschuwd en gevorderd is. De universiteit heeft gezegd niet te willen dat de studenten op zijn erf zouden overnachten. Wanneer geen gehoor wordt gegeven aan de vordering moet geweld gebruikt worden, ook tegen de wil van de politiemensen.
Hij stelt dat hoe ernstig de zaak ook is waartegen gedemonstreerd wordt, dat voor iedereen die demonstreert de wet geldt.
Hij betreurt het dat mensen die komen demonstreren uiteindelijk naar huis gaan met letsel. Dat neemt niet weg dat hij steun uitspreekt voor het optreden van de Utrechtse politie en steun voor de aanpak van de burgemeester met daarbij dank voor steeds tijdige raadsbrieven.
De demonstranten kregen alle handvatten aangeboden van zowel de gemeente als de universiteit om op constructieve en legale manier hun mening te uiten. Wanneer deze groep, redelijk opgejut door de relschoppers in Amsterdam, ervoor kiest een gebouw te bezetten en onveilige situaties te creëren, is dit de consequentie. De consequentie die ieder accepteert bij het negeren van meerdere vorderingen.
Daarom roept hij demonstranten op die geen kwaad in de zin hebben, hun stem te laten horen. Zich niet te laten opjutten. De aanwijzingen te volgen van de universiteit en de politie, en naar huis te gaan wanneer het grimmig wordt.
Zijn fractie vindt het zeer onwenselijk om als gemeente, als overheid, iets te vinden van samenwerkingsverbanden van de Universiteit Utrecht; dat komt voor zijn fractie erg in de buurt van overheidsbemoeienis in hoe de universiteit zijn onderwijs inricht. Daar wil zijn fractie verre van blijven.
Hij sluit zijn betoog af met enkele vragen voor de burgemeester.
Hij vraagt of de burgemeester het met Horizon eens is dat bij de protesten te zien is dat een grote groep zich keurig aan de regels houdt en slechts een kleine groep bewust de escalatie opzoekt.
Hij vraagt of de burgemeester signaleert dat een kleine groep de rest meetrekt op het pad van escalatie waardoor ook jonge studenten plotseling voor gewapende politie komt te staan. Zo ja hoe denkt de burgemeester dit in de toekomst te voorkomen?

Hoe gaat de burgemeester voorkomen dat de gemeente in deze escalatiespiraal blijft waarbij elk protest en elke bezetting zowel studenten als de politie moeten vrezen voor politie-inzet.

Hij vraagt of de burgemeester van mening is dat er ondertussen individuen zijn die bewust de confrontatie opzoeken met de politie. Is het mogelijk om hen via een gebiedsverbod te weren van bepaalde risicozones, bijvoorbeeld bepaalde universiteitsgebouwen?
Is de burgemeester het eens met Horizon dat het onwenselijk is als de gemeente zich zou uitspreken over de academische samenwerkingsverbanden van de Universiteit Utrecht?
De heer Sungur (DENK) vraagt wat Horizon er überhaupt van vindt dat er (academische) instellingen zijn die medeplichtig zijn aan de genocide die op dit moment gaande is in Gaza. Terwijl de raad hier debatteert gaan daar kinderen dood. Het is eenvoudig om via sociale media op de hoogte te komen. Hij vraagt wat Horizon daarvan vindt.
De heer Paalman (Horizon) vindt dit verschrikkelijk. Hij vindt het lastig dat onderwerp aan te snijden als het gaat om politie inzet bij een demonstratie in Utrecht. Elk burgerslachtoffer is te betreuren. Hij vindt het lastig zich te branden aan een dergelijk ingewikkeld vraagstuk.
De heer Sungur (DENK) vraagt naar het ingewikkelde aan het gegeven dat vluchtelingenkampen in Gaza worden gebombardeerd midden in de nacht, waarbij kinderen in brand komen te staan en de bewoners in het westen geconfronteerd worden met deze beelden.
De voorzitter vindt de vragen van de heer Sungur niet passen bij de aard van het debat. Zij geeft hem de gelegenheid een andere vraag te stellen.
De heer Sungur (DENK) vindt dat de voorzitter niet over zijn vragen gaat en wat zij van zijn vragen vindt. Het is een inhoudelijke vraag. Zijn vraag was gericht aan de heer Paalman.
De voorzitter merkt op dat zij over het verloop gaat van deze vergadering; zij benoemt wat zij niet vindt passen. Om die reden spreekt zij de heer Sungur aan. Zij ontneemt de heer Sungur niet het woord.
De heer Sungur (DENK) raadt de voorzitter aan om de agendering van dit debat na te lezen. Hij heeft in zijn eigen agendering meegegeven dat hij de kwestie in Palestina in dit debat zal meenemen. Hij herhaalt zijn standpunt ter zake.
De heer Paalman (Horizon) vindt dit ingewikkeld om als Utrechts gemeenteraadslid in een debat over de inzet van politie in de gemeente Utrecht tot een formulering te komen over hoe hij staat in een conflict dat zich niet afspeelt binnen de Utrechtse gemeentegrenzen. Hij heeft tijdens dit debat daarop geen klinkklaar antwoord, behalve dan dat hij de gebeurtenissen in Gaza ongelofelijk erg vindt en dat hij burgerdoden betreurt. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

Punt van orde
De heer Koning (D66) schenkt een woord van waardering aan de voorzitter voor haar inspanningen om het debat in goede banen te blijven leiden.
De heer Sungur (DENK) stelt het op prijs wanneer de heer Koning zich had gemengd in de discussie en zich niet verschuilt in een punt van orde.

Voortzetting van het debat
De heer Koning (D66) vindt het conflict tussen Israël en de Palestijnen verschrikkelijk. Er gaat geen uur voorbij zonder geconfronteerd te worden met de verschrikkingen Hij vindt dat hartverscheurend. Iedereen is van mening dat de mensonterende omstandigheden in Gaza moeten stoppen. Het geweld van de Israëlische regering

op grotendeels onschuldige burgers en kinderen is buitenproportioneel. Hij begrijpt heel goed dat mensen daartegen in verweer komen en demonstreren.
Hem bekruipt het gevoel als willen partijen in deze commissie elkaar de maat nemen op de mate waarin ze begaan zijn met de Gazanen.
De heer Sungur (DENK) vraagt op welke partijen de heer Koning doelt. Hij zou het op prijs stellen wanneer de heer Koning opener is.
De heer Koning (D66) antwoordt dat zijn commentaar onder meer betrekking heeft op DENK.
De heer Sungur (DENK) vraagt een toelichting. Waaruit blijkt zijn perceptie.
Punt van orde
Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt dat dit debat afglijdt naar wie het erger vindt in Palestina dan anderen. Zij betreurt dat. Zowel D66 als DENK maken duidelijk dat ze het heftig vinden wat er in Gaza gebeurt en dat het logisch is dat Utrechters zich daarover uitspreken. Zij vraagt deze interruptie af te sluiten en het goede debat het goede debat te laten. **De heer Koning** (D66) vindt dat een fijn voorstel. Hij dankt mevrouw Fattal voor deze interventie. **De heer Sungur** (DENK) licht toe te hebben gereageerd omdat hij zich nadrukkelijk aangesproken voelde. Hij laat het hierbij.

Voortzetting van het debat
De heer Koning (D66) merkt op dat het debat meer en meer gepolariseerd wordt, niet alleen internationaal en nationaal maar ook lokaal. En dat terwijl in Utrecht er overeenstemming is over de veroordeling van het vreselijke geweld in Gaza.
In de afgelopen weken waren er demonstraties in Utrecht.
Het commissielid Emma Dolmans en hij hebben in de afgelopen tijd de demonstraties gevolgd en contact gehad met zowel de universiteit, demonstranten en met de politie. Zij hebben technische vragen gesteld, ook samen met GroenLinks, om scherper te krijgen wat er precies gebeurde.
De vrijheid om te demonstreren is een groot goed in de Nederlandse samenleving. Hij is er blij mee dat ook de universiteiten dat zien. Zij hebben kennis genomen van de uitingen van de Universiteit van Utrecht en zij hebben gezien wat ook Amnesty International geschreven heeft over het demonstreren bij onderwijsinstellingen.
Vanavond zijn al veel vragen gesteld. Vragen waarop ook zijn fractie graag antwoord wil horen. Wat zijn fractie nog het meest puzzelt zijn de uiteenlopende verhalen, perpectieven en meningen over wat er tijdens de demonstratie precies gebeurd is. De beelden lopen uiteen. Uiteraard hebben de demonstranten en de agenten uiteenlopende opvattingen. Hij probeerde met de technische vragen daarvan zoveel mogelijk objectief boven water te krijgen. Hij vraagt hoe de burgemeester het rijmt dat sommige van de raadsleden meer gewonden melden dan in de raadsbrieven gewag van is gemaakt.
De politie staat de laatste tijd voor veel ingrepen. Dat trekt een tol op hen als mensen, zoals de burgemeester ook schrijft in haar informatie naar de raad. Hij vraagt of de burgemeester kan zeggen dat er in verband van de Driehoek adequaat opgetreden zal blijven worden bij demonstraties. Dan doelt hij op zowel het faciliteren en beschermen van demonstranten als het optreden indien nodig in het belang van de veiligheid van de demonstranten en de vrijheid van meningsuiting.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) complimenteert de Utrechtse demonstranten met hun vreedzame demonstratie ondanks dat hun frustratie enorm hoog zit. Hij deelt ook

complimenten uit aan de politie omdat zij overwegend het hoofd koel hielden - dat is niet altijd gemakkelijk.
Tot zijn grote verbazing heeft hij moeten constateren dat de politie in de Voorstraat na 6 uur vreedzaam demonstreren na slechts één aankondiging binnen 20 seconden ongemeen keihard ging slaan met de knuppel. Dat agressieve optreden deed volledig afbreuk aan het vertrouwen in de politie, terwijl de politie in dit land normaal gesproken de vriend is van de burger.
Zijn fractie vraagt de burgemeester daarom bij de inzet van ME fase 3 standaard een aanwijzing mee te geven dat altijd pas na een rustig en voldoende gesprek en meerdere waarschuwingen met de demonstranten, fysiek geweld mag worden ingezet. Hij krijgt hierop graag een toezegging.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) gaat eerst in het algemeen in op het demonstratierecht en de politie inzet. Daarna zal hij ingaan op de bezetting van de universiteitsgebouwen in de afgelopen maand. Tot slot zal hij ingaan op de bredere maatschappelijke context.
Bij herhaling is in deze commissie gezegd dat het demonstratierecht een groot goed is. Wanneer iemand zich zorgen maakt, hoe hij zich zou kunnen uiten, heeft de inhoud van die zorgen daarbij geen enkele invloed op het recht. Dit recht is één van de pilaren voor de vrijheid van het land waarin hij zijn domicilie heeft. Zijn fractie staat voor dat recht en is blij dat dat recht verankerd is in de verklaring van Amnesty International die door de gemeente, fracties en vele partners ondertekend is.
Het staan voor vrijheid om te demonstreren lijkt haaks te staan op de taferelen die zich in de stad afspeelden in de afgelopen weken. Zoals alle rechten is ook het demonstratierecht niet grenzeloos. Er zijn wetten en regels waaraan iedereen zich moet houden. Bij een vordering door de eigenaar van het gebouw het pand te verlaten, moet de demonstrant het pand verlaten. Een groep demonstranten maakte de bewuste keuze geen gehoor te geven aan de herhaalde vorderingen om te vertrekken. Zij kregen meerdere kansen om vrijwillig weg te gaan. Daarop is de politie na aangifte door de universiteit overgegaan tot ontruiming. Hierbij heeft de politie in het geval van actief verzet, geweld of gewelddreiging gebruikt, mits zo terughoudend mogelijk.
Mevrouw Nolten (BIJ1) mist het deel in het betoog van de heer Van Bergen waarin Amnesty zegt dat bezetten mag om je punt te maken en dat daarbij uitgegaan moet worden van vreedzaamheid en dat het onhandig mag zijn dat ze er zijn. Waar zit het in het betoog van de heer Van Bergen?
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat dit debat al vier keer is gevoerd vanavond en hij zal hetzelfde antwoord geven als de mensen vóór hem.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) hoort de ChristenUnie zeggen dat de demonstranten zich hebben gehouden aan de wetten en de regels. Amnesty International zegt ook dat in het geval een wet overtreden wordt, dat niet bepalend is voor het al of niet vreedzaam verlopen van een protest. Ook blokkades en andere disruptieve acties kunnen daarmee binnen de reikwijdte van het demonstratierecht vallen. Hoe rijmt de ChristenUnie dat met “ook voor het demonstratierecht staan”.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat er ruimte is gegeven aan de demonstratie in het gebouw. Op den duur mondt dat uit in lokaalvredebreuk. Daarvan is aangifte gedaan en daarop moet geacteerd worden.

De heer Sungur (DENK) wil wel graag antwoord te krijgen op de gestelde vraag aan hem door mevrouw Nolten. Hoe rijmt hij zijn betoog met de verklaring van Amnesty waarin wel degelijk ruimte wordt geboden aan bezettingen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) benadrukt het die ruimte ook gegeven is aan de bezetting. Op den duur wordt dat oneigenlijk gebruik van het pand en mag de universiteit daarvan aangifte doen. Dan wordt dat getoetst door de Officier van Justitie en daarop is ingegrepen.
De heer Sungur (DENK) begrijpt dat de ChristenUnie *tijd* een onderdeel gaat maken van de overwegingen om een bezetting te beëindigen. Hij vraagt of na een paar uur het recht niet meer geldt.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) licht toe dat de Officier van Justitie dit heeft getoetst en die heeft geconcludeerd dat het pand oneigenlijk gebruikt werd en dat dat beëindigd moest worden.
De heer Sungur (DENK) repliceert dat dit zijn vraag niet was. Hij herhaalt zijn vraag. Hij vraagt hoe lang de demonstranten aanwezig mochten zijn in het pand. Vanaf welk tijdstip wordt zoiets afgebroken?
De heer Van Bergen (ChristenUnie) begrijpt de vraag van DENK als moet hij op de stoel gaan zitten van de Officier van Justitie; hij gaat dat niet doen.
Hij vervolgt zijn betoog met in te gaan op de beelden van de ontruiming. De beelden zijn niet prettig; geweld of dreiging met geweld door demonstranten wordt beantwoord door de politie. Mensen die zich passief verzetten worden het pand uitgesleept of gedragen. Er heerst chaos en mogelijk paniek onder de demonstranten.
Vanzelfsprekend schreef zijn fractie over het gegeven dat de politie geweld inzet in de stad Utrecht. Dat wil niet zeggen dat dit geweld per se oneigenlijk is. Tegelijkertijd bereiken zijn fractie verhalen van demonstranten die van mening zijn dat ze wel degelijk oneigenlijk behandeld zijn.
De heer Van Bergen vertrouwt in beginsel op de professionaliteit van de politiemacht en het controlemechanisme daaromtrent. Hij vindt het wel opvallend dat tot nu toe nul klachten zijn ontvangen door de politie terwijl er een grote mate van onvrede is onder de mensen die gedemonstreerd hebben. Hierdoor rijst bij hem de vraag of mensen de weg weten te vinden naar waar zij klachten kunnen indienen en of zij het vertrouwen hebben dat hun klacht serieus onderzocht zal worden.
Mevrouw Nolten (BIJ1) is blij met de zorgen die de heer Van Bergen zich maakt over het vertrouwen dat de demonstranten hebben bij het doen van aangifte. Zij vraagt of zij hem kan enthousiasmeren om aan te sluiten bij de oproep dat de demonstranten gehoord moeten worden en daarvoor een manier te vinden.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) kan zich aansluiten bij de woorden van de heer Stam; hij vindt het belangrijk dat demonstranten iets doen met hun perceptie oneigenlijk behandeld te zijn, dat ze daar op een of andere manier aangifte van doen. Hij begrijpt ook dat het lastig is dat de instantie waartegen een aanklacht ingediend wordt, ook de instantie is waar de klacht ingediend moet worden. Hij begrijpt dat dat schroom oplevert. Hij deelt de zoektocht waarvan de heer Stam gewag maakte: dat er gezocht moet worden naar een manier waarop de mensen goed gehoord worden. Hij vraagt hoe de klachtenprocedure verduidelijkt gaat worden en hoe het vertrouwen hersteld. Hij krijgt graag hierop een reactie.
Zijn fractie vindt het belangrijk dat er vertrouwen is tussen de politie en de organisatie van de demonstranten en dat er vanuit verbinding gezamenlijk gewerkt kan worden.

Hij sluit af met een aantal opmerkingen over de bredere maatschappelijke context waarin die zich afspeelt. Zijn fractie van maakt zich daarover grote zorgen. De zorgen zitten in twee punten: (1) hij ziet een enorme verharding in het maatschappelijke debat. Hij ziet dat in deze specifieke casus waarin groepen studenten waaronder ook een deel van de joodse studenten zich niet meer veilig voelen op hun eigen universiteit en waarin studenten met een gematigd of pro Israël standpunt zich niet veilig voelen om dit te uiten.

Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt het jammer dat heer Van Bergen de geloofskwestie erbij haalt. Zij zou het dan eerlijk vinden wanneer hij er ook bijhaalt dat aan de frontlinie van deze demonstraties wereldwijd, maar zeker ook in Utrecht, joodse mensen aan de voorgrond staan om kritisch te zijn op het beleid van de staat Israël. Zij vraagt of de heer Van Bergen dat in zijn betoog wil meenemen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) koos zijn woorden zorgvuldig; hij sprak over een deel van de joodse studenten. Hij weet wat mevrouw Nolten zegt.

Hij vervolgt met op te merken dat het zich niet beperkt tot standpunten over deze oorlog. In de maatschappij lijken voor- en tegenstanders niet meer met elkaar in gesprek te zijn en elkaar het licht in de ogen niet meer te gunnen. Hij vindt dat een zorgelijke ontwikkeling omdat zonder respect en begrip voor elkaar niet is samen te leven.

De heer Sungur (DENK) overweegt dat de oorzaak van dit alles te vinden is in de hoeveelheid onrecht dat gaande is ten aanzien van de kwestie in Palestina en dat dat er ook toe leidt dat mensen tegenover elkaar komen te staan. Hij legt de vraag voor aan de heer Van Bergen of dat de reden zou kunnen zijn.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) maakte een breed maatschappelijk punt. Dat beperkt zich niet tot deze discussie. Hij stelt zich voor dat de beleving van mensen zeer verschillend is. Hij ziet wel dat dit verschil in beleving steeds minder lijkt te leiden tot een gesprek en steeds meer tot verharding in onderlinge verhoudingen.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat heer Van Bergen het eigenlijk goed zegt; hij zegt *zijn woorden zo neutraal mogelijk* te kiezen. Dat is precies het probleem dat hier gaande is. Op het moment van een genocide die plaatsvindt, kan niemand neutraal zijn. Dan is niemand bijstander.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt de duiding hiervan een andere kwestie. Hij beschouwt de maatschappij in brede zin. Hij laat de duiding van deze specifieke casus door de heer Sungur buiten beschouwing.

Hij vervolgt met zijn zorgen over de druk die op de politie staat, nu steeds vaker inzet nodig is bij demonstraties en tegendemonstraties en acties om ze allemaal in goede banen te leiden. Hierbij denkt hij ook aan de illegale Rave, de kraakactie van afgelopen maanden, en de gewelduitbarsting van de afgelopen zondag. Zijn zorgen gaan er over of dit op termijn nog houdbaar is.

Hij verneemt graag de gedachte van de burgemeester over deze twee punten.

De heer Van Steeg (CDA) vindt het begrijpelijk dat de situatie in Gaza leidt tot demonstraties. Het belangrijkste punt voor zijn fractie is dat het onderwerp van deze demonstratie er niet toe doet. Hij noemt in dit verband dat altijd gedemonstreerd mag worden, dat het gefaciliteerd wordt, maar dat er ook regels zijn die afgesproken zijn in het kader van de wet Openbare Manifestaties.

Wat hem betreft moet de raad dit debat over demonstratierecht blijven voeren. Dat is ook gedaan in de afgelopen jaren. Zijn fractie heeft ook een motie ingediend om mensen op te roepen zich aan de regels te houden in het geval van demonstraties

en die consequent toe te passen als overheid, als burgemeester. Hij denkt dat dat een belangrijk uitgangspunt is.
Het debat in deze raad wordt ook gevoerd over het verruimen van het recht op demonstratie, hoe nog meer ruimte te geven is aan demonstraties? Dat mag wat hem betreft maar het ondergraaft zijns inziens de legitimiteit van het recht op demonstraties. Dat ondergraaft uiteindelijk ook het recht op demonstratie zelf.
Hij denkt daarvan een uiting te zien in datgene wat in de stad Utrecht gebeurt. Hij ziet dat ook in deze raad de politie steeds vaker in de beklaagdenbank komt en dat de demonstranten steeds vaker het gevoel hebben zelf ook rechten te hebben. Die balans daartussen is wat hem betreft zoek.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) begrijpt deze woorden van het CDA. Zij verwacht dat het CDA en GroenLinks het niet eens zijn over of demonstratierecht leidt tot de beslissing tot ontruiming; zij vraagt of het CDA er wel mee eens is dat het effect van wat er gebeurd is op de demonstranten, de stad, het nieuws, hoe hier de raadsleden met elkaar spreken, niet goed is voor het gevoel van saamhorigheid in de stad.
De heer Van Steeg (CDA) stelt dat het nooit prettig is wanneer er geweld gebruikt wordt. Ook de politie zegt geen geweld te willen gebruiken. Hij gaat ervan uit dat de politie daarmee terughoudend is. Wanneer er geweld gebruikt wordt is dat altijd onprettig om te zien. Dat is wel het gevolg van de gebeurtenissen en uiteindelijk zijns inziens ook noodzakelijk.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt het fijn om dat te horen. Zij stelt deze vraag omdat zij ervan uitgaat dat de-escalatie voor iedereen wenselijk is. Wat haar betreft willen de inwoners van Utrecht een samenleving waarin zij goed met elkaar kunnen omgaan, waarin demonstranten kunnen demonstreren, de politie rustig kan optreden en dat het allemaal goed verloopt. Dan gaat het wat haar betreft niet om het uitbreiden van het demonstratierecht, dan gaat het om hoe inwoners van Utrecht met elkaar omgaan. Zij vraagt of het CDA met haar deelt dat dit zou moeten gaan vanuit het menselijk perspectief.
De heer Van Steeg (CDA) probeerde dat punt te maken. De wet Openbare Manifestaties stelt regels aan hoe met elkaar om te gaan. Hij ziet wel een risico in het debat over hoe dat recht nog verder te verruimen: hoe nog meer ruimte te geven aan demonstraties dat dat het risico in zich heeft dat daarmee de legitimiteit van het politieoptreden wordt ondergraven.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt hoe de heer Van Steeg dit rijmt met grondrechten die echt goed verankerd zijn en waarover heel veel jurisprudentie is dat bepaalde lokale wetgeving voor het handhaven van de openbare orde juist indruist tegen het demonstratierecht en dat daarmee het demonstratierecht beperkt wordt.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat lokaal iedere situatie uniek is. Daarom zijn de verschillende demonstraties op verschillende universiteiten moeilijk met elkaar te vergelijken. Daarom is er een ruime bevoegdheid voor de burgemeester om op te treden naar haar inschatting van de situatie. Daarom vindt hij het belangrijk dat lokaal de inschatting wordt gemaakt.
Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn met ertoe op te roepen op te passen het demonstratierecht niet te ondermijnen. Dat is een heel belangrijk goed. Daarmee moet voorzichtig worden omgegaan.
Van de politie vernam hij hoeveel demonstraties alleen al in mei hadden plaatsgevonden en hoe de politie probeert te de-escaleren en niet agressief te zijn en te voorkomen dat er geweld wordt toegepast. Hij was daarvan onder de indruk en heeft respect voor hoe de politie optreedt en ook de wissel die dat trekt op politiemensen.

Hij sluit zich aan bij de partijen die zeggen vertrouwen te hebben in de politie en in de manier waarop is opgetreden. Hij heeft daarin ook vertrouwen, ook voor de toekomst.
Mevrouw Nolten (BIJ1) hoort de heer Van Steeg zeggen dat demonstraties afzonderlijk beoordeeld moeten worden en tegelijkertijd neemt hij het handelen van de politie wel als één geheel neemt hij de tijd voor zijn complimenten. Zij vraagt daarover uitleg.
De heer Van Steeg (CDA) heeft gezegd respect te hebben voor de manier van optreden en voor de prudente manier waarop de politie kijkt naar escalatie/de-escalatie en de moeilijke keuzes die daarin gemaakt moeten worden. Daarmee zegt hij niet dat er nooit iets fout gaat.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of de heer Van Steeg in kan gaan op wat er bij deze demonstraties in zijn ogen fout is gegaan.
De heer Van Steeg (CDA) licht toe dat zijn gevoel is dat er heel veel stappen gezet zijn, dat er heel veel is gepraat, dat er heel vaak is gewaarschuwd. Zeker in vergelijking met Amsterdam is het hier in Utrecht op momenten redelijk goed gegaan. Uiteraard zullen er momenten zijn waarop het beter had gekund. Ook hij is van mening dat het tijd is voor de demonstranten om te vertrekken wanneer meerdere keren is gevorderd. Dat is de verantwoordelijkheid van de demonstrant. Wanneer zij dat niet doen, leidt dat tot geweld. Hij is er voorstander van om te voorkomen geweld te moeten gebruiken. Geweld is de consequentie van niet luisteren naar de vordering.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat heer Van Steeg refereerde aan verschillende demonstraties die zich in de afgelopen weken hebben voorgedaan in Utrecht. Hij vraagt of het voor hem voorstelbaar is dat op het moment waarop een agent bij zoveel demonstraties aanwezig moet zijn, lange dagen moet doormaken, 18 uur per dag moet werken zoals hij heeft gehoord, die agent het risico loopt om buiten zijn professie te treden en ook moeite zal hebben om bestand te zijn tegen bepaalde emoties. Hij vraagt of de heer Van Steeg zich kan voorstellen dat daarmee het risico ontstaat dat de agent iets gemakkelijker inslaat op vreedzame studenten.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dit een suggestieve vraag. Hij was gisteren aanwezig bij de bijeenkomst met de politie. Leidinggevenden maken de overwegingen; die overweging is ook gemaakt. Zijn gevoel was dat dergelijke overwegingen prudent zijn gemaakt. Hij kan weinig zeggen over het effect op een agent.
De heer Sungur (DENK) begrijpt dat dit niet is vast te stellen. Zijn vraag was of dit voorstelbaar is. Hij kan zich goed voorstellen dat het geduld van een agent eerder opraakt. Hij heeft een uitspraak gehoord als “ik had thuis bij mijn kinderen kunnen zitten”. Hij stelt zijn vraag opnieuw aan de heer Van Steeg
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat agenten ook mensen zijn. Hij houdt het voor mogelijk dat er eens een keer iets misgaat. Hij merkt dat leidinggevenden dat meenemen in de overwegingen *al of niet inzetten?* Dat vindt ook plaats.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) was ook aanwezig in de bijeenkomst bij de politie. Hij denkt met heer Van Steeg te kunnen delen dat raadsleden trots mogen zijn op het gegeven van de uitnodiging door de politie om het gesprek aan te gaan, waarbij de politie openstond voor kritiek. Hij is blij en trots te leven in een dergelijk land waarin dit mogelijk is.
Hij vraagt de heer Van Steeg of hij gehoord heeft dat de politie blij is met constructieve kritiek. Hij vraagt of dat klopt.
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat het nog sterker is; ze nodigden de mensen ook uit hen te laten weten als ze het gevoel hebben dat de politie het fout heeft

gedaan. De politieleiding heeft gezegd het serieus te zullen onderzoeken. Hij gaat ervan uit dat dat echt gebeurt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van Steeg ook deelt met hem dat het belangrijk is dat ook het CDA hier laat weten op welke momenten het CDA van mening is op welke momenten de politie mogelijk te snel en te agressief is opgetreden en dat dat beter moet in de toekomst.
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat wanneer dat gebeurd is, daar naar gekeken moet worden. Gisteren is besproken waarom en op welke momenten charges zijn uitgevoerd door de ME. Vaak is gewaarschuwd, vaak is gevorderd. Misschien is er een moment geweest dat de politie vrij snel optrad; ook daar is gevorderd. Hij vond dat een vrij consequent en helder verhaal. Die transparantie gaf hem het gevoel dat er heel professioneel is opgetreden. Dat betekent niet dat er nooit iets misgaat.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vond dat ook het mooie van het gesprek dat de politie openstond en toegaf dat het soms iets te snel of te agressief was. Hij vraagt of het dan niet belangrijk is om dit in dit gremium te benoemen, dat het streven moet zijn dat de politie consistent betrouwbaar is en dat het stadsbestuur heel alert moet zijn op die paar keer dat het even niet goed gaat en dat het stadsbestuur daar kritisch op moet zijn. Hij vraagt in het geval het CDA dit van mening is, het CDA dat met de partijen wil delen.
De heer Van Steeg (CDA) zegt een aantal dingen. Ook agenten zijn mensen. Dan gaat wel eens iets fout. Dit zijn moeilijke situaties, als dat misgaat, moet er goed naar gekeken worden en mensen die daarvan het slachtoffer zijn, moeten het kunnen melden. Hij past er voor om alleen de politie in het beklaagdenbankje te zetten en alleen maar te luisteren naar demonstranten en te horen wat de politie heeft fout gedaan. Ook naar de demonstranten moet het stadsbestuur kritisch zijn wat hem betreft; het is belangrijk dat het stadsbestuur ook hun waarheid niet gaat nemen als absoluut. Dat dreigde te gebeuren, juist door de manier waarop de raad spreekt over het demonstratierecht.
Hij heeft gehoord hoe de demonstranten er inzitten. Hij begrijpt dat de situatie in Gaza mensen aangaat. Dat kan er niet toe leiden dat vanuit dat standpunt alles geoorloofd is. Hij heeft de toewijding van de demonstranten goed gezien. Hij heeft ook gehoord dat demonstranten vonden dat ze recht hadden om heel ver te gaan vanwege de situatie in Palestina.
De heer Snijder (Student & Starter) merkt op dat heer Van Steeg nu net doet alsof alle studenten die vreedzaam protesteren alles geoorloofd vinden. Hij herkent dat niet. Hij vraagt de heer Van Steeg of hij in gesprek is geweest met de studenten. Heeft hij gehoord op welke manier de studenten zijn gaan protesteren. Dat rijmt niet met het verhaal van de heer Van Steeg.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat zijn verhaal niet gaat over alle studenten. Hij heeft gesprekken gevoerd met mensen die bij de demonstraties waren. Die gingen daar heel ver in, ook als het ging om de verwoording van hun standpunten. Dat kan zijns inziens er zeker toe leiden tot wat er in de afgelopen weken is gebeurd in de stad.
De heer Snijder (Student & Starter) dankt de heer Van Steeg voor deze nuancering. Hij moedigde in zijn betoog aan genuanceerd te blijven; hij benadrukt dat het belangrijk is dat het stadsbestuur dat blijft doen. Hij verzoekt heer Van Steeg hiervan nota te nemen voor het vervolg.

De heer Van Steeg (CDA) gelooft dat hij genuanceerd was. De meeste studenten zijn vertrokken op het moment waarop de politie vorderde. Die voerden het demonstratierecht uit binnen de bestaande regels. Wanneer de heer Snijder dat bedoelt, wil hij dat bevestigen.
Het doel van de demonstratie kan niet heilig worden en dat daarmee alle andere afspraken die gemaakt zijn binnen de democratie worden vergeten. Hij vindt dat dat op sommige momenten wel gebeurd is.
De heer Sungur (DENK) vraagt naar de momenten waarop dat gebeurde. Dit is hem niet bijgebleven.
De heer Van Steeg (CDA) heeft in de gesprekken gehoord dat het doel van de demonstratie de regels voor demonstratie daar ondergeschikt aan maakte. Op welk moment dat uiting kreeg in de demonstratie, kan hij niet precies zeggen.
De heer Sungur (DENK) vindt het dan belangrijk vast te stellen dat dit geen uiting heeft gekregen, of althans dat de heer Van Steeg dat niet heeft kunnen waarnemen. In een bijeenkomst in het stadhuis heeft hij de studenten horen zeggen dat zij niet staan voor *het doel heiligt alle middelen* en dat ze juist staan voor een vreedzame demonstratie op basis van de grondrechten die voor alle Nederlanders geldt. Hoe herinnert de heer Van Steeg zich dat gesprek.
De heer Van Steeg (CDA) heeft óók gehoord dat mensen zeiden bereid te zijn er heel ver voor te gaan. Dat vindt hij qua intentie gevaarlijk in het licht van het Demonstratierecht.
De heer Sungur (DENK) merkt dat er heel veel wordt ingevuld. Wanneer hij zou zeggen bereid te zijn heel ver te willen gaan voor Gaza, is het dan meteen een bedreiging, of betekent dat meteen dat de rechten die hij in dit land heeft moeten worden weggenomen. Het *bereid zijn heel ver te gaan*, kan toch niet zomaar ingevuld worden?
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat; dat betekent dat ook de heer Sungur zich te houden heeft aan de regels die er zijn.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt de heer Van Steeg of het klopt dat een demonstrant zei “Ik vind het zo erg wat daar gebeurt, zelfs als ik niet door het Demonstratierecht zo goed beschermd was, had ik alsnog de straat op willen gaan om mijn punt te maken”. Dit zei een Joodse burger die aan deze universiteit studeert. Toen legde de heer Van Steeg hem de vraag in de mond of dat betekent dat het doel de middelen heiligt? Toen hebben meerdere raadsleden de heer Van Steeg aangesproken op het politiseren van de dialoog. Zij vraagt heer Van Steeg of dat klopt.
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat dat per definitie niet klopt. Daarmee politiseerde hij de dialoog niet. Dat was van hem een oprechte vraag om na te gaan tot welke consequenties dat leidt. Hij vond het vreemd dat andere raadsleden van mening waren dat die vraag niet gesteld mocht worden. Hij had daarmee problemen.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of de heer Van Steeg kan toegeven dat hij deze zin “het doel heiligt de middelen” in de mond wilde leggen van de student.
De voorzitter merkt op dat zij het debat nu persoonlijk vind worden. Zij waakt daarvoor en vraagt de raadsleden met respect op de inhoud te blijven.
De heer Van Steeg (CDA) had niet de intentie iemand iets in de mond te leggen. De reactie gaf aanleiding tot die vraag. Dat werd gepercipieerd door andere raadsleden als politiek. Daarmee werd het lastig om kritische vragen te stellen.
Hij vindt dat gezocht moet worden naar de goede balans, ook in de manier waarop omgegaan wordt met Demonstratierecht. De politie is aanwezig om dat recht op een

goede manier te beschermen. Dat is een heel groot goed. Hij denkt dat vertrouwen te mogen hebben in de instanties.
Hij merkt over het vrije debat op de universiteit op dat dat een belangrijke overweging moet zijn voor het antwoord op de vraag hoe omgegaan moet worden met deze demonstratie. Ook medewerkers van de universiteit zaten bij de gesprekken. Ook zij spelen hierin een rol. Hij vraagt de burgemeester welke rol de overweging speelt dat ook het vrije debat op de universiteit in het geding kan zijn bij deze demonstraties, ook bij het optreden dat plaatsvindt. Hij kan zich voorstellen dat dat ook een zorg is, ook voor nu en voor het effect voor deze universiteit in de komende maanden, in het komende jaar misschien wel. Hij hoopt dat dit een onderdeel wordt van de afweging die wordt gemaakt.

De voorzitter concludeert dat hiermee de fracties hun inbreng hebben geleverd. De burgemeester heeft aangegeven 20 minuten nodig te hebben voor de voorbereiding van de beantwoording. Zij schorst de vergadering om die te heropenen voor de beantwoording.

De beantwoording
Burgemeester Dijksma begrijpt heel goed dat dit een heel stevig debat is. De burgemeester is de enige in de zaal die alle demonstraties en alles wat erbij komt kijken moet beoordelen zonder de inhoud ervan te laten meewegen.
Zij zal toch enkele opmerkingen maken over de ontwikkelingen in Gaza en Raffah en in al die gebieden. Het laat niemand onberoerd en ook haar niet.
Ook burgemeester ervaart dat het lastig kan zijn om de gevoelens beet te pakken wanneer voortdurend getwijfeld wordt aan intenties. Dan moet ze duidelijk maken dat ze het echt heel erg vindt. Ook dát vindt zij heel erg. Hoe kan iemand serieus denken dat zij geen pijn of verdriet voelt wanneer zij avond aan avond de beelden ziet, met de kinderen die op de ene dag nog spelen en op de andere dag het leven hebben gelaten. Zij benadrukt dat het verschrikkelijk is en heel erg en dat zij beseft het niet te kunnen oplossen vanuit Utrecht.
Het begint ermee dat mensen elkaar kunnen vertrouwen op hun eerlijke emoties hierover. Zij hoopt in dit debat dat niet iedereen met een soort extra bewijslast moet komen.
Zij ziet die emoties ook terug in de demonstraties en in de wijze waarop mensen vanuit onmacht willen laten zien dat er een grens is en dat het moet stoppen. Zo voelt zij dit. Zij begrijpt dat mensen bereid zijn om daarin ver te gaan. Wat haar betreft mag dat ook; zij noemt de WOM en zij weet dat de raad weet dat demonstraties mogen schuren.
Ook in de wetgeving is er een verschil tussen demonstraties in de openbare ruimte die volgens de grondwet beschermd zijn en ook demonstraties in niet helemaal openbare ruimten, ook nog beschermd door de grondwet en ook op hoog niveau. Daar zitten wel andere grenzen. De grenzen zijn te ervaren in het geval van bijvoorbeeld bezettingen van gebouwen, of van gebieden binnen gebouwen die geen deel uitmaken van het gebouw als zodanig.
Geprobeerd is om in de discussie iets mee te geven over hoe subtiel de verschillen zijn. Zij neemt als voorbeeld de sit-ins op de stations. Of de sit-ins plaatsvinden voor of achter de poortjes maakt voor de verantwoordelijkheid van de burgemeester een groot verschil. In het ene geval is zij de “eindbaas” samen met de Driehoek en in het andere geval is het dat helemaal niet omdat het achter de poortjes niet meer het

eigendom is van de gemeente. Daarmee heeft de overheid te maken met verandering van verantwoordelijkheden en in het geval er een particulier eigenaarschap is, moet eerder de hoofdofficier of het OM de te nemen acties beoordelen in de plaats van de burgemeester. Dat is ook vaak te zien in situaties rondom kraakpanden. Velen van de raadsleden hebben nog de illusie dat de burgemeester gaat over ontruimingen. Dat is in de praktijk niet het geval. Ook daar gaat het om de hoofdofficier. Wanneer panden bezet worden, worden naast het demonstratierecht nog een aantal andere zaken meegewogen. Dat begint en eindigt met de opvattingen van de eigenaar.
De burgemeester loopt een aantal zaken bij langs. Zij zal ingaan op de vraag of het politieoptreden proportioneel was en in hoeverre er verschil in beleving was tussen enerzijds de verslaglegging vanuit de Driehoek en vanuit de burgemeester en anderzijds van de ervaringen van de mensen die aanwezig waren bij de demonstraties. Daarnaast zal hij ingaan op heel veel individuele vragen en enkele nationaal politieke vragen.
Bij protestacties in gebouwen waar ook andere regels gelden, wordt in beginsel ruimte gegeven aan vrije meningsuiting; ook dan is het aan de eigenaar om te bepalen wat wel en niet is toegestaan. Bij de vraag of er sprake is van een publiek toegankelijke ruimte en dus ook van andere regels, speelt onder meer de locatie bij normaal gebruik of een toegangsregiem een rol. Als voorbeeld van een toegangsregiem geeft de burgemeester dat standaard sluitingstijden worden gehanteerd of dat er andere bezoekers zijn die er normaliter moeten komen. Ook speelt in de afweging een rol of de locatie nog geschikt is voor het normale gebruik of dat de bezetting zodanig is dat dat niet meer mogelijk is. En bovendien is het tijdstip van belang. Dat is cruciaal in deze discussie. Daarover zijn veel vragen gesteld.
De normale sluitingstijden van de gebouwen van de universiteit zijn steeds gebruikt als de grens waarop iets wel of niet was toegestaan. Daarmee heeft de universiteit een zekere navolgbaarheid willen organiseren. Vaak is uren tevoren duidelijk gemaakt dat op een bepaald tijdstip de demonstranten moesten vertrekken. Dat werd meerdere keren gedaan onder andere door de voorzitter van het College van Bestuur. Wanneer dan uiteindelijk de politie optreedt, gaat dat ook in een escalatie. Ook dan wordt de demonstranten eerst verteld dat ze weg moeten gaan.
Misschien moet de burgemeester op zoek gaan naar waarover de commissie en zij het eens zijn. Ze zijn het eens over dat het haar ervaring is dat heel veel van de studenten geluisterd hebben naar wat er werd gevraagd. Heel veel studenten zijn vertrokken op het moment waarop dat gevraagd werd. Sommigen van hen zijn nog iets langer gebleven en wachtten totdat daadwerkelijk overgegaan zou worden tot ontruiming. Ook dan was te zien dat studenten alsnog kozen om te vertrekken.
Uiteindelijk ging het om kleine groepjes mensen die daaraan geen gehoor gaven, al was niet altijd van tevoren duidelijk hoe groot die groep zou zijn. Die inschatting wordt moeilijk wanneer mensen zich verschanst hebben in het gebouw.
Bij alle drie de bezettingen is geconstateerd dat er op momenten van vorderen en optreden geen demonstratie meer was als bedoeld in de WOM. Voor al die drie locaties gold een toegangsregiem. Op 7 mei was er een bezetting van de binnentuin, op 8 mei het faculteitsgebouw aan de Drift, en op 15 mei een pand aan het Janskerkhof.
De burgemeester vindt het jammer dat in het debat niet expliciet naar voren kwam dat de universiteit wel degelijk heeft geprobeerd in gesprek te gaan met de actievoerders om afspraken te maken. Steeds nadat ze dat een aantal keren hadden gepro-

beerd, constateerden zij dat dit tot niets leidde. Op 15 mei werd nog een politie-onderhandelaar ingezet om na te gaan of dat zou werken. Ook de onderhandelaar stelde vast dat het niet mogelijk was om afspraken te maken. Nooit zal onmiddellijk overgegaan worden tot ontruiming.
Bepalend voor de vraag of er politieoptreden nodig is, is de wijze waarop de demonstranten ontvankelijk zijn en afspraken willen maken. In sommige situaties is het mogelijk om in verbinding te komen. In andere situaties is dat veel diffuser; dan is bijvoorbeeld niet bekend wie de organisator is. Daarmee komt de burgemeester dan ook niet in contact en dat is dan mogelijk ook niet echt iemand; dan gaat het om een samenloop van omstandigheden van mensen die bij elkaar komen.
Het is niet in alle gevallen gemakkelijk geweest om de verbinding die de commissie terecht roemt, in dit geval vorm te geven. Dat ligt niet alleen aan mensen die verantwoordelijkheid dragen voor het pand, of aan de Driehoek, of aan de wijze waarop de politie opereert. De burgemeester noemt de uitdrukking in dit verband “It takes two to tango”. Wanneer demonstranten het gesprek aangaan, escaleert het vaak ook niet. Dan weten partijen waaraan ze toe zijn met elkaar.
De kleine groep die geen gevolg heeft gegeven of heeft willen geven aan de vordering heeft ook vorderingen in de Engelse taal gehad.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de burgemeester steeds over een kleine groep spreekt. Hij vraagt hoe klein die groep was.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat die varieerde. Uit het laatste pand zijn ongeveer 40 mensen gehaald. Daar was in het pand het grootste probleem niet. Het probleem was toen de bus belemmerd werd met mensen die daar weggehaald werden. Zij heeft die avond nog gevraagd of die bus achteruit kon rijden zo dat de confrontatie werd voorkomen. De bus was te groot om achteruit te rijden en daarmee was de confrontatie onvermijdelijk.
Soms ging het om 40 mensen soms iets meer; de kleine groep bestond niet uit honderden demonstranten.
De burgemeester wil iets zeggen over proportionaliteit in het optreden van de politie. Mevrouw Nolten heeft dit in de meest stevige bewoordingen aan de orde gesteld. De burgemeester bevestigt dat het hier gaat om twee verhalen. Het begint ermee dat de burgemeester vraagt van haar aan te nemen dat die verhalen er niet moedwillig zijn. De burgemeester bestrijdt dat zij deel uitmaakte van een cover-up organisatie die de afspraak heeft gemaakt datgene wat mis ging niet te vertellen. Ten tweede vindt de burgemeester het lastig om de verhalen te verifiëren. Zij vraagt de mensen die dit hebben meegemaakt om met De Driehoek en de burgemeester in gesprek te komen. De gemeente kan daarin een intermediair zijn, bijvoorbeeld samen met de politie. Zij benadrukt dit als gemeente niet te kunnen verifiëren.
De burgemeester maakt een verschil tussen klacht en aangifte. Zij hoopt dat het stadsbestuur dan uitstraalt naar de betrokkenen dat ze veilig aangifte kunnen doen en dat de aangifte onafhankelijk wordt beoordeeld. Wanneer het stadsbestuur daarover twijfels gaat zaaien, begrijpt de burgemeester dat mensen denken daaraan niet te willen beginnen. De burgemeester heeft geen enkele reden om te twijfelen aan de zorgvuldigheid.
Mevrouw Nolten (BIJ1) is blij te horen dat de burgemeester hiervoor openstaat. Zij wil daarbij ook gezegd hebben dat BIJ1 de burgemeester heeft aangeboden om bij de gesprekken aanwezig te zijn met de docenten en studenten. Zij is blij dat zij dat nogmaals benadrukt, juist omdat zij de kennis en hun ervaring in de breedte wil delen. Zij wil nuanceren niet zomaar te zeggen dat zij de politie niet vertrouwt.

Gezegd is hoe het kan dat de ervaringen zo ver uit elkaar liggen. Dan moet daarin toch een lancune zitten die geïdentificeerd moet worden door het stadsbestuur?
Burgemeester Dijksma is dat laatste met haar eens. Zij is blij met haar opmerkingen over dat er geen twijfel is over de onafhankelijkheid van het proces. Zij bevestigt open te staan voor een gesprek; mevrouw Nolten weet dat. Zij vindt het belangrijk van te voren vast te stellen dat mensen van tevoren weten welke opties zij hebben zo dat ze daarin een weging kunnen maken.
Bij het doen van aangifte beoordeelt het Openbaar Ministerie. Natuurlijk wordt daar onderzoek naar gedaan maar nooit door de betrokkenen zelf. Een aangifte is de beste garantie op heel veel ogen van buiten af. Ook is mogelijk een klacht in te dienen. Wanneer iemand dat doet, krijgt hij nog de mogelijkheid om met iemand in gesprek te komen die de klachtveroorzaker is; daar zijn ook escalaties mogelijk naar mensen die daar onafhankelijk boven zitten. Wanneer betrokkenen dat niet goed afgehandeld vinden, is er altijd de mogelijkheid om de klacht voor te leggen aan een onafhankelijke commissie die bestaat uit mensen die niet werkzaam zijn bij de politie. Hiervoor zijn goede processen. Dit is goed geregeld in Nederland. Zij roept de betrokkenen op wanneer zij dit zo ervaren, die aangifte te doen of de klacht in te dienen. De burgemeester heeft geen ander signaal gekregen dan datgene wat zij in de brieven aan de raad heeft geschreven. Zij is het eens met de commissie dat om heel veel redenen het goed is wanneer hierover meer duidelijkheid gecreëerd wordt.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt het wel bijzonder dat deze verhalen de burgemeester niet bereikt hebben. De bestuursadviseur van de burgemeester haakte aan bij het gesprek met docenten en studenten en heeft dit gehoord. Zij neemt aan dat er communicatie was tussen de burgemeester en de bestuursadviseur. Daarnaast vraagt zij of de burgemeester zich kan inleven in de drempels en de angst en het wantrouwen die ervaren wordt door de studenten en de docenten vanwege wat ze hebben meegemaakt. Zij zullen daarom ook niet klakkeloos een klacht indienen; zij weten niet of dat goed landt en of er iets mee gedaan wordt.
Burgemeester Dijksma is zeer erkentelijk dat iemand van haar mensen aanwezig mocht zijn bij dat gesprek. Zij krijgt daar een verslag van. Zij heeft niemand naar zich toe gekregen die zich persoonlijk bij haar meldde om te zeggen dat hij of zij heel slecht behandeld is. Dus is het lastig voor haar vast te stellen wat er precies gebeurd is. Zij wil daar niet in blijven hangen maar een procesvoorstel doen waarmee die duidelijkheid er komt. Hij hoopt dat de commissie dat beetpakt.
Naarmate de commissie blijft zeggen hoe begripvol zij is over de angst die leeft onder de studenten en docenten, dat meer en meer een selffulfilling prophecy wordt. De burgemeester stelt voor een andere boodschap af te geven. Dat is de verantwoordelijkheid van de raad en de burgemeester.
Mevrouw Nolten (BIJ1) sloot zich eerder al aan bij andere oproepen van raadsleden en wil zich daar ook voor inspannen. Zij legt datgene wat de burgemeester zegt naast zich neer. Zij vraagt de burgemeester voor de demonstranten niet in te vullen of zij dit al of niet spannend vinden en zij vraagt of de burgemeester daarvoor begrip kan opbrengen.
Burgemeester Dijksma begrijpt dat en kan daarvoor begrip opbrengen. Het stadsbestuur heeft hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid om vanuit dat begrip mensen te overtuigen dat zij aangifte kunnen doen of een klacht kunnen indienen.
De heer Sungur (DENK) begrijpt de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De raad heeft ook de verantwoordelijkheid om te zeggen waar het op staat, namelijk dat de politieorganisatie in de afgelopen jaren heel erg dubieus in het nieuws terechtge-

komen is met allerlei situaties rondom etnisch profileren, racistische berichten in App-groepen. In 2021 waren er meer dan 200 klachten ingediend waarbij uiteindelijk maar één gegrond werd verklaard. Hij begrijpt wel waar het wantrouwen richting de politie vandaan komt. Hij wil best het vertrouwen uitspreken in de richting van de politie, maar hij hoopt ook vanuit de politieorganisatie een kritische houding naar de eigen organisatie terug te zien om dat te kunnen meegeven. Hij ziet tot nu toe dat er terechte zorgen zijn rondom de politieorganisatie.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat dit een veel groter en ook een zeer waardevol debat is. Juist de politie Midden Nederland heeft het initiatief genomen met onder andere Johan van Renswoude om het document te maken Politie voor Iedereen, ook als reactie op eerdere gebeurtenissen. Vervolgens stelt de burgemeester vast dat het niet helpt om alleen dat in het debat te brengen omdat tegelijkertijd zij vindt dat wanneer mensen echt serieus van mening zijn dat zij om wat voor reden dan ook niet fair of slecht behandeld zijn, zij ook moeten doorzetten. Zij kunnen ook aangifte doen. De burgemeester heeft niet voor niets twee routes geschetst. Zij pleit ervoor uit te zoeken wat er feitelijk aan de hand is om dit niet eeuwig te laten hangen in de toekomst. Ook dat laatste is ingewikkeld; een beschuldiging is snel gemaakt. Dit moet wel gezamenlijk uitgezocht kunnen worden.
De heer Sungur (DENK) kan uit eigen ervaring spreken. Hij stond bij de demonstraties achter de linie. Hij heeft agenten hele slechte opmerkingen horen maken rondom een demonstrant en haar gewicht. Hij hoorde dat zelf. Wat hem betreft mag het stadsbestuur de demonstranten ook wel vertrouwen op wat ze zeggen. Hij denkt namelijk niet dat ze collectief aan het liegen zijn rondom hoe ze zijn behandeld en hoe ze zijn bejegend door de politieorganisatie. Hij hoopt dat de burgemeester ook naar hen toe enig vertrouwen kan uitspreken en kan aanhoren wat zij hebben meegemaakt in de plaats van alleen te verwijzen naar procedures en processen waarmee de organisatie zichzelf gaat nakijken.
Burgemeester Dijksma merkt op dat de heer Sungur in het debat heeft opgemerkt naar enkele van zijn collega's, dat ze niet moeten gaan invullen voor anderen. De burgemeester vraagt de heer Sungur dat ook zelf niet te doen. Dat is haars inziens wat hij op dit moment doet. Zij vindt dat niet fair. Zij heeft hier een voorstel neergelegd dat klip en klaar is. Dat voldoet aan de wijze waarop in deze rechtsstaat het georganiseerd is. Daarnaast heeft zij ook nog aangeboden in gesprek te willen. Zij roept de heer Sungur op daaraan niets af te doen. Zij merkt op dat de heer Sungur dit heeft binnengehaald. Zij pleit ervoor niet van mening te gaan verschillen waarover partijen het niet oneens zijn. “Daarvoor is het te laat” zo stelt de burgemeester.

De burgemeester merkt op dat zojuist iets gezegd is over het waarnemen door raadsleden. Zij merkt op dat dit voor Utrecht een nieuw fenomeen is. Zij kan zich voorstellen dat een gemiddelde diender die zijn of haar goede werk doet, niet meteen kan inzien hoe dit precies zit. De burgemeester werkt om die reden aan een waarnemerspas voor raadsleden, niet voor commissieleden. Dit is een recht dat is voorbehouden aan gekozen volksvertegenwoordigers. Dat is een secuur recht en vraagt ook iets van de waarnemers. Er zijn behoorlijk wat commissieleden en de wisselingen erin zijn ook onnavolgbaar. Raadsleden met een waarnemerspas gaan zich gedragen volgens de orders van de politie; niet in de weg lopen, niet de inzet verhinderen, mensen hebben hun privacy, ook agenten maken mee dat ze gefilmd worden, daarvoor zijn regels. De burgemeester is met de griffie in overleg over hoe dit op een goede manier vorm te geven.

De burgemeester zet uiteen dat het voor de gemiddelde agent ingewikkeld is, wanneer de waarnemer eerst de indruk wekt een demonstrant te zijn en zich in de loop van de tijd meldt als onafhankelijke waarnemer. Het is handig om in een dergelijk gebeuren, positie te kiezen.
De burgemeester vervolgt haar beantwoording met het langslopen van de inbreng uit de commissie. Zij bevestigt dat er geen dieren ingezet zijn; zij probeert dat zoveel mogelijk te voorkomen. Zij gaat niet beloven dat dit nooit zal gebeuren. Dat hangt van de omstandigheden af.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) vindt het fijn dat de burgemeester vindt dat dit niet de fijnste manier is, zeker ook voor de dieren. Zij vraagt of de raad inzicht kan krijgen in de omstandigheden die zich voordeden waardoor ervoor gekozen is geen dieren in te zetten en waarom die afweging op andere momenten wel wordt gemaakt door de burgemeester.
Burgemeester Dijksma licht toe dat dat te maken heeft met de mate van excessief geweld. Dat is soms nodig wanneer sprake is van extreem geweld. Dit is niet alleen vervelend voor de dieren maar ook vervelend voor de mensen.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) hoort de burgemeester spreken over extreem geweld. Zij vraagt waarom die keuze zo wordt gemaakt.
Burgemeester Dijksma licht toe dat dat voor een deel ook te maken heeft met een lijn van optreden waarbij de inschatting wordt gemaakt van wat nodig is om de situatie weer beheersbaar te maken. Daarover is van te voren niet iets te zeggen. De handhavers hebben te maken met onvoorspelbaarheid. De handhaving werkt met scenario's. Daarin zit altijd een extreme escalatieladder.
De Verbindingseenheden waren aanwezig op de drie data. Zij vraagt de commissie ervoor te waken geen dingen te zeggen die niet juist zijn.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) legt de vraag voor of de burgemeester van mening is met haar dat de situatie in het geval van demonstraties ook op een andere manier beheersbaar is te maken dan met dieren, onder meer door de dialoog.
Zij vindt dat spijtig te horen dat zij andere informatie heeft gekregen over het Verbindingsteam, dat dus wel aanwezig was. Zij weet nu niet wat juist is.
Burgemeester Dijksma doet de suggestie van haar aan te nemen dat ze niet liegt. Zij bevestigt dat er altijd sprake is van dialoog. Maar dan moet er wel teruggepraat worden. Wanneer de demonstrant aangeeft niet in gesprek te willen en de demonstrant aangeeft alleen te willen dat zijn/haar eisen worden ingewilligd, legt de burgemeester de vraag voor welke dialoog dan nog moet plaatsvinden.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat gisteren de politie aangaf dat bij de afweging om honden in te zetten ook gekeken wordt naar de politiecapaciteit. Letterlijk is gezegd “een hond kan mij 5 agenten schelen”. Hij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat de geweldsindicatie wel een factor kan zijn, maar de politiecapaciteit nooit een factor mag zijn om honden in te zetten tegen vreedzame demonstranten.
Burgemeester Dijksma bevestigt dat honden nooit worden ingezet tegen vreedzame demonstranten. Honden worden ingezet wanneer mensen geweld gebruiken. Dan wordt afgewogen wat op dat moment de omstandigheid is, waaronder dat moet. Dat kan een capaciteitsafweging zijn; de burgemeester vindt dat nooit de beste reden. Daarover is zij het eens met de heer Sungur. Het gaat hier ook om een bevoegdheid die niet bij de raad ligt.
De heer Sungur (DENK) vindt dat het controleren van de uitvoering wel bij de raad ligt. Het gaat hem erom dat deze burgemeester bekend staat om haar sterke lobby-

kwaliteiten. Wanneer het capaciteitstekort bij de politie zo'n groot probleem is waardoor honden daadwerkelijk ingezet kunnen worden, doet hij de suggestie aan de burgemeester te gaan lobbyen in Den Haag maar de honden niet gebruiken om angst aan te jagen richting vreedzame demonstranten.
Burgemeester Dijksma is al een tijd intensief bezig met lobbyen in Den Haag voor meer capaciteit bij de politie. De heer Sungur heeft gelijk dat er meer mensen nodig zijn.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de overige gestelde vragen. De heer Sungur heeft bij de agendering bevestigd dat hij het onderwerp breder wilde bespreken. Daar zit voor de burgemeester een dilemma. Zij is blij met het in haar gestelde grote vertrouwen, maar zij beseft ook dat vanuit Utrecht de wereldorde niet te bepalen is. Dan zit er een grens aan wat in dat opzicht gevraagd kan worden.
Het gaat in dit opzicht wel om 13 verschillende vragen en de burgemeester stelt in het vooruitzicht dat zij voor een groot deel de vraagstellers zal teleurstellen.
Het is niet aan haar als het gaat om het verbreken van banden met instellingen door de universiteit. Bovendien is er vrijheid van onderwijs. Het is aan de Universiteit daarover verantwoording af te leggen en het gesprek aan te gaan.
De heer Sungur (DENK) dankt de burgemeester voor haar advies. Hij ziet wel dat vaak genoeg de raad de burgemeester op pad stuurt om bijvoorbeeld te pleiten voor wetgeving rondom bijvoorbeeld het online haatzaaien. Dan grijpt de burgemeester dat wel aan. Hij ziet ook dat partijen er prima voor kunnen staan. Wanneer het gaat om het conflict tussen Rusland en Oekraïne is de raad gretig om voorstellen te doen en dat de burgemeester zich ook echt inspant om iets te betekenen voor mensen in een kwetsbare positie. Hij vindt het argument "hier ga ik niet over" behoorlijk selectief. Niet alleen vanuit de burgemeester maar zeker ook vanuit een aantal partijen. De verzoeken die hij heeft gedaan zijn heel helder. Hij begrijpt dat de burgemeester daartoe niet wil overgaan. Hij pleit dan voor een inhoudelijke behandeling, en niet voor een procesredenering.
Burgemeester Dijksma is het oneens over zijn uitspraken over de voorzitter van het College van Bestuur van de universiteit. Zij zou de vraag niet aan hem willen stellen en willen overbrengen op hem. Zij vindt het ook een onrechtvaardig oordeel, naast dat zij er niet over gaat.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op "geen prioriteit voor de handhaving tegen studenten". Daarover was een interessant debat gaande in de raad over de vraag of de raad zich ging bemoeien met de inhoud van de demonstratie. De burgemeester vindt de redenering van de heer Sungur over gebrek aan capaciteit geen sluitende redenering. De omstandigheden bij het illegale feest maakte handhaving niet mogelijk. Daarin gold ook de veiligheid van de politie als argument om het niet te doen. Dat is iets anders dan aan de voorkant afspreken al of niet te handhaven. De wetgever moet leidend zijn als het gaat om de beslissing en in dit geval ook heel veel andere zaken die daarin een rol spelen. De burgemeester vindt dat zij hierin vertrouwd moet kunnen worden dat zij dit onafhankelijk doet zonder sympathie te hebben meer voor het een of meer voor het ander.
De burgemeester licht toe dat zij de vraag moet stellen aan zichzelf of zij met andere groepen hetzelfde zou doen; dat is haar rol in dit verhaal. Het is niet aan de burgemeester om bij dit type afwegingen enig inhoudelijk oordeel te vellen. De burgemeester spreekt nu over het al of niet laten overnachten van de studenten op de universiteit. De sympathie die raadsleden mogen hebben, kan de burgemeester zich niet in alle gevallen permitteren als het gaat om de uitoefening van haar taak als burge-

meester. Het is haar taak om boven de partijen te blijven staan en te oordelen los van de inhoud van wat er aan de orde is. De wet is de grens.
De burgemeester merkt op dat *stedenbanden* een fenomeen is dat niet meer in Nederland bestaat. Zij merkt overigens op dat er geen banden zijn met Israëlische steden. De VNG is wel actief in Ramallah en doet aan capaciteitsversterking van het lokale bestuur. Zij weet uit betrouwbare bron dat het alleen maar belangrijker wordt en dat de VNG dat graag wil doen, ook in de toekomst. Dan gaat het om VNG-middelen die daarvoor eventueel beschikbaar blijven; vaak wordt dat nu gedaan op uitnodiging en in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zij kan hiervoor iets betekenen vanuit haar andere rol, niet vanuit haar rol als burgemeester van Utrecht. Zij ziet de noodzaak hiertoe en zij noemt die immens.
Voor het overige zijn vooral politieke vragen gesteld waarvan de burgemeester van mening is dat de gemeente Utrecht dat niet op die manier moet doen. Zij verwacht voor het raadsdebat veel moties.
Mevrouw Fattal stelde een aantal terechte vragen. Zij hoopt dat zij iets van haar oordeel nog een tijdje wil opschorten, ook in het proces van het kunnen beantwoorden van de vragen. De burgemeester heeft geprobeerd met een procesvoorstel tegemoet komen aan de wens bij elkaar te komen, verhalen bij elkaar te brengen. Daarover is zij het zeer eens met mevrouw Fattal. Zij wil hier graag gezamenlijk aan werken.
Er is niet bestuurlijk of strafrechtelijk verplaatst; er is geen sprake geweest van administratie. De verplaatsing was puur om pragmatische redenen.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de politie gisteren aangaf dat wel strafrechtelijk verplaatst was.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat dat klopt. Dat betrof mensen die zelf actief dingen deden waartegen opgetreden moest worden. De mensen die daar niet onder vielen, zijn niet op die modus verplaatst.
Zij bevestigt dat er geëvalueerd zal worden.
De politie heeft uitgelegd dat zij haar eigen diensten heeft voor medische hulp. De burgemeester vindt dat dit moet blijken. Meestal krijgt iemand hulp wanneer die hulp nodig heeft. Dan zijn de ambulancediensten daarvoor beschikbaar.
Mevrouw Nolten (BIJ1) zou zich willen inzetten om de betrokkenen hun ervaringen te laten vertellen aan de burgemeester. Zij sprak de politie zelf aan op het gegeven dat mensen die op de grond lagen met wapenstokken zijn geslagen. Zij stelde vragen waarom er geen ambulance kwam voor een dame met een wond op haar hoofd. De politie gaf aan dat ze hun eigen mensen hadden maar hulp bleef uit. Zij vraagt de reflectie van de burgemeester.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat verder onderzocht moet worden hoe het is gegaan. Haar ervaring is dat wanneer iemand hulp nodig heeft, de hulp er komt. Wanneer dat niet is gebeurd moet dat worden besproken met de betrokkenen.
Zij merkt op dat soms zaken niet goed gaan. Maar dan wil zij wel daarin precies zijn. Dan heeft zij de bereidheid nodig van mensen die uit de anonimiteit willen komen om te vertellen wat hen is overkomen. Dan is dat verder te onderzoeken.
Mevrouw Nolten (BIJ1) is blij dat de burgemeester daarin nu enige opening geeft. Zij hoort dat nu concreter dan eerder. Zij heeft een kritische reflectie gevraagd en zij vraagt of dit die is.
Burgemeester Dijksma vindt het lastig over te gaan tot een oordeel van waarnemers, wanneer zij zelf niet goed geïnformeerd is door de direct betrokkenen en er nog geen onderzoek heeft kunnen plaatsvinden. De burgemeester moet ook vertrouwen op de informatie die ze krijgt van haar medewerkers. Wanneer zij aanleiding

heeft om daarover twijfels te hebben, zijn daarvoor de goede wegen om te onderzoeken.
Met de inzet van de ME beseft de burgemeester dat die inzet als heftig kan worden ervaren. Maar daarmee treedt de ME niet per definitie buiten het geweldspectrum. Het heftige kan passen binnen het professionele handelen van de politie en binnen het geweldsspectrum van het instrument dat zij mee krijgen.
Mevrouw Nolten (BIJ1) vindt het goed dat de burgemeester op zoek wil gaan naar waarheidsvinding. De raadsleden doen dat op een andere manier met andere middelen dan zoals de burgemeester dat doet. Zij vraagt of de burgemeester kan warmlopen voor een door haar geïnitieerd onderzoek. Ze denkt daarbij aan een onderzoek bij de politie of vanuit de gemeente. Zij vraagt een voorstel van de burgemeester.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat voorstel al te hebben gedaan; zij gaat nu niet weer een ander voorstel doen. Zij heeft voorgesteld in gesprek te gaan met de demonstranten die dat willen en de verkeerde ervaringen hebben. Daarbij is de gemeente en de politie aanwezig. De betrokkenen kunnen klachten indienen en aangifte doen. De betrokken instanties zullen in de evaluatie die gesprekken meegeven. Dan zullen zij terugkomen op bepaalde punten. Zij bedoelt nu op hoe snel de ME insloeg op de demonstranten na de eerste vordering, en of er vaker gevorderd was. Mogelijk kunnen de eerdere vorderingen in de heat of the moment niet gehoord zijn. Zij vindt dit soort zaken belangrijk om te weten. Zij zit niet in de haarvaten van elk moment. Vanuit de gemeente wordt op afstand gestuurd.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) vindt het fijn dat de burgemeester openstaat voor evaluatie en dat daarbij ook demonstranten worden gehoord. Zij vraagt of de burgemeester ervoor open staat om Amnesty International hierbij te betrekken. Krijgt de raad de uitkomsten van de evaluatie?
Burgemeester Dijksma antwoordt bevestigend. De gemeente Utrecht heeft goede contacten met Amnesty International. De gemeente gebruikt Amnesty International ook als klankbord ook om het eigen handelen verder te versterken. Mede dankzij Amnesty International is de kennisgevingwebsite een stuk verbeterd. Het is in ieders belang dat er geen ruis is over wat nu wel of niet is gebeurd. Zij heeft als kanttekening geplaatst dat soms mensen geweld ervaren terwijl de actie gericht is op dwang om iemand ergens vandaan te halen. Zij bevestigt dat dat niet fijn is om te ondergaan. Wanneer mensen willens en wetens niet willen vertrekken, roepen zij dit wel over zich af. Dat heeft dan niets te maken met gewelddadig optreden. Gewelddadig optreden is buitenproportioneel geweld dat niet past bij het moment of dan gaat het over opmerkingen die buiten de orde zijn en niet passen binnen de professionaliteit. Daarover moet het gesprek gaan. Gisteravond straalde de waarnemend districtschef uit dat de politie daarvoor zeer open staat. Zij refereert aan onder meer de inbreng van de heer Van Steeg. De burgemeester benadrukt trots zijn op de houding van de de politie elke dag opnieuw het werk beter te willen doen.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) neemt afstand van de frase “Wanneer mensen willens en wetens niet willen vertrekken, roepen zij dit wel over zich af.” Haar fractie kan zich daarin niet vinden en zijzelf ook niet.
Zij vraagt of de raad geïnformeerd kan worden over de uitkomst van de evaluatie en of er enige inschatting is wanneer de raad die informatie kan verwachten.
Burgemeester Dijksma bevestigt dat de raad daarover geïnformeerd gaat worden. Zij kan nu niet inschatten wanneer die voorhanden is. Bovendien merkt zij op dat de personele bezetting maakt dat er veel werkdruk is. Zij zal de informatie zo snel als mogelijk is, de raad doen toekomen.

Veel opmerkingen zijn gemaakt in de commissie over de wens om in rustiger vaarwater terecht te komen als samenleving en meer in dialoog te geraken. Zij denkt dat dat heel erg nodig is. Zij hoopt dat het stadsbestuur weer kansen maakt door op deze wijze op discussies te reageren. Zij benadrukt dat bij dialoog openstellen en luisteren hoort, en soms ook dingen terugzeggen. Het gesprek moet goed gevoerd worden en met respect.
Op dit moment zijn er geen cijfers bekend over het aantal gewonden. Zij bevestigt dat er klappen zijn gevallen en dat pepperspray is gebruikt.
De burgemeester rondt hiermee haar beantwoording af. Gisteren zijn heel veel technische vragen beantwoord. Zij heeft geprobeerd op hoofdpunten te antwoorden.
.
Onbeantwoorde vragen?
Mevrouw Nolten (BIJ1) vraagt of de burgemeester voortaan romeo's niet meer wil inzetten in Utrecht.

De heer Sungur (DENK) schaart zich achter de vraag van mevrouw Nolten.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vroeg de burgemeester een toezegging om met het College van Bestuur van de Universiteit om de tafel te gaan om de richtlijnen anders vorm te geven.
Zij heeft ook een toezegging gevraagd om een Verbindingsprotocol te leveren voor het Verbindingsteam van de politie Utrecht.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt de burgemeester strikter in het protocol op te nemen bij de inzet van de ME fase 3 standaard een aanwijzing mee te geven dat altijd pas fysiek geweld mag worden ingezet na een rustig en voldoende gesprek en na meerdere waarschuwingen. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Mevrouw Meerding (VVD) had een vraag gesteld over schade en de arrestaties; zij kan haar vragen schriftelijk doorzetten en haar vraag mag ook schriftelijk beantwoord worden. **De voorzitter** neemt daarvan nota en spreekt dat met haar af.

De heer Paalman (Horizon) vraagt hoe de burgemeester denkt te voorkomen dat de kleine groep raddraaiers nieuwe studenten meetrekken. En of een gebiedsverbod is uit te vaardigen om studenten die zich misdragen te leren over de risicozones.

Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) had een aantal vragen gesteld over de inzet van ME; hoe de burgemeester duidt dat de ME geen contact had met demonstranten en dat de ME beangstigend en intimiderend kan overkomen en dat dat te interpreteren is als escalatie. Zij vraagt of dat meegenomen wordt in de overwegingen bij de afwegingen richting de inzet van de ME.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt nadere toelichting van de burgemeester over hoe de gesprekken met de universiteit zijn geweest en welke inzet zij daarbij heeft.

De voorzitter concludeert dat dit alle onbeantwoorde vragen zijn.

Burgemeester Dijksma zal niet iets toezeggen over de inzet van romeo's. Die bevoegdheid is niet aan de raad al mag de raad daar iets van vinden. Het gaat om een bestuurlijke en een afweging van de politie hoe zij het werk doet. Romeo's zijn niet heel veel aan het werk.
Ingaand op de vraag van mevrouw Fattal over de richtlijnen voor de universiteit, merk de burgemeester op dat mevrouw Fattal haar vraagt op de stoel te gaan zitten van het College van Bestuur. Zij vindt dat niet verstandig. Zij voegt eraan toe dat er intern gesprekken zijn over de hele kwestie. Men is ook veel in gesprek geweest met de demonstranten. Dat was de ene keer beter mogelijk dan de andere keer. De indruk van de burgemeester is dat men dat heel belangrijk vindt. De huisregels van de universiteit zijn aan de universiteit.
De heer Stam (PvdA) merkt op dat de vraag niet was om het protocol te gaan dicteren. Wat hem betreft heeft de burgemeester wel de verantwoordelijkheid om aan de hand van de huisregels het besluit te ondersteunen te ontruimen. Dat is het effect van besluitvorming die in de Driehoek wordt gedaan. Hij vraagt of de burgemeester de wijsheid die zij heeft over de escalatie die kan optreden als gevolg van de huisregels, mee zal nemen in het gesprek met de universiteit.
Burgemeester Dijksma merkt op dat daarin een ondertoon zit als zou de universiteit dat zelf niet weten. Zij vindt dat onterecht. Volgens haar weet de universiteit dat wel. De universiteit heeft ook al vastgesteld dat er situaties zijn waarbij het bestuur van de universiteit geen overnachting wil. Dat mag de universiteit zelf bepalen. De ervaring van de burgemeester is dat wanneer zij goed in verbinding is met de demonstranten, het stukken ontspannener wordt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) begrijpt goed wat de burgemeester zegt. Zij merkt op dat de universiteiten plekken zijn waar demonstraties floreren, ook in andere steden. Daarom verwacht zij iets meer. Zij heeft minder vertrouwen in de universiteit dan de burgemeester vanwege de gebeurtenissen. Zij vraagt de burgemeester niet op de stoel te gaan zitten van het College van Bestuur van de Universiteit, maar wel in gesprek te gaan met de universiteit en een pleidooi te hebben voor de Utrechtse manier. Daarmee heeft Utrecht goede ervaring.
Burgemeester Dijksma merkt op dat de spelregels voor de bezetting van een gebouw andere zijn dan bij demonstraties in de openbare ruimte. Die zijn over het algemeen goed verlopen. De burgemeester vindt het terecht dat de universiteit daarin een weging maakt tot hoe ver hij daarin wil gaan. Zij vindt de lijn die de universiteit gekozen heeft, navolgbaar. Zij gaat in op de argumenten die daarvoor gehanteerd kunnen zijn. Zij hoopt dat de raad dat bij de universiteit wil laten. Het college van B&W heeft overleg met het College van Bestuur. De ervaring van de burgemeester is dat de universiteit van harte de-escalatie wil en ook veel toestaat.

Het Verbindingsprotocol - de burgemeester is op zoek naar wat mevrouw Fattal beoogt. **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) merkt op dat hoe zij het hoorde was dat het Verbindingsteam op een gegeven moment zei dat het team op een gegeven moment werd ingetrokken en dat er allerlei dingen gebeurden die niet verstandig waren. Zij kan zich voorstellen dat dit ingewikkeld is. Misschien is er weinig duidelijkheid over de rollen en mandaat voor het team. Zij zoekt naar de wijze waarop duidelijkheid hierin is te creëren.
Burgemeester Dijksma houdt het voor mogelijk toe te kunnen zeggen in de brief over de evaluatie dit onderwerp apart beet te pakken: hoe werkt dit? Zij vindt het

lastig om daarop vooruit te lopen. Zij vat dit op als onderwerp voor verdergaand gesprek.
Richting de heer Dijkstra bevestigt de burgemeester dat dit helder moet zijn. Als de ME echt wordt ingezet wordt gevorderd, maar een gesprek is aan de voorkant. Dat heeft dan heel vaak plaatsgevonden. Zij kan meegeven dat zij dit belangrijk vindt.

Als het gaat om schade is haar reactie nu dat het reuze meevalt. Zij heeft geen cijfers opgevraagd. Zij pleit ervoor dit niet het onderwerp te maken van het debat.
Als het gaat om arrestaties staat de informatie in de brief. Het zijn er niet veel.
De burgemeester heeft er niet een beeld van of de invloed van de kleine groep demonstranten groot is. Zij wil niet suggereren dat mensen ontvankelijk zijn voor de eventuele invloed. Zij benadrukt dat de meeste mensen luisteren naar de politie.
Zij bewaart gebiedsverboden doorgaans voor een ander type mensen; in de wereld van de burgemeester ontstaat kortsluiting wanneer demonstranten in verband worden gebracht met gebiedsverboden. Zij vindt dit een minder goed voorstel, tenzij iemand stelselmatig geweld pleegt in de openbare ruimte. Dat is in haar ogen dan geen demonstrant.
De heer Paalman (Horizon) richt zich op individuen die bewust de confrontatie opzoeken en niet met het doel om te demonstreren maar met het doel om te rellen.
Burgemeester Dijksma zet uiteen dat wanneer zij in beeld heeft dat er mensen zijn die gebruik maken van de demonstratie om te ontregelen, het vaak gaat om mensen die strafrechtelijk te vervolgen zijn.
Mevrouw De Vries vroeg naar de inzet van de ME. De burgemeester benadrukt dat het besluit om ME in te zetten geen lichtvaardig besluit is. Het besef is er dat dat heftig is en dat dat impact heeft op mensen en zelfs wanneer de ME nauwelijks geweld gebruikt maar alleen dwang toepast om mensen te verplaatsen, dat in de ogen van mensen al heftig is. Daaraan doet zij niets af. Zij zou dat ook niet graag ondergaan.
De inzet van de ME is bedoeld om de orde te herstellen. Dat gaat nooit zonder discussie en het bestuur van de stad wil dat liever zonder.
Mevrouw Nolten (BIJ1) hoorde de burgemeester zeggen dat vanwege capaciteitsproblemen soms de noodzaak er is om mensen uit het oosten van het land in Utrecht in te zetten en daarmee niet lichtvoetig om te gaan. Zij vraagt hoe de burgemeester kan garanderen dat deze mensen uit andere streken zich houden aan de Utrechtse aanpak.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat de verbinding weg is wanneer de ME ingezet moet worden. Dat is de kern van het probleem. Dan bestaat wel de noodzaak om mensen te vorderen en mensen de tijd geven. Dat is overigens meerdere keren bij de afgelopen demonstraties wel gebeurd.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) vindt het fijn dat de burgemeester benoemt wat de ervaring kan zijn van demonstranten bij de inzet van ME. Zij bevestigt dat het heel erg heftig is.
Zij had de burgemeester gevraagd of zij zich erin kan vinden dat het op sommige demonstranten overkomt als een escalatie van de situatie.
Burgemeester Dijksma begrijpt dat. Zij herhaalt haar informatie over het stadium waarin een demonstratie bestaat als aanwijzing om de ME in te zetten.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) merkt op dat het handelen van de ME ervaren kan worden als oorzaak van escalatie. In hoeverre past dit binnen de-escalatiebeleid vanuit de gemeente.

Burgemeester Dijksma herhaalt dat de ME in beeld komt wanneer de-escalatie niet meer werkt.

De Toezegging
De raad ontvangt op een nader te bepalen moment een brief over de evaluatie van de demonstraties waarbij onder andere, Amnesty International betrokken wordt, evenals demonstranten over hun ervaring bij de demonstraties in relatie tot de politie inzet, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de rol en de inzet van de Verbindings-
4770 teams.

De voorzitter legt de vraag voor of de agenderende fracties hun doel hebben bereikt met deze bespreking en wat zij zich voorstellen bij een vervolg.

Mevrouw Nolten (BIJ1) wil dit graag naar de raad brengen.
De heer Sungur (DENK) is teleurgesteld over het aantal toezeggingen. Ook zijn fractie wil dit graag naar de raad brengen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is blij met de reactie van de burgemeester op zijn vraag. Hij wil daarin wil duidelijkheid krijgen. Hij kondigt een motie aan die vraagt om
4780 die duidelijkheid.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) overweegt ook een voorstel.

Mevrouw Meerding (VVD) verwacht geen moties vanuit haar fractie. Zij doet de suggestie met de tijdsbesteding van het raadsdebat rekening te houden dat raadsleden op moties van anderen willen reageren.

De voorzitter deelt mee dat deze partijen met de wens dit in de raad te brengen zelf een voorstel indienen bij de griffie. Zij vindt de suggestie van mevrouw Meerding een wijs advies aan het DB.
4790 Zij sluit de vergadering om 1.07 uur op 31 mei 2024.